डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डुङ्गेश्वर, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

गाउँपालिका वस्तुगत विवरण-२०७४

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका, दैलेख

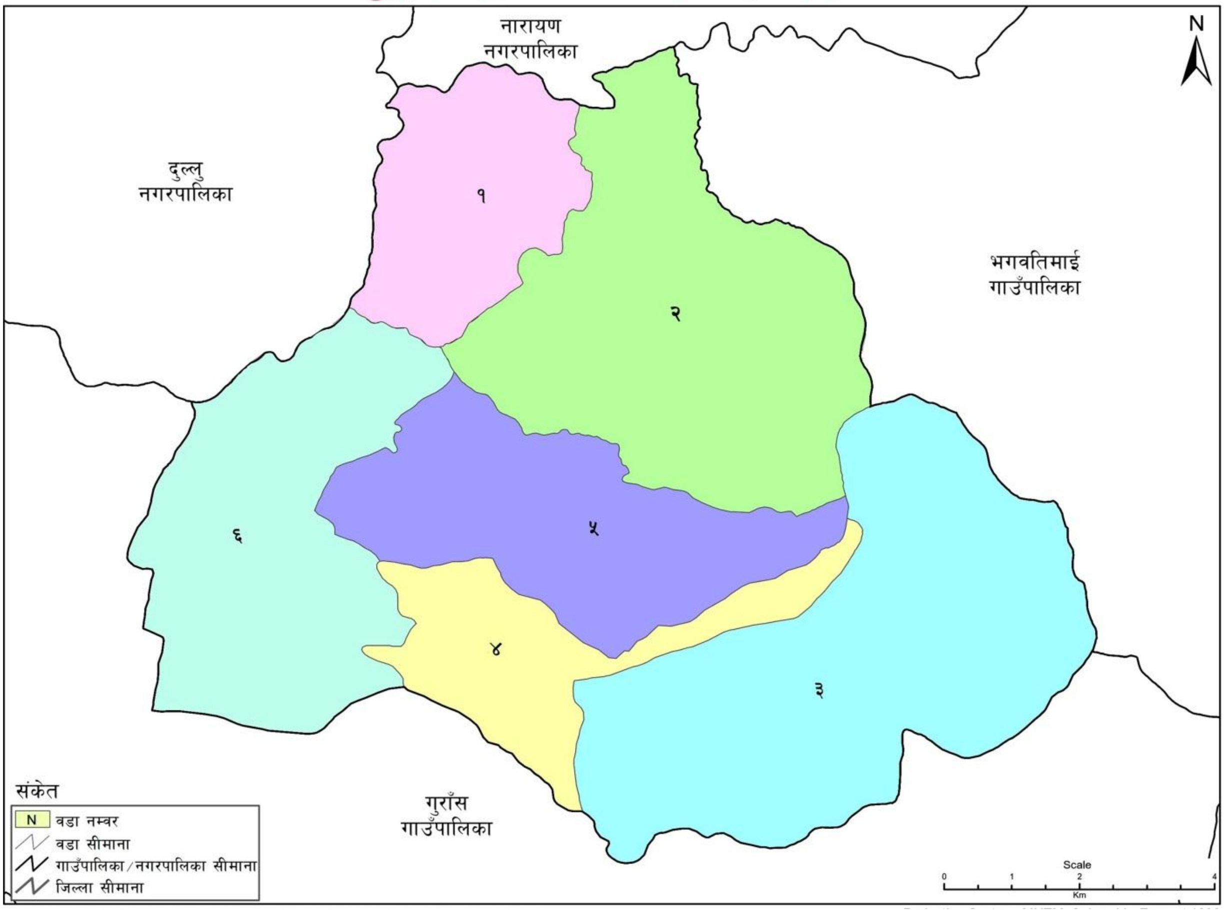

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डुङ्गेश्वर, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

वस्तुगत विवरण सम्पादन मण्डल

संयोजक : राजु कुमार खत्री

सदस्य बम बहादुर बि.सी

सदस्य : शान्ती वली

प्रतिवेदनको बिवरण

शिर्षक :	*वस्तुगत विवरण डुङ्गेश्वर गाउँकार्यपालिका २०७४*
प्रकाशक :	*डुङ्गेश्वर गाउँपालिका*
सर्वाधिकार :	*डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा सुरक्षित*

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डुङ्गेश्वर, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

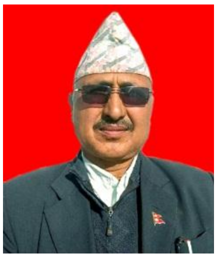

प्रकाशकीय

बस्तुगत विवरण भनेको कुनै पनि क्षेत्रको ऐना हो, जसरी ऐनामा अनुहार हेर्दा अनुहारको वास्तविकता झल्कदै सबै कुरा प्रष्ट देखिन्छ त्यसै गरी कुनै पनि क्षेत्रको लागि तयार परिएको बस्तुगत विवरणमा पनि त्यस क्षेत्रको सम्पुर्ण बस्तुगत विवरणहरु प्रस्ट रुपमा देखिनु पर्दछ । राज्यको पुनसंचना संगै साविकका चारवटा गाविसहरु (बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाँडापराजुल) एकआपसमा गाभिएर गठन भएको यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका दैलेखको वस्तुगत विवरण तयार गर्न पाउँदा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ । कुनैपनि योजना वा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नका निमित्त यथार्थ तथ्याङ्कको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यिनै कुरालाई ध्यानमा राखी तथ्याङ्क सङ्कलन गरीएको छ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ द्वारा प्रदत्त अधिकार क्षेत्र भित्र रहि स्थानीय निकायले गुणस्तरीय तथा प्रभावकारी सेवा दक्षताका साथ योजनावद्ध ढङ्गबाट सञ्चालन गर्नुपर्ने मान्यताका आधारमा यस दैलेख जिल्लाको डुङ्गेश्वर गाउँपालिले आफ्नो वस्तुगत विवरण तयार गरेको छ । यस वस्तुगत विवरणलाई गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन लगायतका प्रक्रियामा आधार बनाईएमा गाउँपालिकाको समानुपातिक रूपमा समग्र विकासका लागि सहज हुने कुरामा विश्वास गरीएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम गठन भएका गाउँपालिका, नगरपालिकाहरूमा मिति २०७३ फाल्गुण २७ गते देखि लागु हुने गरी ७४४ वटा स्थानीय निकाय तोकिएकोमा त्यसमा पुन हेरफेर गरी मन्त्रालयले २०७४ जेष्ठमा तराईका १६ जिल्लामा स्थानीय तहको सख्या र सीमा हेरफेर गरी ७ सय ५३ वटा कायम गरेको छ । नयाँ संरचनाहरूको जानकारी प्राप्त गर्नका लागि यस वस्तुगत विवरणले केही मात्रामा भए पनि यस क्षेत्रको वस्तुगत स्थितिको चित्रण गर्नमा सहयोग पुग्नेछ । यस बस्तुगत विवरणले समग्र गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका महत्वपुर्ण भुमिका र्विाह गर्नेछ । यस महत्वपूर्ण कार्यलाई सफल बनाउन प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने यस गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधीहरु, प्रमुख प्रशाशकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, वडा कार्यालयका सचिवहरुका साथै सम्पुर्णमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार कार्यमा प्राविधिक सहयोग गर्ने **परामर्शदाता श्री सूर्यप्रकाश कँडेल** लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा, स्थानीय आवश्यकताको पहिचान, आन्तरिक राजस्व प्रक्षेपण तथा श्रोत परिचालन लगायतका बिविध क्षेत्रमा यो वस्तुगत विवरणलाई प्रभावकारी रुपमा प्रयोजनमा ल्याइने कुरा गाउँपालिका बासी सामु प्रतिवद्धता जाहेर गर्दै यस कार्यमा गाउँकार्यपालिकाका सम्पुर्ण जनप्रतिनिधीहरु, कर्मचारी, राजनैतिक दल, शिक्षक, ब्यापारी,बुद्धिजिवि, नागरीक समाज, पत्रकार, लगायत सम्पुर्ण गाउँपालिका बासिबाट सहयोगको अपेक्षा पनि गर्दछु ।

धन्यवाद ।

नगेन्द्र बहादुर मल्ल
गाउँपालिका अध्यक्ष

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको
कार्यालय
डुङ्गेश्वर, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

कृतज्ञता ज्ञापन

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा समग्र गाउँपालिका परिवारको तर्फबाट खुशी व्यक्त गर्दछु । गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्र भित्रको भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वन तथा वातावरण, एवंम समग्र पक्षहरूको चित्रण हुने गरी स्थानीय तहहरूले आफ्नो पालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गर्नु पर्ने संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको मिति २०७४ बैशाख २६ गतेको परिपत्र र निर्देशिका बमोजिम डुङ्गेश्वर गाउँपालिका कार्यालय, सुर्खेतबाट पनि पालिकाको सर्वाङ्गिण पक्षहरूको विस्तृत विवरण सहितको परिर्माजित तथा संसोधित तथ्याङकीय विवरण र स्वरूप सहित यो वस्तुगत विवरण तयार गरीएको छ । यस अध्ययन कार्यमा गाउँपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट प्राविधिक परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भएको छ जसको परिणामस्वरूप कार्यपालिकाले आफ्नो वस्तुगत विवरण तयार गर्न सफल भएको छ । यो वस्तुगत विवरण निर्माण कार्यमा सहजिकरण गर्ने, आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने, विभिन्न तहका छलफल कार्यमा सहजीकरण तथा तथ्यांक संकलन गर्नुहुने सबैजना, निर्वाचित पदाधिकारीज्यूहरू, विषयगत कार्यालयका प्रमुख एवं प्रतिनिधीहरू, क्रियाशिल राजनैतिक दलका प्रतिनिधीहरु लगायत सम्पुर्ण सरोकारवालाहरू प्रति गाउँपालिका आभारी छ । अध्ययनको क्रममा प्रारम्भिक प्रतिवेदन पुनरावलोकन, अपुग तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण, पालिकास्तरीय छलफल गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयारीमा सहयोग गर्नु हुने परामर्शदाता र डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरणसम्बन्धी अध्ययन कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव दिई सहयोग गर्नु हुने सम्पुर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद सहित हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

सीता ज्ञावली
उपाध्यक्ष

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डुङ्गेश्वर, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

कृतज्ञता ज्ञापन

दैलेख जिल्ला डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा समग्र सम्पादन मण्डलको तर्फबाट खुशी व्यक्त गर्दछौ । गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्र भित्रको भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक भौतिक, वन तथा वातावरण एवं समग्र पक्षहरूको चित्रण हुने गरी स्थानीय तहहरूले आफ्नो तहको वस्तुगत विवरण तयार गर्नु पर्ने भनि संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको मिति २०७४ बैशाख २६ गतेको परिपत्र अनुसारको विस्तृत विवरण सहितको ढाँचा तथा निर्देशिका २०७४ बमोजिम यस डुङ्गेश्वर गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयबाट गाउँको सर्वाङ्गिण पक्षहरूको तथ्याङ्कीय विवरण स्वरूप यो वस्तुगत विवरणतयार गरीएको छ । बस्तुगत विवरण तयार पार्नको लागि डुङ्गेश्वर गाउँकार्यपालिकाको तर्फबाट गठित ३ सदस्यि टोलिले आफ्नो क्षमताले भ्याएसम्म समग्र अध्ययन तथा परामर्शबाट यो कार्य सम्पन्न गरेका छौ । यस क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट सहयोग, परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भएको छ जसको परिणामस्वरूप यो वस्तुगत विवरणतयार गर्न सफल भएका छौ । यो वस्तुगत विवरण तयार पार्नका लागि यस अध्ययन कार्यलाई सफल पार्न योगदान पुऱ्याउनु हुने गाउँकार्यपालिकाका सम्पुर्ण परिवार प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछौ । अध्ययनको क्रममा आवश्यक तथ्याङ्क संकलन गर्ने स्थानीय गणकहरु तथा लेखन कार्यमा प्राविधिक सहयोग गर्ने परामर्शदाता श्री सूर्य प्रकाश कँडेललाई बिषेश धन्यवाद दिन चाहन्छौ । यसैगरी यो वस्तुगत विवरण निर्माण अवधिमा विभिन्न तहका छलफल कार्यमा सहजिकरण गर्नुहुने निर्वाचित पदाधिकारी ज्यूहरू, विषयगत कार्यालयका प्रमुख एवं प्रतिनिधीहरू, यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाका सम्पूर्ण क्रियाशिल राजनैतिक दल, नागरीक, कार्यालयका कर्मचारीहरु, शिक्षक, बुद्धिजिवि र जेष्ठनागरीकहरु लगायत सम्पुर्ण सरोकारवालाहरू प्रति हामी आभारी छौ । डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरणले यस पालिकालाई आगामी दिनमा समग्र विकासका लागि महत्वपूर्ण दस्तावेज हुने कुरामा हामी विस्वस्त छौ । अन्त्यमा यस वस्तुगत विवरण अद्यावधि तथा अन्यकार्यका लागि हामी निरन्तर लागिपर्ने कुरामा सामुहिक प्रतिवद्धता जाहेर गर्दछौ ।

धन्यवाद ।

सम्पादन मण्डल

संयोजक : राजु कुमार खत्री (अध्यक्ष वडा नं.२)

सदस्य : बम बहादुर बि.सी (अध्यक्ष वडा नं.६)

सदस्य शान्ती वली : (कार्यपालिका सदस्य)

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डुङ्गेश्वर, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

मेरो भनाई...........

दैलेख जिल्लाका विभिन्न गाउँपालिका र गाउँपालिकाहरू मध्ये यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाले आफ्नो गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पर्ने आर्थिक, भौगालिक, सामाजिक, राजनीतिक, भौतिक, वन तथा वातावरण, शुशासन जस्ता गाउँपालिकाका विभिन्न स्रोत र सम्भावना आदि सम्पूर्ण विवरण समावेश भएको गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा हामी हर्षित छौं । संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले तयार पारेको ढाँचा २०७४ बमोजिम हामीले यो विवरण तयार पारेका छौ । यस अध्ययन कार्यमा गाउँपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट आवश्यक सल्लाह, प्राविधिक परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भएर नै यो वस्तुगत विवरण तयार गर्नमा थप हौसला मिलेको हो ।

कुनैपनि ठाउँको विकासका लागि सर्वप्रथम त्यस ठाउँको समग्र वस्तुस्थिति र स्थानीय स्रोत साधन सहितका सम्भावनाहरू अध्ययन अवलोकन गर्नजरूरी हुन्छ । समयको अन्तरालसंगै ती वस्तुगत विवरणमा धेरै थोरै परिवर्तनहरू आउनु स्वभाविक हुन्छ । यस अर्थमा कुनैपनि ठाउँको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने कार्य एउटा निरन्तर प्रकृया हो । राज्यको पुनसंरचना गर्ने क्रममा साविकका गाविसहरुलाई एकआपसमा गाभेर गठन भएको यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने यस कार्यमा प्रत्यक्ष योगदान दिनुहुने सबै पदाधिकारी ज्यूहरू, राजनितिक दलका प्रतिनिधी ज्यूहरु, गाउँपाललिकाका सम्पुर्ण कर्मचारी साथिहरु, बिषयगत कार्यालयका प्रमुख ज्यूहरु, विभिन्न छलफल अन्तरक्रियाहरूमा सहभागी हुनुहुने महानुभावहरूमा गाउँपालिका सधैं आभारी छ । अध्ययनको क्रममा प्रारम्भिक प्रतिवेदन पुनरावलोकन, अपुग तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण, गाउँपालिका स्तरीय छलफल गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयारीमा सहयोग गर्नु हुने परामर्शदाता र डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण (Profile) सम्बन्धी तयारी कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव र सहयोग दिनु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद् सहित हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छौ ।

धन्यवाद ।

राम प्रसाद शर्मा
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

बिषय सूची :

१. पृष्ठभूमी (Background)........ १
१.२.अध्ययनका उद्देश्यहरू........ २
१.३. अध्ययनको महत्व........ २
१.४ अध्ययन विधि........ ३
१.४.१ गाउँपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम........ ३
१.४.२ संस्थागत तथा बिषयगत सूचना संकलन........ ३
१.४.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण........ ३
१.४.४ गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी........ ४
१.४.५ गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन........ ४
१.४.६ गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी........ ४
१.५ अध्ययनको सीमा........ ४
२.जिल्ला तथा स्थानीय तहको परिचय........ ५
२.१ दैलेख जिल्लाको परिचय :........ ५
२.२ डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको परिचय :........ ८
२.३. डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको ऐतिहाँसिक पृष्ठभूमी........ ८
२.४. गाउँपालिकाको नामाकरण........ ९
२.५ .गाउँपालिकाको अवस्थिति (सिमाना) :........ ९
२.६ क्षेत्रफल........ १०
३. भौगोलिक स्वरूप........ १०
४. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाको विवरण........ ११
५. पर्यटकीय, साँस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू........ ११
६. वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण........ १२
७. सिंचाईको स्थिति........ १२
८. वन क्षेत्र/नर्सरी सम्वन्धी विवरण :........ १३
९.सरकारी /सार्वजनिक जगाहरुको विवरण........ १८
१०. जनसांख्यिकीय अवस्था........ १८
११. वडागत घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण........ १८
१२. उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसङ्या विवरण........ २०
१३. आर्थिकरूपले सक्रिय जनसङ्याको अवस्था........ २१
१४. भाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण :........ २१
१५. धर्मको आधारमा जनसंख्याको वितरण........ २२
१६. जातजातिका आधारमा जनसङ्याको अवस्था :........ २३
१७ उमेर र लिङ्ग अनुसार घरमुलीको विवरण :........ २४
१८.दश वर्ष र सो भन्दा माथिका महिला पुरुषहरुको पहिलो पटक बिबाह गरेको उमेरको आधारमा जनसंख्या........ २४
१९.अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या........ २५
२०.छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या........ २६
२१.स्वामित्वका आधारमा घरधुरी संख्या........ २६
२२. खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरधुरी संख्या........ २६
२३. इन्धनको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको अवस्था........ २७
२४. बत्तीको प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको अवस्था........ २७
२५. उपलब्ध सेवा सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण........ २८

२६. शौचालयको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको अवस्था २८
२७. बसाई सराई सम्वन्धि विवरण २९
२८. खाद्यान्न आत्मर्निभरताको अवस्था २९
२९. भूस्वामित्व सम्वन्धी विवरण ३०
३०. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन सम्वन्धी विवरण ३०
३१. गाउँपालिकाको पञ्जिकरण विवरण ३०
३२. आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा भएको नागरीकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण ३१
३३. वडा अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण ३२
३४. बार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित कार्यक्रमतर्फ भएको विनियोजन तथा खर्चको अवस्था ३३
३५. डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण ३३
३६. विश्वविद्यालय तथा क्याम्पसहरु : ३३
३७. पाँच बर्ष र सो भन्दा माथिको साक्षरताको आधारमा जनसंख्याको विवरण ३४
३९. विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका छात्रछात्राहरूको विवरणः ३५
३९.१..आधारभुत तहका विद्यालयहरूमा अध्ययन गरीरहेका छात्रछात्राहरूको विवरणः ३६
३९.२. माध्यामिक विद्यालयहरूमा अध्ययन गरीरहेका छात्रछात्राहरूको विवरण : ३८
४०. विद्यालयमा भर्ना भएका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरूको अवस्था : ३९
४१. कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा : ३९
४२. बालविकास केन्द्रहरूको अवस्था : ३९
४३. बाल सञ्जालको अवस्था : ४०
४४. विशेष शिक्षा तर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको अवस्था : ४०
४५. विद्यालयहरूमा शौचालयको अवस्था : ४१
४६. शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता ४२
४७. तहगत शिक्षक विवरण विद्यालयहरूको वडा अनुसार विवरण ४३
४८. विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरू : ४५
४८.१. दैलेख जिल्लामा रहेका स्वास्थ्य सेवाहरुको विवरण ४५
४८.२ डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको स्वास्थ्य सम्वन्धि विवरण ४६
४८.३. डुङ्गेश्वर गाउँपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत कर्मचारी विवरण ४६
४८.४ डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकिमा सेवा प्राप्त गर्ने सेवा ग्राहीको विवरण ४७
४८.५ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट गराइको सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विवरण ४७
४८.६ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट लिएको सुत्केरी सेवाको बिबरण ४८
४९. खोप सेवाको विवरण ४९
५०. खोप सेवा छोडने बालबालिकाको अवस्था ४९
५१. विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था ४९
५२.कुपोषणको अवस्था सम्वन्धी विवरण ५०
५३.दीर्घ रोगको समस्यामा रहेका जनसंख्या सम्वन्धी विवरण ५०
५४. लिङ्ग अनुसार वाल बिवाह सम्वन्धी विवरण (१८ वर्ष मुनिका) ५१
५५. कामदारको रूपमा घर/परिवारवाट घर वाहिर गएका बालवालिकाहरूको विवरण ५१
५६. श्रमिक बालबालिकाको प्रकार ५१
५७. बालवालिकाहरूको हत्या अपहरण सम्वन्धी विवरण ५१
५८. स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरूको अवस्था ५१
५९. बालक्लबहरूको विवरण : ५२
६०. वडागत बालक्लबहरूको विवरण ५२
६१. बालक्लव तथा बाल समूहले प्रतिनिधीत्व गरेका संघ संस्थाहरूको विवरणः ५२
६२. DCWB मा दर्ता भई न.पा.अर्न्तगत रहेका बालक्लबहरूको संख्याः ५३

६३. जन्मदर्ता भएका बालबालिकाको संख्या ५३
६४. परिवार विहीन बालबालिकाको अवस्था ५३
६५.महिला हिसां सम्वन्धी विवरण : ५३
६६.वातावरण तथा सरसफाई ५४
६७. फोहरमैला व्यवस्थापन ५४
६८. सेवा प्रवाह विवरण........ ५४
६९. कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह ५४
७०. पशु सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह........ ५५
७१. हुलाक सेवा केन्द्र........ ५५
७२. गाउँपालिकामा भएका हालका भवनहरू........ ५६
७३. बसपार्क वा बस स्टेशन ५६
७४. सिचाइको स्रोत........ ५६
७५. तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम........ ५७
७६. गाउँपालिकाको टाढाको बस्ति बाट केन्द्र सम्म पुग्नलाग्ने अनुमानित समय ५७
७७. बैंक तथा वित्तीय संस्था ५८
७८. खुला क्षेत्र........ ५८
७९. अचल सम्पत्ति विवरण ५८
८०. धार्मिक स्थलको नाम........ ५९
८१. सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था :........ ५९
८२. निर्माणाधीन गाउँ स्तरीय सडकहरू :........ ६०
८३. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रूट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण ६०
८४. गाउँपालिका क्षेत्रमा चल्ने सवारी साधनहरूको विवरण........ ६०
८८. विद्यमान सतह ढलको अवस्था........ ६१
८५. सार्वजनिक शौचालय सम्वन्धी विवरण........ ६१
८६. प्रकोपबाट भएको क्षति सम्वन्धी विवरण ६१
८७.विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सम्वन्धी विवरणः ६२
८८. शहरी विद्युतीकरण........ ६२
८९. दुर संचार सम्बन्धी विवरण........ ६२
९०. गाउँभित्र पक्की तथा आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरूको विवरण........ ६३
९१. व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण ६३
९२.सामुदायिक भवनहरूको विवरण :........ ६४
९३. सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्वन्धी विवरण : ६४
९४.खेल मैदान सम्वन्धी विवरणः ६५
९५. गाउँपालिका कार्यालय देखि प्रत्येक वडाकेन्द्र सम्मको दूरी........ ६५
९६. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाको विवरण ६५
९७. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र गठन भएका टोल विकास संस्थाहरूको विवरण ६६
९८. वडा नागरीकमञ्च तथा नागरीक सचेतना केन्द्र सम्वन्धी विवरण........ ६६
९९. जनचेतनामूलक तालिम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण........ ६६
१००. मुख्य पेशा सम्वन्धी विवरण ६६
१०१. औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी विवरण ६६
१०२. विप्रेषण (रेमिटान्स)को विवरण ६७
१०३. वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरणको अवस्था........ ६७
१०४. विद्युत/सौर्य उर्जा आयोजनाहरूको स्थिति ६७
१०५. वार्षिक कृषि उत्पादन सम्वन्धी विवरण........ ६७
१०६. पशु धन तथा सो बाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धी विवरण........ ६८
१०७. गाउँपालिकाबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरूको विवरणः........ ६८
१०८ जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण : ६९
१०९. औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण........ ६९

११० अघिल्लो आर्थिक वर्षको आयव्ययको विवरण :..७०
१११. गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा :..७२
११२. जिल्लाका प्रदेश र प्रतिनिधी सभा तर्फका सांसदहरुको विवरण..७३
११३. जिल्लाका स्थानीय तहका जनप्रतिनिधीहरुको विवरण..७३
११४. स्थानीय राजनैतिक दलहरू..७४
११५. गाउँपालिकासंग साझेदारी गरेका संघ संस्थाहरु..७४
११६. गाउँपालिकाको भगिनी सम्बन्ध रहेको संस्था..७४
११७. गाउँपालिकाको स्थापना कालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरूको विवरण :..७५
११८. विगत ३ बर्षको MCPM को स्तर..७५
११९.विमानस्थल तथा हेलिप्याडको विवरण..७५
१२०.शवदाह पशु वधशालाको विवरण..७५
१२१. विशेष व्यवसायिक खेती र उत्पादन हुने मुख्य कृषि बाली..७६
१२२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका होटलहरूको विवरण :..७६
१२३. बेरोजगारको तथ्याङ्क..७७
१२४. सुरक्षा ईकाईहरू :..७७
१२५. सहकारी संस्थाहरूको विवरण..७८
१२६. एफ.एम / रेडियो स्टेशनहरूको विवरणः..८०
१२७. व्यापारिक फर्महरूको विवरणः..८०
१२८. सामुदायिक मेलमिलाप सम्बन्धी समिति गठन र क्रियाकलाप..८६
१२९. प्राकृतिक श्रोत (खानी/खनिज आदि) :..८६
१३०. पशुपंक्षी/वन्यजन्तुको विवरण..८६
१३१ सुकुम्वासीको तथ्याङ्कः..८७
१३२. अल्पसंख्यक/सिमान्तीकृत बर्गको तथ्याङ्क..८७
१३३. घरभाडामा बस्नेहरूको विवरणः..८७
१३४. गाउँपालिका भित्र रहेका विशेष, संरक्षित, स्वायत्त क्षेत्रको विवरण :..८७
१३५. गाउँपालिका आफैले बनाएका नियम र विनियमहरूको विवरण..८८
१३६. गाउँपालिकाका संभावना, अवसर, चुनौति र समस्याहरू..८८
१३७. गाउँपालिकाको विकास सम्भावनाहरू (कृषि, पर्यटन, उद्योग, आदि)..९०
१३८. गाउँपालिकाको आ.व. २०७४/०७५ को लागि प्रस्तावित आयोजना तथा कार्यक्रम..९२
१३९. गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरू..९५
१४०. गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण..९७
अनुसूचि..९९
अनुसूचि १: डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको नक्शा..९९
अनुसूचि २: गाउँपालिका वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशालाको उपस्थिति विवरण..१००
अनुसूचि ३: गाउँपालिका वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशालाका सहभागिहरुको एक झलक..१०१
अनुसूचि ४: गाउँपालिका वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशाला पछि सहभागिको सामुहिक तस्वीर..१०१
सन्दर्भ सामाग्री :..१०२

तालिका सूची :

तालिका नं. १. नयां संरचना अनुसार दैलेखका स्थानीय तहरुको विवरण....७
तालिका नं. २. नयाँ संरचना अनुसार डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वडा विभाजन....९
तालिका नं ४ : गाउँपालिकामा प्रचलनमा रहेका स्थानीय चाडपर्व/जात्रा/मेलाहरूको विवरण ११
तालिका नं. ७ : वडा अनुसार कृषि योग्य जमिन र सिञ्चित क्षेत्रफल....१३
तालिका नं. १० : गाउँपालिकाभित्र रहको कबुलियति वनहरुको विवरण....१७
तालिका नं. ११ : गाउँपालिकामा रहेका सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण १८
तालिका नं. १२ : पारिवारिक तथा जनसङ्ख्या विवरण १८
तालिका नं. १३ : वडा अनुसार जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण....१९
तालिका नं. १९ : धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण २२
तालिका नं. २० : जातजाति अनुससार जनसङ्याको विवरण २३
तालिका नं. २२ : छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी विवरण २६
तालिका नं. २३ : घरको स्वामित्वको विवरण २६
तालिका नं. २७ : उपलब्ध सेवा सुबिधाका आधारमा घरपरिवारको विवरण : २८
तालिका नं. २९ : २०७३ वैशाख देखि २०७३ चैत्र मसान्तसम्म को बसाई सराई विवरण २९
तालिका नं. ३० : खाद्यान्न आत्मार्निभरताको अवस्था....२९
तालिका नं.३२ : नागरीकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण ३१
तालिका नं.३३ : वडाअनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको संख्या (आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ प्रथम चरण)....३२
तालिका नं.३४: वडाअनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको संख्या (आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ दोस्रो चरण)....३२
तालिका नं.३७ : पाँच बर्ष र सो भन्दा माथिकाको साक्षरताको विवरण :....३४
तालिका नं.४० : डुङ्गेश्वर गा.पामा ९ देखि १२ सम्म शैक्षिक सत्र २०७४ मा बिद्यालयगत रुपमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण ३८
तालिका नं.४२ : साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा सम्बन्धी विवरण ३९
तालिका नं.४३ : बालबिकास केन्द्रहरूको विवरण....४०
तालिका नं.४५ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता....४२
तालिका नं.४६ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तगत बिद्यालयहरुमा शिक्षक विवरण ४३
तालिका नं.४७ : जिल्लामा रहेका विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरूको विवरण ४५
तालिका नं.४८ : डुङ्गेश्वरमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण ४६
तालिका नं.४९ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारी विवरण ४६
तालिका नं.५० : डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तगत स्वास्थ्य चौकिमा उमेर अनुसार सेवा प्राप्त गनको विवरण....४७
तालिका नं.५१ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि सेवा लिनेको बिबरण....४७
तालिका नं.५२ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य संस्थाबाट लिएको सुत्केरी सेवाको विवरण ४८
तालिका नं.५३ : गाउँपालिका क्षेत्रको बिगत ३ बर्षको खोप सेवाको विवरण ४९
तालिका नं.५४ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था ४९
तालिका नं.५५ : कामदारको रूपमा घरबाट बाहिर गएका बालबालिकाहरू :....५१
तालिका नं.५६: स्वास्थ्य सम्बन्धी सुचकांकहरूको विवरण :....५१
तालिका नं.५७ : बालक्लबहरुको विवरण विवरण :....५२
तालिका नं.५९ : गाउँपालिका भित्र दर्ता भई संचालन भएका कृषक समुहहरु ५४
तालिका नं. ६० : गाउँपालिकाको हुलाक सेवाको अवस्था....५५
तालिका नं. ६१ : गाउँपालिका भएका हालका भवनहरूको अवस्था ५६
तालिका नं. ६३ : तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम ५७
तालिका नं. ६५ : अचल सम्पत्ती सम्वन्धि विवरण तालिका....५८
तालिका नं. ६६ : धार्मिक स्थलको विवरण :....५९

तालिका नं. ६७ : सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्थाको विवरण ६०
तालिका नं. ६८ : गाउँपालिका भित्र निर्माणधिन सडकहरु ६०
तालिका नं. ६९ : गाउँक्षेत्रमा सञ्चालन भएका सवारी साधनहरुको विवरण : ६०
तालिका नं. ७० : गाउँपालिका रहेको सार्वजनिक शौचालयहरु ६१
तालिका नं. ७१ : प्रकोपबाट भएको क्षति सम्बन्धी विवरण ६१
तालिका नं. ७३ : पुल सम्बन्धी विवरण ६३
तालिका नं. ७५ : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सामुदायिक भवनहरु ६४
तालिका नं. ७७ : खेल मैदान सम्बन्धी विवरण ६५
तालिका नं. ७८ : गाउँपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दूरी ६५
तालिका नं. ७९: NGOs हरूको विवरण ६६
तालिका नं. ८० : वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरण मापनको विवरण ६७
तालिका नं.८१ गाउँपालिकामा तेलहन बालिको उत्पादन रेकर्ड ६८
तालिका नं. ८२ : गाउँबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरूको विवरण : ६८
तालिका नं. ८३ : जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण ६९
तालिका नं. ८५ : गापामा आ.व. २०७३/०७४ को आर्थिक विवरण ७०
तालिका नं. ८६ : गापामा वडागत आ.व. २०७३/०७४ को आर्थिक विवरण ७१
तालिका नं. ८७ : दैलेख जिल्लाबाट प्रदेश र प्रतिनिधी सभाका सदस्यहरु ७३
तालिका नं. ८८ : दैलेख जिल्लाका स्थानीय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखहरु ७३
तालिका नं. ९० : गाउँपालिकाको स्थापनाकालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरूको विवरण ७५
तालिका नं. ९१ : विगत ३ बर्षको MC को स्तर ७५
तालिका नं. ९२ : गाउँपालिका उत्पादन पकेट क्षेत्र तथा पेकट बालीहरू ७६
तालिका नं. ९३ : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका होटलहरूको विवरण ७७
तालिका नं. ९४ : गाउँपालिकारहेका सुरूक्षा निकायहरू ७७
तालिका नं. ९५ : गाउँपालिका स्थापना तथा संचालनमा रहेका सहकारी सस्थाको विवरण ७८
तालिका नं. ९८ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिका उपलब्ध पशुपक्षि तथा बन्यजन्तुहरु ८६
तालिका नं. १०० : गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरु को विवरण-२०७४ .... ९६
तालिका नं. १०१ : गाउँपालिका कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण ९७

१. पृष्ठभूमी (Background)

स्थानीय शासनलाई सुशासन प्रवर्धन, सामाजिक सशक्तिकरण तथा विकास प्रतिफल अभिबृद्धि गर्ने प्रमुख रणनीतिको रुपमा स्वीकार गरीएको छ । नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय शासनको संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुसार शासन संचालनमा केन्द्रिय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारको संरचना प्रस्ताव गरीएको छ । संविधानले गाउँपालिका र नगरपालिकालाई स्थानीय सरकार र जिल्लातहमा विकास व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह कार्यमा समन्वय गर्न जिल्ला परिषदको व्यवस्था गरेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहमा समावेशी तथा लोकतान्त्रिक प्रणालीको अभ्यास र विकास प्रतिफलमा अभिबृद्धी गर्न स्थानीय शासनको अनुशरण गर्ने व्यबस्था उल्लेख गरेको छ ।

नेपालमा विकेन्द्रित शासनको कोशेढुङ्गाको रूपमा रहेको स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले स्थानीय तहहरुमा अधिकार निक्षेपणसहितको स्थानीय शासनको परिकल्पना गरेको छ । सो अनुसार स्थानीय निकायले सम्बन्धित क्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण गर्ने, श्रोत अनुमान गर्ने, आवधिक योजना तथा बार्षिक कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्ने, विकासका गतिविधि तथा सेवा प्रवाह गर्ने, विकास कार्यहरूबाट प्राप्त प्रतिफलको अनुगमन तथा लेखाजोखा गर्ने अधिकार स्थानीय निकायलाई प्रदान गरेको छ ।

नेपालको संविधानको अनुसुचि ८ बमोजिम उल्लेख गरिएको गाउँपालिका तथा नगरपालिकको एकल अधिकारहरुको सुचि अनुसार तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ को दफा ११ (ड) अनुसार प्रत्येक स्थानीय निकायहरुले आफ्नो क्षेत्रको विकासका पार्श्व चित्र तथा श्रोत नक्साको आवधिक अभिलेखन गर्नु पर्नेछ । यसैगरी स्थानिय तहको बार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ अनुसार गाउँपालिकाले विभिन्न क्षेत्रको तथ्याङ्क संकलन गरी गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति झल्किने विवरण तयार गरी अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ । यसका साथै गाउँ विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी गाउँ विकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न आवधिक तथा बार्षिक गाउँपालिका विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा गाउँ विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न गाउँ वस्तुस्थिति विश्लेषण विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नु पर्ने नीतिगत व्यवस्था रहेको छ ।

उपरोक्त कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र योजनाबद्ध रुपमा गाउँ विकासका प्रयासहरूलाई अगाडि बढाउन गाउँ वस्तुस्थति विवरण तथा श्रोत नक्शा अपरिहार्य भए बमोजिम यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विश्लेषण सहितको विवरण तयार गरीएको छ । उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था अनुसार सरोकारवाला प्रयास र परामर्शदाताको सहयोगबाट गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तयार गरीएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम मिति २०७३ फाल्गुण २७ गते देखि लागु हुने गरी ७४४ वटा स्थानीय निकाय तोकिएकोमा त्यसमा पुन हेरफेर गरी मन्त्रालयले मिति २०७४ जेष्ठ ०८ मा तराईका १६ जिल्लामा स्थानीय तहको सख्या र सीमा हेरफेर तथा स्तरोन्नति गरी स्थानीय तहको कुल सख्या बढेर ७ सय ५३ कायम गरेको छ । यो संगै नेपालमा स्थानीय तह अर्न्तगत **६ महानगरपालिका, ११ उपमहानगरपालिका, २७६ नगरपालिका र ४६० गाउँपालिका** गरी कुल ७५३ वटा स्थानीय तह कायम भई जनताको अधिकार जनताकै घरदैलोमा पुगेको छ ।

हरेक स्थानीय निकायले स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा ४४ अनुसार प्रत्येक स्थानीय निकायहरुले आफ्नोक्षेत्रको विकासका निम्ति वस्तुगत तथ्याङ्क संकलन पार्नु पर्ने प्रावधान भएको तर नेपालको संविधान २०७२ अनुसार पुरानो संरचना हटेर नगरपालिका र गाउँपालिकाको अवधारणा आए अनुसार **साविकका चारवटा गाउँ विकास समितिहरू बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाँडापराजुल एकआपसमा गाभिएर नयाँ डुङ्गेश्वर गाउँपालिका** बनेको छ । यसै सन्दर्भमा गाउँपालिकाको जनसंख्या, भू-वनावट, सम्भाव्यता, स्थानीय आवश्यकता, स्रोत व्यवस्थापन, उल्लेखित कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र योजनाबद्ध रूपमा गाउँ विकासका प्रयासहरूलाई अगाडि बढाउन गाउँ वस्तुस्थति विवरण तथा श्रोत नक्सा अपरिहार्य भए बमोजिम यस डुङ्गेश्वर गाउँकार्यपालिकाको गाउँपालिका वस्तुगत विवरण तयार गरीएको छ ।

१.२.अध्ययनका उद्देश्यहरू

नेपालको संविधान २०७२ को धारा २९५ को उपधारा ३ मा व्यवस्था भए अनुरूपका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरू राज्य पुनसंरचना आयोगको प्रतिवेदन अनुसार मिति २०७३/११/२७ गते भएको निर्णय अनुसार क्रियाशिल भएपश्चात **साविकका चारवटा गाउँ विकास समितिहरू (बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाँडापराजुल) एकआपसमा गाभिएर नयाँ डुङ्गेश्वर गाउँपालिका** बनेको हो । यो गाउँपालिका घोषणा भएपश्चात समायोजन भएको स्थानहरूको सम्पूर्ण वस्तुस्थिति समाबेश हुने गरी कुनै आधिकारिक दस्तावेज नभएको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै तथा नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको २०७४ बैशाख महिनाको परिपत्र अनुसार यस गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरी सार्वजनिक गरीनु पर्ने नीतिगत प्रावधान बमोजिम गाउँपालिकाको निर्णय अनुसार यो वस्तुस्थिति विवरण तयार गरीएको छ । यसका लागि संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले तय गरेको ढाँचामा नेपालको पछिल्लो जनगणना राष्ट्रिय जनणना २०६८ अनुसारको जानकारी, साविकका गा.वि.स.हरूले विभिन्न समयमा संकलन गरेका तथ्यांकहरू, गाउँपालिका तथा जिल्ला स्तरका बिभिन्न विषयगत कार्यालहरूबाट सङ्कलित संस्थागत सूचना हरू, आदि स्रोतहरूबाट तथ्याङ्क संकलन तथा अध्ययनका साथै तथ्याङ्कहरु विश्लेषण गरी गाउँपालिकाको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत स्थिति विश्लेषण सहित गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति चित्रण गर्ने प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

यी उद्देश्यहरूका साथै अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू देहायअनुसार रहेका छन् ।

- गाउँपालिकाको समग्र वस्तुस्थिति चित्रण तथा विवरण तयार गर्ने र सरोकार वालाहरूलाई जानकारी गराउने,
- गाउँपालिकाका विषयगत तथा क्षेत्रगत विकासका संभावना तथा समस्याहरूको पहिचान तथा विश्लेषण गर्ने ।
- गाउँपालिकाको भौतिक, प्राविधिक, मानवीय तथा वित्तीय स्रोतको स्थिति र उपलब्धता बारे विश्लेषण गर्ने,
- द्वितिय स्रोतबाट प्राप्त तथ्याङ्क विश्लेषण गरी विषयगत रूपमा एकिकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने,
- गाउँको आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र सामाजिक रूपमा खण्डिकृत र एकिकृत अद्यावधिक सूचना विवरण उपलब्ध गराउने,
- गाउँपालिकाको आवश्यकता, सम्भाव्यता र प्राथमिकताको आधारमा स्पष्ट लक्ष्य, उद्देश्य, नीति तथा कार्यक्रम तयार पारी वार्षिक योजना तर्जुमामा मद्दत गर्ने,
- स्रोत, साधन र सीपको पहिचान गरी त्यसको सदुपयोग गर्न तथा सम्भावित जोखिमहरूबाट वच्ने उपायहरूको खोजी गर्दै रणनितिक योजना निर्माण गर्न सकिने,
- गाउँपालिकाको विषय/क्षेत्रगत विकासका सम्भावना तथा समस्याहरूको पहिचान तथा विश्लेषण गर्ने ,
- संविधानले परिकल्पना गरेको र गाउँपालिकाबासिले चाहेको प्रशासनिक संयन्त्रको विस्तार र विकास निर्माण गर्नको लागि आवश्यक एकिकृत सूचना उपलब्ध गराउने ।

१.३. अध्ययनको महत्व

विकासका प्रतिफलहरू जनता समक्ष पुऱ्याउन एवं सबै वर्गले उपयोग गर्न सक्ने वातावरणको सृजना गर्नका लागि स्थानीय तहको वास्तविक वस्तुस्थिति र आवश्यकताको पहिचान गर्नु आजको प्रमुख आवश्यकता हुन्छ । वर्तमान विश्वव्यापीकरणको युगमा समय सापेक्ष ढंगले समानुपातिक विकासका प्रकृयाहरू अगाडि बढाउनको लागि सम्बन्धित क्षेत्रको वस्तुगत र विश्लेषणात्मक अध्ययन हुनु जरूरी छ । यो डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा साबिकका विभिन्न पाँच वटा गाविसहरू मिलाएर बनेको नयाँ गाउँपालिका हो । संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको २०७४ बैशाख २६ को परिपत्र अनुसार हरेक नयाँ स्थानीय निकायले आफ्नो क्षेत्रको वस्तुगत विवरण

तयार गरी सार्वजनिकरण गर्नुपर्ने प्रावधानलाई पुरा गर्नको लागि परिवर्तित संरचना अनुसार तयार भएको छ । यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वास्तविक वस्तुस्थिति पहिचान गरी भावि विकासका योजना र रणनीतिहरू तर्जुमा गर्न तथा विभिन्न विकासका क्रियाकलापहरू संचालन गर्नको लागि यस वस्तुगत विवरणले विशेष महत्व राख्ने छ ।

१.४ अध्ययन विधि

उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र साविकका विभिन्न गाविस, नगरपालिका तथा जिविसहरूले विगतमा अभ्यास गरीएका र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा–२०७४ अनुसार यस गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयार गरीएको छ । यस गाउँ वस्तुस्थिति विवरण आवधिक गाँउ विकास योजना तर्जुमाको लागि आधाररेखा सूचना र गाउँपालिका विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनकालागि आधारभूत सूचनाको आधारसहित देहायका विधि तथा प्रक्रिया पुरा गरी तयार गरीएको छ ।

१.४.१ गाउँपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम

वस्तुस्थिति विश्लेषण तथा आवधिक गाउँपालिका विकास योजनासम्बन्धी कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था, उद्देश्य, तयारी विधि तथा प्रक्रिया, गाउँ र गाउँ विकासका सरोकारवालाको भूमिका एवम् समय तालिकाबारे प्रस्तुती तथा छलफलका लागि गाउँपालिका स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गरीयो । गाउँपालिकाको आयोजना र प्राविधिक परामर्श सहयोग टोलीको सहजिकरण भएको कार्यक्रममा गाउँपालिका प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशाशकिय अधिकृत ६ वटै वडाका नवनिर्वाचित वडाअध्यक्ष तथा वडा सचिवहरु, गाउँ कार्यपालिका वोर्ड, बिषयगत कार्यालय, सेवा केन्द्र, संघ/संस्था तथा लक्षित समुदाय र सरोकारवालाहरुको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा वस्तुस्थिति विवरणमा उपयोग तथ्याङ्कको श्रोत, ढाँचा तथा विषय क्षेत्र, प्रयोग तथा आवश्यकता र योजना तर्जुमा प्रक्रियाबारे समेत अन्तरक्रिया तथा छलफल गरीएको थियो ।

१.४.२ संस्थागत तथा बिषयगत सूचना संकलन

संघीय मामिला तथा संघीय मामिला मन्त्रालयबाट जारी गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरणको ढाँचालगायत बिगतका स्थानीय निकायहरूले अभ्यास गरेका गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तथा आवधिक गाउँ विकास योजनाको आधार सूचनाको ढाँचा अनुसार संस्थागत तथा बिषयगत सूचना संकलन गरीयो ।

संस्थागत तथा बिषयगत सर्वेक्षणका लागि स्थानीय गणकहरूलाई एक दिने तालिम प्रदान गरी तथ्याङ्क संकलन गरीयो भने बिषयगत विज्ञ परामर्शदाताको टोलीले संस्थागत स्रोत तथा अध्ययन, सर्वेक्षण र प्रगति प्रतिवेदन जस्ता स्रोतहरूबाट संस्थागत तथ्याङ्क विवरण संकलन गरीयो । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरूमा साविक गाविस, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय, सेवा केन्द्र तथा संघ/सस्थामा उपलब्ध तथ्याङ्क विवरण, जिल्ला स्थित बिषयत कार्यालयहरु, राष्ट्रिय जनगणता, नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, कृषि गणना केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग सर्वेक्षण र अध्ययन प्रतिवेदन, मानव विकास प्रतिवेदन, आर्थिक सर्वेक्षण, सहस्राब्दी विकास लक्ष्य (MDG), दिगो विकास लक्ष्य (SDG) तथा सूचकहरूको अध्ययन, विभिन्न विषयगत अध्ययन प्रतिवेदनहरू र यस क्षेत्रमा कार्य गरेका विज्ञहरूसँग गरेको परामर्श आदिलाई मुख्य सूचना को आधार मानियो । वर्तमान नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधीहरू, प्रमुख प्रशाशकिय अधिकृत, वडा सचिवहरू, विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरू सँगको परामंश समेत लिने कार्य गरीयो । संस्थागत तथा बिषयगत तथ्याङ्क संकलनका लागि विवरणका लागि उपलब्ध ढाँचा अनुसार तथ्याङ्क सकंलन फाराम (औजार) विकास गरी तथ्याङ्कन गरीएको थियो । गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण तयारीको लागि प्रयोग गरीएका तथ्याङ्क संकलन फरामहरू यस विवरणको **अनुसूची १** मा प्रस्तुत गरीएको छ ।

१.४.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण

बस्तुगत विवरण तयार पार्नको लागि आवश्यक तथ्याङ्कहरु गाउँपालिका तथा जिल्ला स्तरबाट बिषयगत तथा संस्थागत रुपमा संकलन पश्चात कम्प्युटर प्रणालीबाट प्रशोधन गरी तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्धारा तथ्याङ्क विश्लेषण गरीयो । विश्लेषणित तथ्याङ्कलाई विषयगत विज्ञले विश्लेषण गरी बस्तुगत विवरण तयारीमा उपयोग गरीयो ।

प्राप्त तथ्याङ्कलाई समग्र गाउँपालिकाको विकासको वस्तुस्थिति चित्रण गर्ने तथा उपलब्ध तथ्याङ्कको सम्भव भएसम्म दुई समयावधिमा तुलना गर्ने, जिल्ला, केन्द्र र अन्य स्थानीय तहहरुको विवरणसँग तुलना गर्ने कार्यमा प्रयोग गरीयो । यसरी तुलना गर्दा बिषयगत कार्यालयहरुका बर्षिक तथा अन्य समय अबधिका प्रकाशित तथा अप्रकाशित सूचना तथा जानकारीहरु समेत संकलन गरीएको छ ।

१.४.४ गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणको परिमार्जित ढाँचा–२०७४ तथा विभिन्न विकास साझेदार तथा साविका स्थानीय निकाय स्वयंले विगतमा अभ्यास गरेका नमूनायोग्य ढाँचा अनुसार गाउँ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयार गरीयो ।

१.४.५ गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन

निर्धारित ढाँचामा तयार गरीएको गाउँपालिका वस्तुगत विवरणको मस्यौदालाई गाउँपालिका स्तरीय सुझाव संकलन कार्यशाला आयोजना गरी प्रमुख विषयवस्तु तथा विवरण प्रस्तुत गरी राय सुझाव संकलन गरीयो । यसैगरी गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा जिल्ला समन्वय समिति र तर्जुमा कार्यमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने परार्मदाताहरुबाट समेत सुझाव संकलन गरीयो ।

१.४.६ गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

नवनिर्वाचित गाउँपालिका प्रमुख तथा उप्रमुख, प्रमुख प्रशाशकिय अधिकृत, गाउँपालिका बोर्ड, वडा अध्यक्ष तथा सचिवहरु , बिषयगत कार्यालयको प्रतिनिधीहरु, स्थानीय राजनितिक दलका प्रतिनिधीहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा गाउँपालिका स्तरीय कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त राय सुझाव समावेश गरी गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरीयो ।

१.५ अध्ययनको सीमा

गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरणलाई संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नयाँ ढाँचामा तयार गरीएको छ । यस बस्तुगत विवरणमा संस्थागत तथा बिषयगत क्षेत्रका लागि प्रयोगमा आएका सूचना हरुमा द्धितिय तथ्याङ्कको प्रयोग गरीएको छ । संभव भएसम्म तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सामाजिक र लैंगिक रुपमा खण्डीकृत र विषयगत रुपमा एकिकृत गर्ने प्रयास गरीएको छ । उपलब्ध भएसम्म सूचनालाई दुई समयरेखामा प्रस्तुत गरी तुलना गर्ने प्रयास गरीएको भएता पनि सबै कार्यालयहरु नयाँ संरचनामा जाँदाखेरी विगतका धेरै सूचना उपलब्ध हुन नसकेका कारण धेरै सूचनालाई दुई समयरेखामा तुलना गर्न सकिएको छैन भने धेरैजसो सूचना विवरणलाई पर्याप्त सूचनाको अभावको कारण गाउँपालिका, जिल्ला, क्षेत्र र राष्ट्रिय सूचनासँग तुलना गर्न सकेको छैन । द्धितिय तथ्याङ्कको अधिक प्रयोग हुनु र २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणनाको जनसंख्या प्रयोग हुँदा नयाँ र बिद्यमान जनसाङ्खिक विवरण प्रस्तुत हुन सकेको छैन । संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट छोटो अबधिमा तयार पारेर पठाएको उपलब्ध गराएको मार्ग निर्देश र ढाँचामा तयार भएकोले केही कमी कमजोरी रहेका छन् । यस अध्ययनमा सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको ढाँचा अनुसार तयार गरीएको विवरण अध्ययनको मुख्य सीमाक्षेत्र मानिएको छ र यसलाई आवधिक रुपमा परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

२.जिल्ला तथा स्थानीय तहको परिचय

यस अर्न्तगत विशेष गरी दैलेख जिल्लाको समान्य परिचय र गाउँपालिकाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमी, गाउँपालिकाको नामाकरण, भौतिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति तथा सिमाना र गाउँपालिकाको क्षेत्रफल लगायतका विषयवस्तुहरू समावेश गरीएको छ।

२.१ दैलेख जिल्लाको परिचय :

नेपालको संविधान २०७२ ले परिकल्पना गरेको राज्य बिकेन्द्रिकरणको अवधारण बमोजिम पछिल्लो परिवर्तित संरचना अनुसार विभिन्न ७ वटा प्रदेशहरू मध्ये दैलेख जिल्ला नेपालको कर्णाली प्रदेशमा पर्ने एक पहाडी जिल्ला हो । यस जिल्लाको नाम "दैलेख" कसरी रहन गयो भन्ने सम्बन्धमा विभिन्न किंवदन्तीहरु प्रचलित छन् । पौराणिक कालमा दधिचि नाम गरेका एक जना ऋषिले यस क्षेत्रमा तपस्या गरी बसेकाले उनै महर्षिको नामबाट दधिचि लेक भन्न थालिएको र कालान्तरमा त्यहि नाम अपभ्रंश हुदै दैलेख रहन गएको भन्ने एक कथन छ । अर्को जनश्रुती अनुसार पौराणिक कालमा यो क्षेत्र देवताहरुको बासस्थान भएकोले देवलोकबाट दैलेख हुन पुगेको हो भन्ने भनाई छ । यसैगरी अर्को एक पौराणिक कथन अनुसार प्राचिन समयमा ठूलो बनक्षेत्र भएको र यहाँका लेकहरुमा ठूलो संख्यामा गाई भैंसी पाल्ने गरेकाले प्रसस्त मात्रामा दूध दही पाइने हुनाले यसको नाम "दहिलेक" भएको र समय अन्तरालमा यस नामको अपभ्रंश हुदै दैलेख रहन गएको हो भन्ने पनि गरीन्छ।

भौगोलिक अवस्थिति

दैलेख जिल्ला महाभारत पर्वत श्रृंखलाको उत्तरमा अवस्थित एक दुर्गम पहाडी जिल्ला हो । कर्णाली प्रदेशको राजधानी सुर्खेतको वीरेन्द्रनगरबाट ६८ कि.मि. र राजधानी-काठमाडौंबाट करबि ६५० कि.मि. टाढा रहेको छ । यस जिल्लाको पूर्वमा जाजरकोट, पश्चिममा अछाम, उत्तरमा कालिकोट र दक्षिणमा सुर्खेत जिल्ला पर्दछन् । यस जिल्लाको सदरमुकाम नारायण नगरपालिका दैलेख बजार हो । नयाँ संरचना अनुसार दैलेख जिल्लामा ११ वटा स्थानीय तह (चार नगरपालिका र ७ गाउँपालिका), प्रतिनिधीसभामा दुई र प्रदेशसभामा चार निर्वाचन क्षेत्र कायम गरीएको छ। दैलेख जिल्लाको भौगोलीक अवस्थिती यस प्रकार छ :

भौगोलिक अवस्थिति

अक्षांस : २८ डीग्रि ३५ मिनेट देखि २९डीग्रि ८ मिनेट उत्तर
देशान्तर : ८१ डीग्रि २५ मिनेट देखि ८१ डीग्रि ५३ मिनेट पूर्वमा
सिमाना : पूर्व जाजरकोट, पश्चिम अछाम, उत्तर कालिकोट, दक्षिण सुर्खेत जिल्ला
क्षेत्रफल : १५०२ वर्ग कि.मि. (देशको कुल भूभागको) १.०२५ प्रतिशत
होचो भाग : समुद्र सतहबाट ५४४ मिटर (तल्लो डुङ्गेश्वर)
अग्लो भाग : ४१६८ मिटर (महाबु लेक)

कुल क्षेत्रफल- १५०५ वर्ग कि.मि. १,५०,०५१ हेक्टर

हावापानी

दैलेख जिल्ला विविध भौगोलिक भू-बनावट संगै हावापानीमा पनि विविधता बोकेको जिल्ला हो, जहाँ सांगुरो उपत्यका देखि पर्वतश्रृंखलाको भिरालो पहाडहरुमा उष्ण-उपोष्ण देखि लिएर समशितोष्ण र शितोष्ण जलवायु पाइए तापनि खासगरी समशितोष्ण जलवायुको प्रधानता रहेको पाइन्छ । यो जिल्ला पहाडै पहाडले भरिएकाले हिउँदमा लेकहरुमा हिउँ पर्ने र ठण्डा हावाको प्रभावले गर्दा चिसो रहन्छ भने गृष्म ऋतुमा केही गर्मी भएको अनुभव हुन्छ । यसैगरी चैत्र-बैशाख महिनामा हुरी चल्ने, वर्षा ऋतुमा मनसुनी वर्षा हुने तथा हिउँदमा ढिलो र कम वर्षा हुने, आदि यस जिल्लाका हावापानी सम्बन्धी विशेषताहरु हुन् ।

धर्म र धार्मिक स्थलहरु

प्राचीन कालदेखि नै देवभूमी र पवित्र भूमीका रुपमा प्रसिद्ध दैलेख जिल्लाका प्रमुख धार्मिक स्थलहरुमा श्रीस्थान, नाभीस्थान, पादुकास्थान, तल्लोडुङ्गेश्वर कोटिला र धुलेश्वर पर्दछन्, जसलाई पञ्चकोशि पनि भनिन्छ । यिनीहरु मध्ये श्रीस्थान, नाभिस्थान र पादुकास्थानमा परापूर्वकालदेखि ज्वाला प्रज्वलि्लत छन् । नारायण, बेलासपुर भैरव, बज्रभैरव, गणेश, चामुण्डादेवी, कालिकादेवी, भवानी, डुगेश्वर, विन्द्रासैनी, छडदेवी, मालिकादेवी, बुकिमाई, भैरवी, आदि दैलेख जिल्लामा भएका मूख्य मन्दिरहरु हुन् ।

ऐतिहासिक एवं पुरातात्विक र पर्यटकीय महत्वका स्थलहरु

महावुगाथ, कोतगढी, पञ्चदेवल, कीर्तिखम्बा, पाथरनाउली, दुल्लु, धाउखानी गुफा, लालीकाँडाको गुफा, धौलापडा गुफा, दुल्लुको पौवा, सातखम्ब, भैरवकुण्ड, द्वारीको झरना, तोलिजैसीको ठूली छहारी, घोडाताल, विसल्ला मदान ताल, कुइकाना देवल, लकान्द्रा, भिमको पाइला, बागढुगा, नेपाली भाषाको पुरानो र पहिलो शिलालेख (दुल्लु), जाहरकोट, राइली, त्रिपानी, बडाभैरवको शिखर, आदि दैलेख जिल्लाका प्रमुख ऐतिहासिक एवं पुरातात्विक र पर्यटकीय महत्वका स्थलहरु हुन् ।

<u>नदीनाला</u>

दैलेख जिल्लामा साना ठूला गरी प्रसस्त नदी र खोलानालाहरु भएतापनि नेपालको दोश्रो ठूलो नदीको रुपमा चिनिने कर्णाली नै यहांको मूख्य नदी हो । कर्णाली नदि यस जिल्लाका सिंगासैन र पिपलकोटबाट प्रवेश गरी ६० कि.मि.सम्म यस जिल्लाको पश्चिमक्षेत्र र अछाम जिल्लाको सिमाना छुट्याउने काम गर्दछ । यस जिल्लाको लेकहरुबाट उत्पन्न रामगाड, लोहरे, ताराघाट, तामेद्वारी, पादुका, कट्टि, पराजुलखोला, सानाखोला, रतिखोला, आदि यहांका मूख्य खोलाहरु हुन् ।

<u>जनसंख्या</u>

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस जिल्लाको कुल जनसंख्या २ लाख ६१ हजार ७ सय ७० जना रहेको छ । जसमा महिला १ लाख ३४ हजार ७ सय ८० र पुरुष १ लाख २६ हजार ९सय ९० जना रहेका छन् । जिल्लामा बसोबास गर्ने जम्मा घरधुरी संख्या ४८ हजार ९ सय १९ छ भने औषत परिवार संख्या ५.३६ रहेको छ । यसका आधारमा जनघनत्व १७३.९३ वर्ग कि.मि रहेको छ । जातजातीमा क्षेत्री ३४.८, कामी १५.३३, ठकुरी १४, ब्राम्हण १२, मगर ९.८७ , दमाई ४.४५,सार्की २.७५, सन्यासी १.६१, सुनार १.५८, गुरुग १.४३ आदि ।

नयाँ संरचना अनुसार दैलेख जिल्लामा ११ वटा स्थानीय तह (चार नगरपालिका र ७ गाउँपालिका) मा विभाजन गरीएको छ, जसलाई तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. १. नयां संरचना अनुसार दैलेखका स्थानीय तहरुको विवरण

क्र.स	स्थानीय तहको नाम	समावेश गाविस र नगरपालिका	वडा संख्या	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि)	केन्द्र
१	नारायण नगरपालिका	नारायण नगरपालिका, भवानी बिन्ध्यवासिनी र खरिगैरा गा.वि.स (वडा नं. ८ र ९	११	२७०३७	११०.६३	साविक नारायण नगरपालिका कार्यालय
२	दुल्लु नगरपालिका	दुल्लु नगरपालिका वडा नं. (१ देखि ९) मालिका, गौरी, कालभैरव र गमौडी गाविस	१३	४१५४०	१५६.७७	साविक दुल्लु नगरपालिका कार्यालय
३	चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिका	लयाँटी विन्द्रासैनी, चामुण्डा र जबमुकांध गाविस	९	२६१४९	९०.६	साविक जम्बुकाँध गाविसको कार्यालय
४	आठबीस नगरपालिका	सात्तला, सिंगौडी, राकम कर्णाली, पिपलकोट, सिंहासैन र तिलेपाटा गाविस	९	२९२२७	१६८	साविक राकमकर्णाली गाविसको कार्यालय
५	भगवतीमाई गाउँपालिका	पगनाथ, रूम, मेहेलतोली, जगनाथ, कट्टी र वडाभैरव गा.वि.स.	७	१८७७८	१५१.५२	साविक पगनाथ गाविसको कार्यालय
६	गुराँस गाउँपालिका	खड्कवाडा, बराह, सेरी, गोगनपानी, पिलाडी र लालिकाँडा गा.वि.स.	८	२२०३३	१६४.७९	साविक बराह गाविसको कार्यालय
७	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाँडापराजुल गा.वि.स.	६	१५८८३	१०५.१९	साविक डाँडापराजुल गाविसको कार्यालय
८	नौमुले गाउँपालिका	तोली, बालुवाटार, द्वारी, कालिका, नौमुले, सल्लेरी र चौराठा गा.वि.स.	८	२०८०२	२२८.५९	साविक नौमुले गाविसको कार्यालय
९	महावु गाउँपालिका	खरिगैरा गा.वि.स.वडा नं १-७, बडाखोला, बाँसी, रानीवन र काँशीकाँध गा.वि.स. वडा नं १,२,३,४,५,६,७,९	६	१९२७७	११०.८	साविक रानीवन गाविसको कार्यालय
१०	भैरवी गाउँपालिका	भैरीकालिकाथुम, कुसापानी, रावतकोट, काँशीकाँध गा.वि.स वडा नं. ८ र दुल्लु नगरपालिका वडा नं. १०	७	२१२३३	११०.४६	साविक भैरीकालिकाथुम गाविसको कार्यालय
११	ठाँटीकाँध गाउँपालिका	लकान्द्रा, विशाला र तोलीजैसी गा.वि.स	६	१८८९६	८८.२२	साविक लकान्द्र गाविसको कार्यालय
जम्मा			९०	२६०८५५	१४८५.५७	

स्रोत : राज्य पुनरसंरचना आयोगको प्रतिवेदन २०७३

२.२ डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको परिचय :

नेपाल सरकारको वि.सं.२०७३ फागुन २७ गतेको निर्णयानुसार साविकका ४ वटा गाविसहरु बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल, डाँडापराजुल लाई एक आपसमा गाभेर मिलाइ ६ वटा वडामा विभाजन गरी यो डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको संरचना तयार पारिएको हो । कुल १०५.२० बर्ग कि.मी. क्षेत्रफमा फैलिएको यो गाउँपालिका दैलेखका ११ वटा स्थानीय तहहरु मध्य क्षेत्रफलका हिसाबले तेस्रो सानो स्थानीय तह हो ।

दुन, टार, चुरे र महाभारत श्रेणीमा पर्ने रमणिय वातावरणमा रहेको सुन्दर गाउँपालिकामा थोरै साधन र स्रोतको लगानीवाट गाउँपालिकाको, सामाजिक आर्थिक र भौतिक पूर्वाधारका क्षेत्रमा बिकास हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ । भौगोलिक हिसाबले बिकट र बिकासको हिसाबले बिकासोन्मुख अवस्थामा यो गाउँपालिका रहेको छ ।
२०६८ सालको जनगणना अनुसार कुल १६ हजार ८ सय ८३ जनसंख्या रहेको यो गाउँपालिका भित्र बिभिन्न जातजातीहरुको बसोबास रहेको छ । कुल जमिनको ५३.९७ प्रतिशत अर्थात ५ हजार ६ सय ७७ दशमलब ५६ हेक्टर भुभाग बनजंगलले ढाकेको यस गाउँपालिका भित्र प्रशस्त मात्रामा खोलानाला रहेका छन् ।

मुख्यतया क्षेत्री र ब्राह्मण जातिको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा ठकुरी, गुरुङ्ग , मगर, कामी, दमाईको बसोबास रहेको छ भने केही संख्यामा अल्पसंख्यक जाति गाइने र वादी जातिको पनि बसोबास रहेको छ । हिन्दु, इसाई, मुस्लिम, बौद्ध धर्मावलम्वीहरु रहेका छन । धार्मिक तथा सांस्कृतिक रुपमा डुंगेल मन्दिर, भैरव मन्दिर, नारायण मन्दिर रहेका छन् । प्राकृतिक स्रोत साधनको रुपमा पराजुलीखोला, कुईंया ताल, स्लेट खानी, बनजंगल रहेको छ ।

२.३. डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको ऐतिहाँसिक पृष्ठभूमी

दैलेख जिल्लाको सदरमुकाम नारायण नगरपालिका देखि दक्षिण क्षेत्रमा संगै सिमाना जोडिएको डुङ्गेश्वर गाउँपालिका साविकका ४ वटा गाविसहरु (वेल्पाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाँडापराजुल) एकआपसमा गाभिएर संघिय पुनसंरचना आयोगको प्रतिवेदन बमोजिम मिति २०७३ फाल्गुण २७ गतेदेखि डुङ्गेश्वर गाउँपालिका बनेको हो । यस गाउँपालिकमा २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या १५ हजार ८ सय ३३ जना रहेको छ । जसमा ७ हजार ५ सय ५३ जना पुरुष र ८ हजार ३ सय ३० जना महिला रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल करिब १०५.२० वर्ग कि.मि रहेको छ । यस क्षेत्रमा पर्यटन, कृषि पशुपालनको उच्च सम्भावना रहेको छ । जातिय रुपमा मिश्रित बसोबास रहेको यस गाउँपालिकामा क्षत्रि जातिको बाहुलयता रहेको छ । विशेष गरी क्षेत्री, ब्राहमण, मगर, ठकुरी तथा दलितहरुको उच्च बसोबास रहेको देखिन्छ । यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रुपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ । यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिनका अतिरिक्त केहि भु-भाग भिरालो जमिनले बनेको हुदाँ यस क्षेत्रका मानिसहरु जिविकोपार्जनका लागि कृषिका अतिरिक्त ज्यालामजदुरी कामगर्नका लागि भारत लगायत अन्य देशहरुमा जाने गरेको देखिन्छ ।
मुख्य गरी वनजंगल, वनपैदावार र कृषि उत्पादनलाई मुख्य आम्दानीको स्रोत मानिने यस गाउँपालिकाको डुङ्गेश्वर बजारलाई मुख्य व्यापारीक केन्द्र मानिदै आएको छ ।

साविककका ४ वटा गाविसहका ३६ वटा वडाहरु लाई पुनसंरचना गरी यस गाउँपालिकामा ६ वटा वडाहरु बनेको छन् । यस गाउँपालिकाको वडा नं. ५ सबै वडाहरुको लागि भौगोलिक रुपमा बिच केन्द्र पर्ने भएकोले गाउँपालिकाको मुख्य केन्द्र वडा नं. ५ डाँडापराजुलमा स्थापना गरीएको छ । राज्यको बिकेन्द्रीकृत शासनप्रणली तथा स्थानीय जनचाहना र आवश्यकताको सम्बोधन गर्ने हेतुले यस गाउँपालिकाले सरकारी निकायका बिभिन्न बिषयगत कार्यालयहरु र गैरसरकारी संघ/संस्थाहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिएको छ ।
यस गाउँपालिका अन्तरगत हाल कायम गरीएका वडा र त्यस अन्तर्गत रहेका साविकका गाविस तथा वडाहरूको विवरणलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. २. नयाँ संरचना अनुसार डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वडा विभाजन

वडा न.	साविक गाविस	साविकका गाविस तथा वडाहरु	घरधुरी संख्या	जनसंख्या २०६८	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि)
१	बेलपाटा	(१-९)	५७०	२,७२१	१०.०८
२	लाँकुरी	(१-९)	७०७	३,८४०	२४.४७
३	अवलपराजुल	(१-४)	३५५	१९७९	२८.१२
४	अवलपराजुल	(५-९)	४११	२२३४	८.७३
५	डाँडापराजुल	(१,२,३,५ र ६)	४५१	२,१९१	१५.२४
६	डाँडापराजुल	(४,७,८ र ९)	५५०	२,९१८	१८.५६
जम्मा			**३,०४४**	**१५,८८३**	**१०५.२०**

स्रोत : राज्य पुनरसंरचना प्राविधिक सहयोग समिती प्रतिवेदन, २०७३

२.४. गाउँपालिकाको नामाकरण

नेपाल सरकारको वि.सं.२०७३ फागुन २७ गतेको निर्णय अनुसार साविकका ४ वटा गाविसहरु (वेल्पाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाँडापराजुल) लाई एक आपसमा गाभेर ६ वटा वडामा विभाजन गरी यो डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको संरचना तयार पारिएको हो । गाउँपालिका गठन हुनु पुर्व साविकका ४ वटा गाविसहरु मिलाएर एउटा स्थानीय तह बनाउने निर्क्यौल भइसकेपछि यसको वडागत सिमाङ्कन र नामाङ्कनका बिषयमा स्थानीय स्तरमा यस क्षेत्रका राजनितिक दल, बुद्धिजिवी, शिक्षक, समाजसेवी, जेष्ठनागरीक आदीका बिचमा ब्यापक छलफल तथा बहसहरु भए । सिमाङ्कनका बिषयमा सरकारले जनसंख्या र भुगोलको मापदण्ड तोकिएकोले सोहि बमोजिम नै वडा संख्या र तिनको सिमा निर्धारण गरीयो । त्यसपछि यस गाउँपालिकाको नामाकरण सम्बन्धमा यस बुद्धिजिवि, राजनितिक दल, शिक्षक, समाजसेवी, जेष्ठनागरीक र यस क्षेत्रका स्थानीय वासीहरूको भेलामा सबैले आ-आफ्नो राय सल्लाह तथा सुझावहरु पेश गरेका थिए ।

साविकको डाँडापराजुल गाविसको डुङ्गेश्वर बजार यस क्षेत्रकै चर्चित ठाँउ भएकोले यस गाउँपालिकाको नाम डुङ्गेश्वर गाउँपालिका रहन पुग्यो । बिगतका बर्षहरुमा डुंगेल देवताको वासस्थान भएको कारणले गर्दा देवताको नामबाट यस स्थानको नाम डुँङ्गेवर नामाकरण गरीएको इतिहास यस क्षेत्रमा पाइन्छ । किंम्बदती अनुसार डुंगेल भनेको देवता र श्वर भनेको वासस्थान हुनेभएकोले डुंगेल देवताको वासस्थान मानिएको स्थानको नाम पछि आएर डुङ्गेश्वर नै रहन भएको एकथरी किम्दन्ति रहेको छ भने अर्कोतर्फ प्राचित कालमा यस स्थाबाट अन्यत्र बाहिर जानुपर्‍यो भने वरीपरी खोलाहरु भएको कारणले डुङ्गा तरर जानुपर्ने भएको हुँदा त्यस ठाउँको नाम डुङ्गेश्वर रहन गएको भन्ने अर्को किंम्वदन्ती पाइन्छ । एउटा डुङ्गेल देवताको वासस्थान र अर्को डुङ्गा तरेर वारिपारी गर्नुपर्ने भएको पुरानो दुई वटा जनश्रुती पौराणिक किंम्बदन्ती हरेका र यि किंम्बदन्तीहरु पौराणिक र ऐतिहासिक बिषयहरु समेत भएकोले पनि गाउँपालिकाको नामाकरण डुङ्गेश्वर गाउँपालिका नै राखिएको हो ।

२.५ .गाउँपालिकाको अवस्थिति (सिमाना) :

राजनितिक हिसावले दैलेखका ११ वटा स्थानीय तहहरु मध्ये जिल्लाको प्रतिनिधी सभा निर्वाचन क्षेत्र १ तथा प्रदेश सभा १, क अर्न्तगत यो गाउँपालिका पर्दछ । विश्व मानचित्रमा यसको फैलावट २८ डीग्री ३५ मिनेट उत्तर देखि २९ डीग्री ८ मिनेट उत्तरी अक्षांसम्म र ८१ डीग्री २५ मिनेट पुर्व देखि देखि ८१ डीग्री ५३ मिनेट पूर्वी देशान्तरसम्म रहेको छ । समुद्री सतहबाट ६५० मीटर देखि २५०० मिटर सम्मको उचाइमा रहेको यस गाउँपालीकको क्षेत्रफल १०५.२० वर्ग किलोमिटर रहेको छ । जिल्ला सदमुकाम नारायण नगरपालिका बाट करिब देखि २० कोषको दुरी सम्ममा यो गाउँपालिकाका वडाहरु फैलिएका छन् । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा बैतडी खोलाले भगवतीमाई गाउँपालिका, पश्चिममा छामघाट खोलाले दुल्लु नगरपालिका, त्यसैगरी उत्तरमा लोहोरे खोलाले नारायण नगरपालिका र दक्षिणमा पराजुले खोलाले गुराँस गाउँपालिका संगको सिमाना छुट्टाएको छ ।

सिमाना

पूर्वमा : भगवतीमाई गाउँपालिका

पश्चिममा : दुल्लु नगरपालिका

उत्तरमा : नारायण नगरपालिका

दक्षिणमा : गुराँस गाउँपालिका

२.६ क्षेत्रफल

दैलेख जिल्लाका साविकका ४ वटा गाविसहरु बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपाराजुल र डाँडापराजुल गाविसका ३६ वटा वडा मिलेर बनेको यो गाउँपालिका बनेको हो । दैलेखका ९ वटा स्थानीय तहहरु मध्य क्षेत्रफलका हिसाबले तेस्रो सानो गाउँपालिका हो । भौगोलिक हिसाबले बिकट र बिकासको हिसाबले बिकासोन्मुख अवस्थामाम यो गाउँपालिका रहेको छ । क्षेत्रफका हिसाले गाउँपालिको वडागत क्षेत्रफल निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ३ : वडागत क्षेत्रफल विवरण

वडा न.	साविक गाविस	साविकका गाविस तथा वडाहरु	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि)
१	बेलपाटा	(१-९)	१०.०८
२	लाँकुरी	(१-९)	२४.४७
३	अवलपराजुल	(१-४)	२८.१२
४	अवलपराजुल	(५-९)	८.७३
५	डाँडापराजुल	(१,२,३,५ र ६)	१५.२४
६	डाँडापराजुल	(४,७,८ र ९)	१८.५६
जम्मा		**४**	**१०५.२०**

यस गाउँपालिको वडा अनुसार क्षेत्रफल हेर्दा डुङ्गेश्वर गाउँपालिको वडा नं ३ को क्षेत्रफल सबैभन्दा बढी अर्थात २८.१२ वर्ग किलोमिटर भने सबैभन्दा सानो वडा वडा नं ४ रहेको छ जुन ८.७३ क्षेत्रफमा मात्र फैलिएको छ ।

३. भौगोलिक स्वरूप

दैलेख जिल्लाको पुर्वी भागमा अवस्थित डुङ्गेश्वर गाउँपालिका महाभारत श्रृङ्खलाको मन्द ढालयुक्त पहाडी क्षेत्र, चटान युक्त र कंकड खैरो माटो, अधिकांश भाग जंगलले ढाकिएको, खोलानाला, रहेको छ । पूर्वमा भगवतीमाई गाउँपालिका पश्चिममा दुल्लु नगरपालिका तथा उत्तरमा नारायण नगरपालिका र दक्षिणमा गुराँस गाउँपालिकासंग सिमाना रहेको छ ।

यस गाउँपालिका पूर्वदेखि पश्चिम सम्म एकै प्रकारको भुगोल र चौडा क्षेत्रफल छ । उर्वर भूमि र विशाल जंगल,नदी तथा खोलाक्षेत्रले ओगटेको यस गाउँपालिका दोमट बलौटे माटोको भुखण्डले बनेको छ । भाग समुन्द्री सतहको ४५० देखि २५०० मिटरको उचाइमा पर्ने भएकोले यहाँ न्यानो, सुख्खा, उपोष्ण, हावापानी पाइन्छ । महाभारत श्रृङ्खलाको तल्लो भागमा पाइने वनस्पति चिउरी, सिमल, भोर्लो, बाँझ, कटुस, काफल जातका वनस्पति पाइन्छन् भने जडिबुटि तर्फ समयो, काउलो, चुत्रो, कुरिलो, टिमुर, तेजपात, सुनगाभा, अमला, हर्रो, बर्रो, आदि प्रशस्त मात्रामा पाइनुका साथै बाँस, निगालो जस्ता डोको डालोका लागि चोयायुक्त वनस्पति पनि यहाँ पाइन्छ र कुच्चो तथा झाडुको लागि अम्रिसो जस्ता बनस्पती पनि प्रशस्त पाइन्छ । यस भु-भागमा औषत १०० मिलिलिटर भन्दा बढी नै वर्षा हुने गर्दछ ।

भौगोलिक अवस्था

समुद्री सतहवाट ६५० मीटर देखि २५०० मिटर सम्म

तापक्रम : अधिकतम ४२ डिग्री देखि ० डिग्री सेल्सीयस सम्म

४. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाको विवरण

नेपाल एक बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुजाति, बहुसाँस्कृतिक विविधता भएका मानिसहरूको बसोबास भएको एक साँस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण देश हो । नेपालको एक फरक पहिचान भनेकै साँस्कृतिक विविधता हो र नेपालको आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्ने तत्वहरू मध्येको सामाजिक र साँस्कृतिक स्रोत पनि एक हो । यहाँका विभिन्न पवित्र स्थलहरूमा मन्दिर, गुठी, चर्च, परम्परागत संस्थाहरू र पर्यटकीय सार्वजनिक स्थलहरू पर्दछन् । हिन्दु धर्मवालम्वीहरूको बाहुल्यता रहेता पनि यस गाउँपालिकामा बौद्ध धर्म, क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरूको पनि सामान्य मात्रामा बसोबास भएकाले यहाँ मुख्यतया दशै, तिहार, माघेसक्रान्ती, तीज, जनैपुर्णिमा, वुद्धजयन्ती, क्रिसमस डे लगायतका चाडपर्वहरू मुख्य रूपमा मनाइन्छ । यहाँ मनाइने मुख्य चाडपर्वको साथसाथै स्थानीय स्तरमा मनाईने जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं ४ : गाउँपालिकामा प्रचलनमा रहेका स्थानीय चाडपर्ब/जात्रा/मेलाहरूको विवरण

क्र.सं.	चार्डपर्वहरू	मनाइने महिना	तिथि	मनाउने समुदाय
१	दशैं, तिहार	असोज ,कार्तिक	दशमी,द्धितीया,तृतीय	सबै हिन्दु
२	माघेसक्रान्ती	माघ १ गते	संक्रान्ति	थारू तथा अन्य
३	जनै पुर्णीमा, होली पुर्णिमा	भाद्र, फाल्गुण	पुर्णिमा	सबै हिन्दु
४	लोसार	माघ वा फाल्गुण	औसीको नजिक	गुरुग, मगर
५	क्रिशमस डे	पुस	25-Dec	क्रिश्चियन
६	चैते दशै	चैत्र	चैत्र अष्ठमि	सबै हिन्दु
७	बुद्ध जयन्ति	बैशाख	बैशाख पुर्णिमा	सबै बौद्ध धर्मालम्बिरु
	जात्राहरू			
१	तिजको जात्रा	भाद्र	तृतीय	हिन्दु
२	लाखेजात्रा	भाद्र		हिन्दु
३	भोसी	कार्तिक	औंसी	हिन्दु
	मेलाहरू			
१	शिवरात्री मेला	फाल्गुण		हिन्दु
२	माघी मेला	पुस अन्तिम दिन	सक्रांन्तिको अघिल्लो दिन	सबै

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

५. पर्यटकीय, साँस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू

डुङ्गेश्वर गाउँपालिको वडाहरूमा विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक तथा साँस्कृतिक महत्व बोकेका सम्पदाहरू रहेका छन् । प्रचार प्रसार, संरक्षण र सम्बद्धनको अभावमा पर्यटह भने तान्न यि सम्पदाहरुले सकिरहेका छैनन् । यस गाउँपालिकामा रहेको धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विवरण वडागत रुपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं ५ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिको पर्यटकीय, साँस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू

वडा नं.	क्र.सं.	पर्यटकीय स्थलहरुको नाम	स्थलको महत्व	दैनिक औसतमा आउने पर्यटकहरुको संख्या
२	१	कुइया ताल	दृश्यावलोकन	५

३	२	मालिका मन्दिर	दर्शन तथा दृश्यावलोकन	६
४	३	कोटाफेरा	अवलोकन	
	४	देवल	पुरातात्विक अवलोकन	
	५	नारायण मन्दिर	दर्शन	
	६	लाँकुरी मन्दिर	दर्शन	
	७	माइको थान मन्दिर	दर्शन	
५	८	गिद्धपोखारी	दृश्यावलोकन	
	९	गुरुङगाडे डाँडा	दृश्यावलोकन	
	१०	पञ्चायन/ ढुङ्गेधारा	दृश्यावलोकन	
६	११	ढुङ्गेल मन्दिर	दर्शन	

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल २०७४

६. वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

दैलेख जिल्लाको भु–उपायोगको अवस्था हेर्दा जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १,०५,२०० हेक्टर रहेको छ । त्यसमा वन जंगल ७८०२६ हेक्टर, कृषि योग्य जमिन ४३१२१ हेक्टर, चरन क्षेत्र ३६९८ हेक्टर र अन्य क्षेत्र २५३३५ हेक्टरले ओगटेको छ ।

यसैगरी डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको जग्गाको क्षेत्रफल १०५२० हेक्टर अर्थात १०५.२० बर्ग कि.मि रहेको छ । जसमा कृषियोग्य जमिनको क्षेत्रफल ३२५७ हेक्टर, बन क्षेत्र ५६७७.५६ हेक्टर रहेको छ, भने अन्य भुभाग नदीनाला, खोला, सडक तथा आवाश क्षेत्रले ओगटेका छ । डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको भु-उपयोगको अवस्थालाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. ६: डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको भु-उपयोगको अवस्था

क्र.सं.	विवरण	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	
		क्षेत्रफल (हेक्टर.)	प्रतिशत
१	कृषि क्षेत्र	३,२५७.००	३०.९६
२	वन तथा चरन क्षेत्र	५,६७७.५६	५३.९७
३	आवास क्षेत्र	१,५८५.४४	१५.०७
४	खोलानालाले ओगटेको क्षेत्र		
५	ताल तलैया		
६	औद्योगिक क्षेत्र		
७	सडकले ओगटेको क्षेत्र		
८	अन्य		
जम्मा		**१०,५२०.००**	**१००.००**

स्रोत: जिल्ला वन कार्यालय दैलेख-२०७४

७. सिंचाईको स्थिति

जल श्रोतका हिसाबले यो गाउँपालिकाका केही वडाहरू सम्पन्नशाली मानिन्छन् । महाभारत श्रृङ्खला अन्तरगत अवस्थित रहेको यस क्षेत्रभित्र साना बार्है महिना पानी बगिरहने साना ठुला खोलाहरु देखि खोल्सा खोल्सी रहेका छन् । मुख्य गरी लोहोरे, चुप्रा,पराजुले र छामघाट खोला जस्ता खोला देखि दजनौ खोल्साहरु रहेका छन् । तिनै खोलाहरूबाट मौसमी सिंचाइ तथा पानी घट्ट चलेका छन् । यस गाउँपालिका अर्न्तगत रहेका विभिन्न वडाहरूमा रहेको कृषियोग्य जमिनहरुमा पर्याप्त सिचाई सुविधाको अभावले गर्दा त्यतिकै खेर गहिरहेको अवस्था छ । गाउँपालिकामा खेती गरीएको क्षेत्रफल र सिंचित क्षेत्र आदिको विवरणलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. ७ : वडा अनुसार कृषि योग्य जमिन र सिञ्चित क्षेत्रफल

वडा नं	साविक गाविसको नाम	कुल क्षेत्रफल (हेक्टर)	कृषियोग्य जमिनको क्षेत्रफल (हे)	खेती गरीएको जमिन (हे)	सिंचित क्षत्रफल (हे)	असिंचित क्षत्रफल (हे)
१	बेल्पटा	१००८	३३५	२६०	१३७	१९८
२	लाँकुरी	२४४७	११४८	८३७	२४७	९०१
३,४	अवलपराजुल	३६८५	६८७	५७०	१४४	५४३
५,६	डाँडापराजुल	३३८०	१०८७	८५६	१५२	९३५
जम्मा		**१०५२०**	**३२५७**	**२५२३**	**६८०**	**२५७७**

स्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यलय तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, आ.व. २०७२/२०७३

८. वन क्षेत्र/नर्सरी सम्वन्धी विवरण :

दैलेख जिल्लामा सामुदायिक वन, निजी वन, धार्मिक वन र संरक्षित वन आदि प्रकारका वनहरू रहेका छन् । जिल्लाभर भएका वनहरूको विवरण हेर्दा सबै भन्दा बढी सामुदायिक वनहरू रहेका छन् । समुदायलाई हस्तान्तरण गरीएको त्यसको व्यवस्थापन समुदयबाट नै गर्ने गरी जिल्ला तथा ईलाका वन कार्यालयद्वारा हस्तान्तरित सामुदयिक वनहरूको अवस्था राम्रो देखिएको छ ।

सामुदायिक वनको हस्तान्तरण पश्चात त्यसको व्यवस्थापनको सम्पूर्ण जिम्मेवारी सम्बन्धित उपभोक्ता समूहलाई नै हुन्छ । स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजना अनुसार समूह परिचालन तथा वनको संरक्षण, सम्बर्धन र सदुपयोग हुने गर्दछ । स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन, उपभोक्ता समूहको परिचालन, वन व्यवस्थापन कार्यतालिका बमोजिम काम भएको छ वा छैन ? लक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्नका लागि कार्य संचालन भएको छ वा छैन ? सामुदायिक वनले उपभोक्ताहरुलाई के-कति सेवा प्रदान गर्न सक्यो ? हस्तान्तरित सामुदायिक वन तथा उपभोक्ता समूहको अवस्था र स्थितिमा के-कस्तो सुधार आयो ? आदि कुरा निश्चित गर्न सामुदायिक वनको अनुगमन निरीक्षण जिल्ला बन कार्यालय र यस अर्न्तगतको इलाका बन कार्यालयहरुले मार्फत गर्ने गरीन्छ ।

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा ५,६७७.५६ हेक्टर क्षेत्रफलमा बनक्षेत्र फैलिएर रहेको छ , जुन कुल जमिनको ५३.९७ प्रतिशत क्षेत्रफल हो । यस गाउँपालिकाको विभिन्न वडाहरूमा वन पैदावार तथा जैविक विविधताका दृष्टिले महत्वपुर्ण मानिन्छन् । डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा इलाका वन कार्यालय नारायण र डाडाँपराजुल अन्तर्गत हाल विभिन्न ५० वटा सामुदायिक र १७ वटा कबुलियति वनहरु ३८३०.३३ हेक्टर क्षेत्रफमा फैलिएका छन । भने बाँकी १८४७.२३ हेक्टर क्षेत्रफलमा सरकारी तथा संरक्षित बन रहेको छ ।

तालिका नं. ८ : गाउँपालिकामा रहेको बन क्षेत्रको बिवरण

विवरण	**संख्या**	**क्षेत्रफल (हेक्टरमा)**	**प्रतिशत**	**कैफियत**
सामुदायिक वन	५०.००	३,७३५.१७	६५.७९	
कबुलियति वन	१७.००	९५.१६	१.६८	
धार्मिक वन	-	-	-	
सरकारी संरक्षित वन	-	१,८४७.२३	३२.५४	
अन्य/निजि	-	-	-	
जम्मा		**५६७७.५६**	**१००.००**	

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय दैलेख/स्थलगत अध्ययन

गाउँपालिका भित्रको समग्र बन क्षेत्र हेर्दा सरकारद्धारा संरक्षित बन क्षेत्रको भुभाग नै बढी रहेको पाइन्छ । यद्यपि यस क्षेत्र भित्र त्यसको अलवा सामुदायिक बनहरु समुदायबाट संरक्षित गरीएका छन् । गाउँपालिकाभित्र वडागत रुपमा फैलियर रहेका सामुदायिक वनहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. ९ : वडागत रुपमा डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरुको विवरण

वडा नं.	**सि.नं**	**इलाका वन कार्यालय**	**सा.व.उ.स.को नाम**	**साविक ठेगाना**	**हस्तान्तरण मिति**	**क्षेत्रफल हे.**	**लाभान्वित घरधुरी**	**लाभान्वित जनसंख्या**
१	१	नारायण इ.व.का	गौरी तथा सेरा	बेलपाटा-७	०४९/३/१२	३१.६७	६१	३६५
	२	नारायण इ.व.का	अंधेरी खोला	बेलपाटा-५	०५१/३/७	१३.४८	९७	३०५
	३	नारायण इ.व.का	रानिवन सितलगैरा	बेलपाटा-६	०५१/११/१६	२४.००	८६	५५२
	४	नारायण इ.व.का	भैरवथान	बेलपाटा-४	०५२/११/१२	२९.००	३२	२००
	५	नारायण इ.व.का	शेरा	बेलपाटा-७	०५२/११/१२	१२.४८	५२	३६३
	६	नारायण इ.व.का	छोडधारा	बेलपाटा-३,२	०५३/३/२८	१३.२८	६५	२६०
	७	नारायण इ.व.का	रानिवन	बेलपाटा-२	०५४/१/१०	१७.४०	२५	१३७
	८	नारायण इ.व.का	स्वांराढांड	बेलपाटा-३	०५९/३/१२	२०.०६	३५	२३५
	९	नारायण इ.व.का	धारेखोला	बेलपाटा-९	०६३/३/२६	४०.००	३४	१९७

वडा नं.	सि.नं	इलाका वन कार्यालय	सा.व.उ.स.को नाम	साविक ठेगाना	हस्तान्तरण मिति	क्षेत्रफल हे.	लाभान्वित घरधुरी	लाभान्वित जनसंख्या
	१०	नारायण इ.व.का	रानीकाफल	बेलपाटा-८	०६३/६/२६	६.०३	५५	३२५
	११	नारायण इ.व.का	बुलबुले	बेलपाटा-१	०६४/१२/१२	६६.०६	३६	१९५
२	१२	नारायण इ.व.का	सियाला	लाँकुरी-३	०५३/३/२४	१२१.६०	९२	५२४
	१३	नारायण इ.व.का	सेर्माकोट	लाँकुरी-१	०५७/३/९	४२.२९	६५	३८४
	१४	नारायण इ.व.का	गोरखेडाँडा	लाँकुरी-८	०५७/३/९	६३.९६	३२	२५१
	१५	नारायण इ.व.का	मुग्राहा	लाँकुरी-४	०५७/३/९	१०४.७४	१०६	६१९
	१६	नारायण इ.व.का	सल्लेरी	लाँकुरी-६	०५७/३/९	३.४८	१७	९२
	१७	नारायण इ.व.का	स्वांरा	लाँकुरी-८	०५७/३/९	१३.१२	१५	११२
	१८	नारायण इ.व.का	बिजयकोट	लाँकुरी-७	०५७/३/९	९३.१०	५७	३८२
	१९	नारायण इ.व.का	गुहेली	लाँकुरी-५	०५७/३/९	२१.३५	१३	७५
	२०	नारायण इ.व.का	चौरीला	लाँकुरी-९	०५७/३/९	५०.०४	४४	३४१
	२१	नारायण इ.व.का	लेडिमेला	लाँकुरी-६	०५७/३/९	१२.६०	५८	१८०
	२२	नारायण इ.व.का	त्रिकुले	लाँकुरी-५	०५७/३/९	१०.९८	२७	१६८
	२३	नारायण इ.व.का	रानिवन	लाँकुरी-५,६	०५७/३/९	३६.८४	६७	३६८
	२४	नारायण इ.व.का	लाखायल डाँडा	लाँकुरी-२	०६०/३/२२	६७.८२	६२	३८७
३	२५	डाँडापराजुल	बसाहपाखा	अवलपाराजुल-१	०५७/३/१८	१६७.५०	९०	५१२
	२६	डाँडापराजुल	गजेनिपाखा	अवलपाराजुल-२	०६८/११/२९	११८.५०	६१	३२४
	२७	डाँडापराजुल	घामलतडा	अवलपाराजुल-३	०६९/११/१८	११७.९४	९४	६१४
	२८	डाँडापराजुल	पारीपाखा सालघारी	अवलपाराजुल-२	०७०/१/२२	६१.९१	८०	४३८
	२९	डाँडापराजुल	गडगडे	अवलपाराजुल-२	०७१/१०/१९	१९२.७२	४४	२८२
	३०	डाँडापराजुल	गोगनखोला	अवलपाराजुल-२	०७१/१०/१९	१९५.७८	४२	२०९
	३१	डाँडापराजुल	मधुसे	अवलपाराजुल-१,२	०७२/१०/१५	३२२.१६	५१	३३८
	३२	डाँडापराजुल	भित्रिबारी	अवलपाराजुल-४	०५७/३/१८	५३.३७	४६	२६१
	३३	डाँडापराजुल	रानिवन	अवलपाराजुल-४	०५७/३/१८	५१.३९	४०	२०२

वडा नं.	सि.नं	इलाका वन कार्यालय	सा.व.उ.स.को नाम	साविक ठेगाना	हस्तान्तरण मिति	क्षेत्रफल हे.	लाभान्वित घरधूरी	लाभान्वित जनसंख्या
४	३४	डाँडापराजुल	सालघारी	अवलपाराजुल-५	०५७/३/२२	५१.६२	१०६	६३१
	३५	डाँडापराजुल	तिलिया	अवलपाराजुल-६	०५७/३/१८	६९.९४	८२	४६५
	३६	डाँडापराजुल	नारायण स्थान	अवलपाराजुल-८,९	०७२/१०/१५	९३.२६	१५३	९०९
५	३७	डाँडापराजुल	हरियालि लालिगुराँस	डाँडापराजुल-१	०७१/३/३०	२२८.५०	१२२	७६८
	३८	डाँडापराजुल	माझिमेला लिडिमेला	डाँडापराजुल-४	०५८/३/२६	९१.००	५८	३६६
	३९	डाँडापराजुल	झरौले भण्डार खोला	डाँडापराजुल-५,६	०६२/३/३०	१०७.००	११४	८३७
	४०	डाँडापराजुल	ऐसेलुकाटिया	डाँडापराजुल-३,६	०५०/१०/१२	१४७.३८	१३५	५९२
६	४१	डाँडापराजुल	घरखेत आरुखेत	डाँडापराजुल-४	०५१/२/२४	३१.४२	५७	४००
	४२	डाँडापराजुल	च्याउखोला	डाँडापराजुल-४	०७४/१/५	१२८.९८	१६३	१०२२
	४३	डाँडापराजुल	टुनिगैरा महिला	डाँडापराजुल-७,८,९	०५३/३/२८	१८.००	८५	३६५
	४४	डाँडापराजुल	टुनिपाटा	डाँडापराजुल-४	०५३/३/२८	४३.३६	४५	३१५
	४५	डाँडापराजुल	लेखरोटी	डाँडापराजुल-६,८	०५३/३/२८	१९.२०	५६	४०७
	४६	डाँडापराजुल	गोगनपानी	डाँडापराजुल-७	०५४/१/१०	१३.४३	२४	१६२
	४७	डाँडापराजुल	बतासेडाँडा	डाँडापराजुल-८,९	०५४/२/१६	३५.०३	८७	७७५
	४८	डाँडापराजुल	लटाली	डाँडापराजुल-९	०५७/३/१८	१९९.००	१३६	१५५०
	४९	डाँडापराजुल	धारेखोला	डाँडापराजुल-७	०५७/३/१८	६५.००	१५३	६४९
	५०	डाँडापराजुल	सातसल्ली	डाँडापराजुल-७,८,९	०७१/३/३०	१९६.४०	१८७	१११९
कुल जम्मा						**३७३५.१७**	**३५४४**	**२१५२९**

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय दैलेख,प्रगति प्रतिवेदन

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाभित्र वडागत रुपमा फैलियर रहेका कबुलियति वनहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. १० : **गाउँपालिकाभित्र रहको कबुलियति वनहरुको विवरण**

वडा नं.	सि.नं	कवुलियति वनको नाम	साविक ठेगाना	हस्तान्तरण मिति	क्षेत्रफल हे.	लाभान्वित घरधूरी	लाभान्वित जनसंख्या
१	१	पुरैनीडाँडा	बेलपाटा-५	०६२/३/१९	२.५२	७	३१
४	२	बडाखोला	अवलपाराजुल-५	०६०/३/२२	५.००	९	५५
	३	पिपलचौतारा	अवलपाराजुल-५	०६४/९/९	७.५०	१५	८८
	४	देवलडाँडा	अवलपाराजुल-५	०६४/९/९	४.००	८	४८
	५	रोटिखोला	अवलपाराजुल-५	०६४/९/९	४.००	८	५२
	६	मौवापानी	अवलपाराजुल-५	०६७/३/१४	३.७९	७	४५
	७	तुसारेपानी	अवलपाराजुल-५	०६७/३/१४	३.९०	७	३८
५	८	बिसाउनी डाँडा	डाँडापराजुल-२	०६७/३/१४	७.५०	१२	६७
	९	पहरेपानी	डाँडापराजुल-२	०६७/३/१४	७.१५	१२	६३
	१०	बाथला	डाँडापराजुल-५	०६४/९/९	७.५०	१५	५१
६	११	मुलपानी	डाँडापराजुल-७	०६४/९/२२	७.५०	१५	१०१
	१२	जनसहमत	डाँडापराजुल-८	०६०/३/२२	४.३२	१५	९०
	१३	उत्रेनि	डाँडापराजुल-८	०६०/३/२२	६.००	७	५३
	१४	जिलिङ्गे	डाँडापराजुल-८	०६०/३/२२	४.८८	८	५६
	१५	मण्डलीथान	डाँडापराजुल-८	०६०/३/२२	२.६८	७	६१
	१६	नाउलापानी	डाँडापराजुल-८	०६३/३/२२	९.३६	१५	९३
	१७	बाग थलेगडा	डाँडापराजुल-८	०६३/३/२२	७.५६	१५	९०
कुल जम्मा					**९५.१६**	**१८२**	**१०८२**

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय दैलेख,प्रगति प्रतिवेदन

९.सरकारी /सार्वजनिक जगाहरुको विवरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण निर्माणका लागि गरीएको अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल तथा साविकका गाविसहरूबाट प्राप्त द्वितीय स्रोत अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कलाई आधार मान्दा डुङ्गेश्वर गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ११ : **गाउँपालिकामा रहेका सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण**

क्रं सं.	जग्गा रहेको स्थान	हालको अवस्था	क्षेत्रफल	स्वामित्व
१	वडा नं. १ स्थित हाटबजार	सार्वजनिक कार्यक्रम संचालन तथा खेलकुद	५ बिघा	गाउँपालिका
२	वडा नं. ५ स्थित डाँडागाउँ	सार्वजनिक कार्यक्रम संचालन तथा खेलकुद	१२ बिघा	गाउँपालिका
जम्मा			**१७ बिघा**	

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

१०. जनसांख्यिकीय अवस्था

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण निर्माणका लागि गरीएको स्थलगत अध्ययन, लक्षित समुह छलफल तथा साविकका गा.वि.स. हरूबाट प्राप्त द्वितीय स्रोत अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कलाई आधार मानिएको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यसको कुल जनसंख्या १५ हजार ८ सय ८३ रहेको छ । जस अर्न्तगत महिला ८ हजार ३ सय ३० जना र पुरूष ७ हजार ५ सय ५३ जना रहेका छन् । साथै यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार घरधुरी संख्या ३ हजार ४४ रहेको छ भने औषत परिवार संख्या ५.२२ रहेको छ । हालको अवस्थाको जनसांख्यिकीय अवस्था यसको तुलनामा निश्चय नै बढी भएको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

यसैगरी वि.स. २०५८ को जनगणना अनुसार २५१६ घरधुरी र १५,४२४ जनसंख्या रहेको छ । यि दुई जनगणना विचको तुलनात्मक अध्ययन सम्बन्धी थप विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. १२ : **पारिवारिक तथा जनसङ्ख्या विवरण**

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
जनसंख्या	१५,४२४	१५,८८३
परिवार संख्या	२,५१६	३,०४४
जनघनत्व	१४६.६२	१५०.९८
औषत वृद्धिदर	–	२.९३
परिवारको औषत आकार	१.४१	५.२२

स्रोत : केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, २०६८

११. वडागत घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा गरी कुल ३ हजार ४४ घरधुरी रहेको छ । वडागत रूपमा घरधुरी संख्यालाई विश्लेषण गर्दा विविधता युक्त रहेको देखिन्छ । सबैभन्दा कम घरधुरी वडा नं. ३ मा ३ सय ५५ र सबैभन्दा बढी वडा नं. २ मा ७ सय ७ रहेको छ । यसै गरी जनसंख्या सबैभन्दा बढी वडा नं. २ मा ३ हजार ८ सय ४० तथा सबैभन्दा कम वडा नं. ३ मा १ हजर ९ सय ७९ रहेको देखिएको छ । हालको अवस्थाको वडागतरुपमा

जनसांख्यिकीय अवस्था यसको तुलनामा निश्चय नै बढी भएको अनुमान गर्न सकिन्छ। यस गाउँपालिकाको वडा अनुसारको घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. १३ : **वडा अनुसार जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण**

वडा न.	घरधुरी संख्या	जनसंख्या २०६८			साविक गाविस कुल जनसंख्या	साविक गाविस
		जम्मा	पुरुष	महीला		
१	५७०	२,७२१	१,३०३	१,४१८	२,७२१	बेलपाटा
२	७०७	३,८४०	१,८५९	१,९८१	३,८४०	लाँकुरी
३	३५५	१,९७९	९४५	१,०३४	४,२१३	अवलपराजुल
४	४११	२,२३४	१,०९४	१,१४०		
५	४५१	२,१९१	१,०१५	१,१७६	५,१०९	डाँडापराजुल
६	५५०	२,९१८	१,३३७	१,५८१		
जम्मा	**३०४४**	**१५,८८३**	**७,५५३**	**८,३३०**	**१५,८८३**	**४**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

यस गाउँपालिकाको वडा अनुसारको घरधुरी तथा जनसांख्यिकीय विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. १४ : वडा अनुसारको जनसांख्यिकीय विवरण

वडा न.	घरधुरी संख्या	जनसंख्या २०६८			औषत परिवार आकार	लैगिक अनुपात	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि)	जनघनत्व (औषत)	साविक गाविस
		जम्मा	पुरुष	महीला					
१	५७०	२,७२१	१,३०३	१,४१८	४.७७	९१.८९	१०.०८	२६९.९४	बेलपाटा
२	७०७	३,८४०	१,८५९	१,९८१	५.४३	९३.८४	२४.४७	१५६.९३	लाँकुरी
३	३५५	१९७९	९४५	१,०३४	५.५७	९१.३९	२८.१२	७०.३८	अवलपराजुल
४	४११	२२३४	१,०९४	१,१४०	५.४४	९५.९६	८.७३	२५५.९०	
५	४५१	२,१९१	१,०१५	१,१७६	४.८६	८६.३१	१५.२४	१४३.७७	डाँडापराजुल
६	५५०	२,९१८	१,३३७	१,५८१	५.३१	८४.५७	१८.५६	१५७.२२	
जम्मा	**३०४४**	**१५,८८३**	**७,५५३**	**८,३३०**	**५.२२**	**९०.६७**	**१०५.२०**	**१५०.९८**	**४**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१२. उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा रहेको जनसंख्यालाई उमेरगत समूहमा विभाजित गरेर प्रस्तुत गर्न सकिन्छ । जस अनुसार ५ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकाको संख्या १,८११ जना, ६ बर्ष देखि १५ वर्ष मुनि उमेर समूहमा ४,४१६ जना, १५ देखि २५ वर्ष उमेर समूहमा ३,३६० जना, २५ देखि ५९ वर्ष उमेर समुहमा ५,१२९ जना, ६० देखि ७० वर्ष उमेर समूहमा ७३० जना रहेको साथै ७० देखि माथिको जनसंख्या ४३७ जना रहेको पाइयो । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.१५ : ० देखि ७५ बर्ष उमेरसमुहको जनसङ्ख्या विवरण

वडा नं.	लिङ्ग	जम्मा जनसंख्या	०० – ०४	०५ □ ०९	१०– १४	१५– १९	२० – २४	२५ – २९	३० – ३४	३५– ३९	४० – ४४	४५ □ ४९	५० – ५४	५५ – ५९	६० – ६४	६५ – ६९	७० – ७४	७५ +
बेलपाटा	**दुबै**	**२,७२१**	**२४८**	**३४०**	**३९२**	**३६३**	**२७१**	**१७९**	**१३५**	**१७३**	**१४६**	**१२३**	**७५**	**७९**	**७६**	**४७**	**३९**	**३५**
	पुरुष	१,३०३	१३१	१७०	२०२	१७८	११०	७२	५८	८२	६८	५३	३९	३८	३७	२३	२०	२२
	महिला	१,४१८	११७	१७०	१९०	१८५	१६१	१०७	७७	९१	७८	७०	३६	४१	३९	२४	१९	१३
लाँकुरी	**दुबै**	**३,८४०**	**४०९**	**४७२**	**५२६**	**४५८**	**३८२**	**२७९**	**२१८**	**२१२**	**१८२**	**१६१**	**१४३**	**१००**	**१०२**	**८५**	**४७**	**६४**
	पुरुष	१,८५९	२०५	२४४	२४९	२१६	१९०	११९	१०१	१०६	८१	७९	७३	५१	४४	३९	२६	३६
	महिला	१,९८१	२०४	२२८	२७७	२४२	१९२	१६०	११७	१०६	१०१	८२	७०	४९	५८	४६	२१	२८
अवलपराजुल	**दुबै**	**४,२१३**	**५६८**	**६२४**	**६११**	**५०२**	**३५२**	**२६५**	**२१०**	**२१६**	**१८३**	**१६१**	**१२५**	**१०४**	**१०९**	**७७**	**६०**	**४६**
	पुरुष	२,०३९	२८८	३२०	३०४	२४२	१६३	१०८	८१	१०३	८९	७२	७१	५४	५६	३८	३१	१९
	महिला	२,१७४	२८०	३०४	३०७	२६०	१८९	१५७	१२९	११३	९४	८९	५४	५०	५३	३९	२९	२७
डाँडापराजुल	**दुबै**	**५,१०९**	**५८६**	**६८६**	**७६५**	**६४७**	**३८५**	**३१७**	**२२९**	**२९८**	**२६१**	**२३१**	**१८६**	**१३८**	**१३२**	**१०२**	**७६**	**७०**
	पुरुष	२,३५२	२७३	३३७	३८५	२९५	१४२	१०८	८६	१३४	११९	११८	९०	७३	६४	४९	४५	३४
	महिला	२,७५७	३१३	३४९	३८०	३५२	२४३	२०९	१४३	१६४	१४२	११३	९६	६५	६८	५३	३१	३६
जम्मा		**१५,८८३**	**१,८११**	**२,१२२**	**२,२९४**	**१,९७०**	**१,३९०**	**१,०४०**	**७९२**	**८९९**	**७७२**	**६७६**	**५२९**	**४२१**	**४१९**	**३११**	**२२२**	**२१५**
पुरुष		**७,५५३**	**८९७**	**१,०७१**	**१,१४०**	**९३१**	**६०५**	**४०७**	**३२६**	**४२५**	**३५७**	**३२२**	**२७३**	**२१६**	**२०१**	**१४९**	**१२२**	**१११**
महिला		**८,३३०**	**९१४**	**१,०५१**	**१,१५४**	**१,०३९**	**७८५**	**६३३**	**४६६**	**४७४**	**४१५**	**३५४**	**२५६**	**२०५**	**२१८**	**१६२**	**१००**	**१०४**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१३. आर्थिकरूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्यालाई आर्थिक रूपले सक्रिय र निष्क्रिय गरी विश्लेषण गर्दा कुल ५३.४५ प्रतिशत (१५ देखि ५९ वर्ष उमेर समुह) जनसंख्या आर्थिक रुपले सक्रिय देखिन्छ जसमा ३,८६२ जना पुरुष र ४,६२७ जना महिला गरी जम्मा ८,४८९ जना रहेको छ । हालको अवस्थाको बस्तुस्थिति हेर्दा यो जनसंख्या बढेको सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को विवरणलाई निम्नअनुसारका तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.१६ : आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण :

उमेर समुह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
० देखि १४	३,१०८	३,११९	६,२२७	३९.२१
१५ देखि ५९	३,८६२	४,६२७	८,४८९	५३.४५
६० भन्दा माथि	५८३	५८४	१,१६७	७.३५
जम्मा	७,५५३	८,३३०	१५,८८३	१००.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१४. भाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण :

यस गाउँपालिकाको २०६८ सालको जनगणलाई आधार मान्दा मातृभाषाका रूपमा धेरै जसो मानिसहरूले नेपाली भाषा नै बोल्ने गरेको पाइएको छ । यस गाउँपालिकामा बिभन्न जातजातिहरूको जनसंख्या उलेख्य रहेको भएता पनि मातृभाषाका रूपमा नेपाली भाषा नै बोल्ने गरेको पाइएको छ । जस अनुसार सबै भन्दा बढी ९४.५९ प्रतिशत नेपाली, ४.९० प्रतिशत मगर, ०.१२ प्रतिशत गुरुङ, ०.०९ प्रतिशत उर्दु र ०.३० प्रतिशत अन्य भाषा बोल्ने जनसंख्या रहेको छ । यस गाउँपालिकामा भाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. १७ : भाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण र प्रतिशत

भाषा	कुल जम्मा	प्रतिशत
नेपाली	**१५,०२४**	**९४.५९**
मगर	७७९	**४.९०**
गुरुङ	१९	**०.१२**
उर्दु	१४	**०.०९**
अन्य	४७	**०.३०**
जम्मा	**१५,८८३**	**१००.००**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

यस गाउँपालिकाका भिन्न भिन्न वडामा भिन्न भिन्न जातजातीको बाहुल्यता रहहे संगै त्यहाँ बोलिने भाषामा पनि विविधता रहेको छ । वडागत रुपमा बोलिने मातृ भाषालाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. १८ : भाषाको आधारमा वडागत रुपमा जनसंख्या विवरण :

वडा नं.	साविक गाविस	मातृभाषा	मातृ भाषा बोल्नेहरु		
			कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला
१	बेलपाटा	**जम्मा**	**२,७२१**	**१,३०३**	**१,४१८**
		नेपाली	१,९०७	९०९	९९८
		मगर	७५९	३६९	३९०
		गुरुङ	१९	११	८
		उर्दु	१४	६	८
		अन्य	२२	८	१४
२	लाँकुरी	**जम्मा**	**३,८४०**	**१,८५९**	**१,९८१**
		नेपाली	३,८२९	१,८५५	१,९७४
		अन्य	११	४	७
३,४	अवलपराजुल	**जम्मा**	**४,२१३**	**२,०३९**	**२,१७४**
		नेपाली	४,२०९	२,०३६	२,१७३
		अन्य	४	३	१
५,६	डाँडापराजुल	**जम्मा**	**५,१०९**	**२,३५२**	**२,७५७**
		नेपाली	५,०७९	२,३३९	२,७४०
		मगर	२०	७	१३
		अन्य	१०	६	४
कुल जम्मा			**१५,८८३**	**७,५५३**	**८,३३०**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१५. धर्मको आधारमा जनसंख्याको वितरण

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तरगत राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार साविकका गाविसहरुमा भएको जनगणना बमोजिम यस गाउँपालिकामा बिभिन्न प्रकारको धर्म अबलम्बन गरेको जनासंख्या रहेको छ । जस अनुसार हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरू ९६.४९ प्रतिशत रहेको छ भने बौद्ध धर्म मान्ने ०.०३१ प्रतिशत जनसंख्या रहेको छ । त्यसरी नै क्रिष्चियन इस्लाम धर्म मान्नेको संख्या नगन्य मात्रामा रहेको छ। धर्मका आधारमा जनसंख्याको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ।

तालिका नं. १९ : **धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण**

गा.वि.स./न.पा. कुल	जनसंख्या	हिन्दु	बौद्ध	इस्लाम	क्रिष्चियन	अन्य
बेलपाटा	२,७२१	२,२४८	४१५	५१	६	१
लाँकुरी	३,८४०	३,८३६	४	–	–	–
अवलपराजुल	४,२१३	४,२१३	–	–	–	–
डाडाँपराजुल	५,१०९	५,०२८	७३	८	–	–
जम्मा	**१५,८८३**	**१५,३२५**	**४९२**	**५९**	**६**	**१**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१६. जातजातिका आधारमा जनसङ्याको अवस्था :

जनजातीहरुको बाहुलयता रहेको यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको जातजाती सम्बन्धी राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को प्रतिवेदनबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार पहाडी ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, गुरुङ, कामी,ठकुरी,सन्यासी जाती तथा पहाडी जनजातीहरूको बाहुल्यता रहेको पाईन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ।

तालिका नं. २० : **जातजाति अनुससार जनसङ्याको विवरण**

वडा नं.	साविक गाविस	जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	बेलपाटा	**जम्मा जातजाती**	**२७२१**	**१३०३**	**१४१८**
		क्षेत्री	१०१०	४६३	५४७
		ब्राहमण पहाडी	१०९	५८	५१
		मगर	७८८	३८२	४०६
		मुसलमान	४०	१८	२२
		कामी	५३१	२६४	२६७
		राई	२०	१०	१०
		गुरुङ्ग	१९	११	८
		दमाई/ढोली	८०	३६	४४
		ठकुरी	२१	११	१०
		सार्की	५३	२४	२९
		बादी	१३	६	७
		अन्य	३७	२०	१७
२	लाँकुरी	**जम्मा जातजाती**	**३८४०**	**१८५९**	**१९८१**
		क्षेत्री	१७८६	८४५	९४१
		ब्राहमण पहाडी	७२	४०	३२
		मगर	३३८	१७६	१६२
		कामी	७०६	३४२	३६४
		गुरुङ्ग	३७०	१९२	१७८
		दमाई/ढोली	१७८	७२	१०६
		ठकुरी	७९	३९	४०
		सार्की	२१०	१०१	१०९
		सन्यासी/दशनामी	७०	३५	३५
		बाराई	२०	१२	८
		अन्य	११	५	६
३,४	अवलपराजुल	**जम्मा जातजाती**	**४२१३**	**२०३९**	**२१७४**
		क्षेत्री	२३६५	११२९	१२३६
		ब्राहमण पहाडी	२१६	१००	११६
		मगर	३८६	१९९	१८७
		कामी	५१८	२५५	२६३
		गुरुङ्ग	५७	२३	३४

वडा नं.	साविक गाविस	जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
		दमाई/ढोली	३४८	१७६	१७२
		ठकुरी	२९८	१४५	१५३
		अन्य	२५	१२	१३
५,६	डाँडापराजुल	**जम्मा जातजाती**	**५१०९**	**२३५२**	**२७५७**
		क्षेत्री	१३०८	६१९	६८९
		ब्राहमण पहाडी	७५०	३५६	३९४
		मगर	१०१९	४७६	५४३
		मुसलमान	१२	५	७
		कामी	६६९	२९३	३७६
		गुरुङ्ग	११७	५५	६२
		दमाई/ढोली	२०५	१०१	१०४
		ठकुरी	७८८	३४३	४४५
		सार्की	१७८	७३	१०५
		गाइने	४१	२३	१८
		अन्य	२२	८	१४
कुल जातिगत जनसंख्या			**१५८८३**	**७५५३**	**८३३०**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१७ उमेर र लिङ्ग अनुसार घरमुलीको विवरण :

डुङ्गेश्वर गाउँपालिको वस्तुगत विवरण २०७४ निर्माण गर्ने क्रममा विभिन्न स्रोतबाट संकलित जनसंख्या तथ्याङ्कलाई विभिन्न उमेर र लिङ्ग अनुसारले घरमुली विवरणलाई विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी ३० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका घरमूलीहरु बढी देखिन्छन् भने ६० वर्ष भन्दा माथि र ३० वर्ष भन्दा मुनिको संख्या न्यून देखिन्छ। यि सबै उमेर समुहमा घरमुलिको रुपमा महिलाको तुलनामा पुरुषहरुको बाहुल्यता रहेको पाइन्छ।

१८.दश वर्ष र सो भन्दा माथिका महिला पुरुषहरुको पहिलो पटक बिबाह गरेको उमेरको आधारमा जनसंख्या

बिगतको समयमा छिटो विवाहको प्रचलन रहेता पनि कानुनी व्यवस्था तथा विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूको सक्रियतामा विभिन्न वालविवाह विरूद्ध तथा वालविवाह न्युनिकरणका लागि चेतनामूलक अभियान तथा कार्यक्रमहरू संचालन गरीदै आएकाले पहिलेभन्दा पहिलो पटक विवाह गर्नेहरूको औषत उमेर वृद्धि हुदै गइरहेको छ। अहिले आएर यस गाउँपालिका क्षेत्रमा पहिलो पटक विवाह गर्ने महिला तथा पुरुषहरुको उमेर १९ देखि २४ वर्ष रहेको विभिन्न प्रतिवेदन तथा लक्षित समूह छलफल मार्फत बुझिन आएको छ। तैपनि छिटफुट रुपमा बालबिबाहका घटनाहरुपनि घटिरहेका छन्। सहमति र मञ्जुरीमा गरीने बालबिबाहरु गैरकानुनी भएको हुँदा सम्बन्धित निकायको रेर्कमा अभिलेखिकरण हुन आई पुगेका छैनन्।

१९.अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा भिन्न भिन्न शारीरिक तथा मानसिक क्षमताका आधारमा फरक फरक भागमा विभाजित गरी तथ्यांक संकलन गर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा संख्या ४७७ जना रहेको छ। जसमा २२० जना शारिरीक अपांगता, ९२ जना न्यून दृष्टि भएका, ६२ जना सुस्त श्रवण, ४ जना दृष्टि विहिन, ३५ जना बहिरा, १४ जना मानसिक अपांग, १५ जना बौद्धिक अपांग, ३५ जना बहु अपांग रहेका छन्। सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं. २१ : भिन्न शारीरिक तथा मानसिक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको विवरण :

वडा नं.	साविक गाविस	लिङ्ग	कुल जनसंख्या	अपांगता नभएको जनसंख्या	अपांग जनसंख्या							
					शारिरीक	न्युन दृष्टि	सुस्त श्रवण	दृष्टि विहिन	बहिरा	मानसिक अपांग	बौद्धिक अपांग	बहु अपांग
१	बेलपाटा	**जम्मा**	**२,७२१**	**२,६९७**	**६**	**३**	**४**	**२**	**५**	**१**	**३**	**०**
		पुरुष	१,३०३	१,२९२	३	१	०	२	३	०	२	०
		महिला	१,४१८	१,४०५	३	२	४	०	२	१	१	०
२	लाँकुरी	**जम्मा**	**३,८४०**	**३,७५३**	**२४**	**२३**	**१३**	**०**	**७**	**४**	**३**	**१३**
		पुरुष	१,८५९	१,८१२	१०	१६	६	०	३	२	३	७
		महिला	१,९८१	१,९४१	१४	७	७	०	४	२	०	६
३,४	अवलपराजुल	**जम्मा**	**४,२१३**	**४,०४४**	**९९**	**२१**	**२४**	**१**	**८**	**२**	**८**	**६**
		पुरुष	२,०३९	१,९३१	६७	१३	१०	१	६	१	५	५
		महिला	२,१७४	२,११३	३२	८	१४	०	२	१	३	१
५,६	डाँडापराजुल	**जम्मा**	**५,१०९**	**४,९१२**	**९१**	**४५**	**२१**	**१**	**१५**	**७**	**१**	**१६**
		पुरुष	२,३५२	२,२३५	५५	२७	१०	०	१२	३	१	९
		महिला	२,७५७	२,६७७	३६	१८	११	१	३	४	०	७
जम्मा			**१५,८८३**	**१५,४०६**	**२२०**	**९२**	**६२**	**४**	**३५**	**१४**	**१५**	**३५**
पुरुष			**७,५५३**	**७,२७०**	**१३५**	**५७**	**२६**	**३**	**२४**	**६**	**११**	**२१**
महिला			**८,३३०**	**८,१३६**	**८५**	**३५**	**३६**	**१**	**११**	**८**	**४**	**१४**

स्रोत : कन्द्रिय तथ्यांक विभाग २०६८

२०.छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या

यस गाउँपालिकामा मुख्य गरी आवास प्रयोजनका लागि तयार गरीएको घरहरूमा खरले छाएको घरको संख्या तुलनात्मक रूपमा बढि देखिन्छ । यसका साथै गाउँपालिका अर्न्तगतका विभिन्न वडाहरूमा आवासका लागि टिनको छानाको प्रयोग गर्ने घरधुरीहरू पछिल्लो समयमा बढ्दै गएको पाईन्छ । सामान्य मात्रामा आर.सि.सि.ढलान भएको घरहरु रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख छ ।

तालिका नं. २२ : **छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी विवरण**

वडा न.	गाउँको नाम	घरधुरी	घरको छानाको र संख्या						अन्य	उल्लेख नभएका
			खरले छाएको	जस्ता पाताले	टायल तथा ढुंगाले	आर. सि. सि.	काठले छाएको	माटोले छाएको		
१	**बेलपाटा**	५७०	१०४	८२	२५४	६४	२	६०	०	४
२	**लाँकुरी**	७०७	५६	५	६३०	१	०	१०	०	५
३,४	**अवलपराजुल**	७६६	१८४	६	५४८	१	९	३	०	१५
५,६	**डाँडापराजुल**	१,००१	२८५	४६	५९०	५५	०	१९	०	६
जम्मा		**३,०४४**	**६२९**	**१३९**	**२,०२२**	**१२१**	**११**	**९२**	**०**	**३०**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२१.स्वामित्वका आधारमा घरधुरी संख्या

यस गाउँपालिकाका घरहरूलाई घरको स्वामित्वको आधारमा वर्गीकरण गर्दा अधिकांस परिवार आफ्नै निजि घरमा बसोबास गरीरहेका छन् । जम्मा २ हजार ८ सय ७३ (९४.३८ %) घरपरिवारले आफ्नै घरमा बसोबास गरेको, १५५ घरपरिवार भाडामा, ४ घर परिवार संस्थागत घरमा बसेको पाइयो । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. २३ : घरको स्वामित्वको विवरण

वडाहरु	गाउँको नाम	**जम्मा**	**घरको स्वामित्को**			
			निजि घर	भाडाको घर	संस्थागत	अन्य
१	बेलपाटा	५७०	४७४	९५	१	०
२	लाँकुरी	७०७	६९३	१२	०	२
३,४	अवलपराजुल	७६६	७५७	६	०	३
५,६	डाँडापराजुल	१,००१	९४९	४२	३	७
जम्मा		**३,०४४**	**२,८७३**	**१५५**	**४**	**१२**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२२. खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरधुरी संख्या

नेपाल आफैमा जलस्रोतले एक धनि देश हो तर जनसंख्याको तीव्र वृद्धि र भौगोलिक असमानता र विकटताका कारण नेपालमा कैयन नेपाली नागरीकहरूले स्वच्छ खानेपानी पिउनबाट बञ्चित भइरहेका छन् , यो समस्याबाट यस गाउँपालिकाका बासीन्दाहरु पनि अछुतो हुन सकेका छैनन् । गाउँपालिकामा को वडागतको विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी धारा वा पाइपबाट खानेपानीको प्रयोग गर्ने घरधुरी संख्या १ हजार ९ सय २ रहेको पाइएको छ । साथै यस गाउँपालिकामा खोला, मुल धारा र ईनार जरूवाको पानी प्रयोग गर्ने घरपरिवारहरू पनि रहेका छन् । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. २४ : खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरधुरी विवरण

वडा नं	गाउको नाम	जम्मा घर धुरी	खानेपानीको मुख्य स्रोत							
			धारा/ पाईप	ट्युबवेल/हातेपम्प	ढाकिएको इनार/ कुवा	खुला इनार/ कुवा	लिफट,पोखरी	खोला तथा नदी	अन्य	अनुत्तरीत
१	बेलपाटा	५७०	३३०	०	१	०	२३४	१	०	४
२	लाँकुरी	७०७	५५२	२	२५	१७	१०७	०	०	४
३,४	अवलपराजुल	७६६	४३१	२	३	३९	२७१	९	०	११
५,६	डाँडापराजुल	१,००१	५८९	४	३५	१०५	२५७	४	०	७
	जम्मा	**३,०४४**	**१,९०२**	**८**	**६४**	**१६१**	**८६९**	**१४**	**०**	**२६**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२३. इन्धनको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको अवस्था

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको इन्धनको मुख्य स्रोत भनेकै काठ दाउरा रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकाका कुल ३ हजार ४४ घर मध्ये २ हजार ९ सय ८२ अर्थात ९७.९६ प्रतिशत घरपरिवाले दाउरालाई प्रमुख इन्धनको श्रोतका रूपमा लिएको तथा नगन्य मात्रामा अन्य इन्धनका श्रोतहरू प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो । यस सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. २५ : इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरधुरी विवरण :

वडा नं	साविक गाविस	जम्मा घरधुरी	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरीने इन्धनहरु							
			काठ/ दाउरा	मट्टितेल	एल.पी. ग्यास	गुईठा/गोहरा	गोवर ग्यास	बिजुली	अन्य	अनुत्तरीत
१	बेलपाटा	५७०	५४३	२	२१	०	०	०	०	४
२	लाँकुरी	७०७	६९७	०	०	२	४	०	०	४
३,४	अवलपराजुल	७६६	७५१	०	०	०	३	०	०	१२
५,६	डाँडापराजुल	१,००१	९९१	१	१	१	०	०	०	७
जम्मा		**३,०४४**	**२,९८२**	**३**	**२२**	**३**	**७**	**०**	**०**	**२७**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२४. बत्तीको प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको अवस्था

यस गाउँपालिकाको बत्तीको स्रोतको आधारमा घर परिवारलाई विश्लेषण गर्ने हो भने जनगणना लिने समयमा विद्युत प्रयोग गर्ने घरधुरी संख्या १ हजार १ सय ५४ अर्थात ३७.९१ प्रतिशत रहेको देखन्छ । गाउँपालिकाको थप केहि वडाहरुमा बिद्युतको केन्द्रीय प्रशारण लाइनले छोएको हुँदा हाल यो संख्या बढेको अवस्थामा छ जुन कुरा गाउँपालिकाको बिद्युतिकरणको अवस्थामा हेर्न सकिन्छ । यद्यपि सौर्य उर्जा, मट्टितेल तथा बायोग्यास जस्ता उर्जाको पनि प्रयोग गरेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. २६ : बत्तीको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा न.	साविक गाविसहरु	घरधुरी	बत्तीको प्रयोग अनुसार घरधुरी संख्या					उल्लेख नभएका
			विजुली	मट्टितेल	बायोग्यास	सोलार	अन्य	
१	बेलपाटा	५७०	४६४	६७	०	४	३१	४
२	लाँकुरी	७०७	४९	२४	१	४०५	२२४	४
३,४	अवलपराजुल	७६६	१९५	०	०	२२१	३३९	११
५,६	डाँडापराजुल	१,००१	४४६	७	२	२०२	३३७	७
जम्मा		**३,०४४**	**१,१५४**	**९८**	**३**	**८३२**	**९३१**	**२६**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२५. उपलब्ध सेवा सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण

यस गाउँपालिकामा उपलब्ध सेवा सुबिधाका आधारमा घर परिवारलाई विश्लेषण गर्ने हो भने कुनै पनि सुबिधा नभएका घर परिवार १५.७० प्रतिशत, कम्तीमा एउटा सुविधा भएका परिवार ७९.३० प्रतिशत रहेको देखिन्छ यद्यपि जनसंख्याको बृद्धि तथा अन्य सेवासुविधाहरुको विस्तार र संचारक्षेत्रको आधुनिकिकरण संगसंगै हाल आएर यो संख्यामा बृद्धि भएको देखिन्छ । २०६८ को जनगणना अनुसार यस सम्बन्धि विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. २७ : **उपलब्ध सेवा सुबिधाका आधारमा घरपरिवारको विवरण :**

गाउँपालिकामा उपलब्ध सुविधाका आधारमा घरपरिवार संख्या			
क्र.स.	सेवाको विवरण	घरपरिवार	प्रतिशत
१	कुनैपनि सेवा सुविधा नभएका	४७९	१५.७०
२	कम्तीमा एउटा सेवा सुविधा भएका	२४१४	७९.३०
३	रेडियो भएका	२०४१	६७.००
४	टि.भी. सुविधा भएका	२६२	८.६१
५	केवल लाईन जोडेका	८६	२.८३
६	कम्प्युटर सुविधा भएका	२०	०.६६
७	इन्टरनेट सुविधा भएका	४	०.१३
८	टेलिफोन भएका	१०९	३.५८
९	मोबाइल भएका	१७२९	५६.८
१०	गाडी भएका	२	०.०७
११	मोटरसाईकल भएका	२२	०.७२
१२	साईकल भएका	५	०.१६
१३	अन्य साधन भएका	०	०
१४	फ्रिज भएका	२१	०.६९
१५	उल्लेख नभएको	५१	१.६८
जम्मा घर परिवार		**३०४४**	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२६. शौचालयको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको अवस्था

सरसफाईलाई स्वस्थ जीवनको आधरभूत अंगको रूपमा लिइएको छ । वातावरण प्रदुषणको मुख्य कारक तत्व नै जथाभावि दिसा पिसाब र फोहोर मैला गर्नु नै हो । खुला रूपमा दिसा पिसाब गर्नाले विभिन्न किसिमका महामारी रोगहरू फैलिने गरेको इतिहास हामी सामु रहेको छ । यसका लागि शौचालयको प्रयोग गर्नु अनिवार्य रहेको छ । सहश्राब्दी विकास लक्ष्यको आधार तथा दिगो विकास लक्ष्यको परिकल्पना अनुरूप सन् २०१७ सम्म नेपाललाई खुला दिसा मुक्त घोषणा गरी सक्नु पर्ने प्रावधान अनुसार दैलेख जिल्लालाई पनि खुला दिसा मुक्त जिल्लालाई घोषणा गरी सकेको छ । साथै यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाभित्र पनि सबै घरधुरीहरुले शौचालय निर्माण गरीसकेको हुँदा २०७२ साल भित्र साविकका सबै गाविसहरु तथा हालका सबै वडाहरुलाई खुला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा गरी सकिएको छ । यद्यपि राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्यांकमा शौचालय प्रयोगका आधारमा घरपरीवारको विवरण निम्न बमोजिमको रहेको छ । शौचालयको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. २८ : शौचालय प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडाहरु	साविक गाविस	कुल परिवार	शौचालय प्रयोग नगर्ने घर	फ्लस भएको(सार्वजनिक ढल)	लस भएको(सेप्टिक ट्याङ्क)	उल्लेख नभएका
१	बेलपाटा	५७०	४१	४८०	४५	४
२	लाँकुरी	७०७	१३	६५२	३८	४
३,४	अवलपराजुल	७६६	३९२	२५६	१०७	११
५,६	डाँडापराजुल	१,००१	३१६	४३२	२४६	७
जम्मा		**३,०४४**	**७६२**	**१,८२०**	**४३६**	**२६**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२७. बसाई सराई सम्बन्धि विवरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा खास गरी एक वडा बाट अर्को वडमा नै बसाई सराई गएको पाईदैन । यस बाहेक गाउँपालिका बाट छिमेकी नगरपालिका तथा अन्य जिल्लाहरुमा नागरीकहरु बसाई सरी जाने गरेका छन् । भने हिमाली जिल्लाबाट यस गाउँपालिकामा बसाई सरी आउने गरेका साविकका गाविसहरुको रेकर्डबाट पाइन्छ । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. २९ : २०७३ वैशाख देखि २०७३ चैत्र मसान्तसम्मको बसाई सराई विवरण

क्र.सं.	साविक गा.वि.स.	बसाई सराई		
		दर्ता सं.	आएको सदस्य सं.	गएको सदस्य सं.
१	बेलपाटा	९७	३५	६२
२	लाँकुरी	६८	-	६८
३	अवलपराजुल	६९	-	६९
४	डाँडापराजुल	१०	-	१०
जम्मा		**२४४**	**३५**	**२०९**

स्रोत : स्रोत : साविक गाविस रेकर्ड

२८. खाद्यान्न आत्मर्निभरताको अवस्था

यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने जम्मा घरपरिवार मध्ये आफ्नै उत्पादनबाट ६ महिनासम्म मात्र खान पुग्ने घरपरिवार संख्या अधिक रहेको छ भने रहेको छ भने आफ्नोउत्पादनले बाह्रै महिना खान पुग्ने र बचत गर्ने परिवारको संख्या सबैभन्दा कमि रहेको छ। सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ

तालिका नं. ३० : **खाद्यान्न आत्मार्निभरताको अवस्था**

क्र.सं.	खाद्यान्न उपलब्धताको आधारमा परिवार संख्याको विवरण	प्रतिशत
१	३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार	२०.५०
२	४ - ६ महिना खान पुग्ने परिवार	२७.४०
३	७ - ९ महिना खान पुग्ने परिवार	२२.००
४	१० - १२ महिना खान पुग्ने परिवार	१९.६०
५	आफनो खेतवारीको उत्पादनवाट खान पुगेर वेच विखन गर्ने परिवार	१०.५०
जम्मा		**१००.००**

२९. भूस्वामित्व सम्वन्धी विवरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा रहेका अधिकांश घरपरिवारहरूको आफ्नोस्वामित्वमा जग्गा भएको कुरा स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफबाट बुझिन आएको छ । जसमा आफ्नो जग्गा अरूलाई कमाउन दिनेहरूको संख्या केहि देखिएको छ भने जग्गा कम हुने वा जग्गा नै नभएका परिवारले अरूको जग्गा कमाउने गरेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा भु स्वामित्व सम्बन्धी आधिकारिक तथ्यांक प्राप्त गर्नका लागि घरधुरी सर्वेक्षण नै आवश्यक पर्ने भएकाले हाललाई लक्षित समुह छलफल बाट आएको विवरणलाई आधार मानिएको छ ।

३०. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन सम्वन्धी विवरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा रहेका कुल घर परिवार मध्ये लक्षित समूह छलफलको आधारमा गाउँपालिकाका केहि वडाहरुमा जग्गा नै नहुने परिवारहरुको संख्या नगन्यमात्रामा रहेता पनि अधिकांश घरपरिवारको आफ्नै जग्गा जमिन रहेको बुझिन आएको छ । यस सम्बन्धी आधिकारिक विवरण प्राप्त नभएकाले तथ्यांकलाई प्रतिवेदनमा समावेश गरीएको छैन ।

३१. गाउँपालिकाको पञ्जिकरण विवरण

स्थानीय तहमा हुने व्यक्तिगत घटनाका विवरणहरु दर्ता गर्ने प्रचलन अनुरुप यस गाउँपालिकामा पनि यस्ता घटनाहरु दर्ता गर्ने प्रचलन यस गाउँपालिकाभित्र पनि सन्तोषजनक स्थितिमा ने देखिन्छ । यद्यपि साविकका गाविसहरुको दस्तावेजहरु अध्ययन गर्ने हो भने घटना घटेकै बखत दर्ता गराउने प्रचलन भने न्यून देखिन्छ । मानिसहरु आवश्यक परेको खण्डमा मात्र यस्ता दर्ता अभिलेखीकरण गराउन आउने गरेको पाइन्छ । अधिकांस सर्बसाधारणले यसको महत्व नबुझेका कारणले पनि जन्म,मृत्यु ,सराई सराई जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्ताको अभिलेख पूर्णरूपमा हुन सकेको छैन् । यस गाउँपालिकामा आ.ब.२०७३/०७४ मा भएको पञ्जिकरणको विवरणलाई निम्न अनुसार उल्लख गरीएको छ ।

तालिका नं.३१ : गाउँपालिकामा एक बर्षभरीमा दर्ता पञ्जिकरण सम्वन्धि विवरण

वडा नं	क्र.सं.	विवरण	जम्मा दर्ता संख्या	महिला	पुरुष
१	१.	जन्म दर्ता	१०९	५४	५५
	२.	मृत्यु दर्ता	१३	५	८
	३.	सम्बन्ध बिच्छेद	०	०	०
	४.	बसाईसराई	९७	५५	४२
	५.	**बिबाह दर्ता**		१०	१०
	जम्मा		**१३०**	**७०**	**६०**
२	१.	जन्म दर्ता	१७७	४५०	५५०
	२.	मृत्यु दर्ता	३२	१८	१६
	३.	सम्बन्ध बिच्छेद		०	०
	४.	बसाईसराई	६८	२२	४६
	५.	**बिबाह दर्ता**	७८	७८	७८
	जम्मा		**३५५**	**५६८**	**६९०**
३,४	१.	जन्म दर्ता	२३२	११८	११४
	२.	मृत्यु दर्ता	२८	१२	१६
	३.	सम्बन्ध बिच्छेद	०	०	०

	४.	बसाईसराई	५९	२९	३०
	५.	बिबाह दर्ता	३१	३१	३१
	जम्मा		**३५०**	**१९०**	**१९१**
५,६	१.	जन्म दर्ता	२१०	४५	१६५
	२.	मृत्यु दर्ता	१९	४	१५
	३.	सम्बन्ध बिच्छेद	०	०	०
	४.	बसाईसराई	२	४	६
	५.	बिबाह दर्ता	१३	१३	१३
	जम्मा		**२४४**	**६६**	**१९९**
कुल जम्मा			**१०७९**	**८९४**	**११४०**

स्रोत : साविक गाविस रेकर्ड

३२. आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा भएको नागरीकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण

यस गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट विभिन्न प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने सिफारिसहरू साविकका गाविस कार्यालयहरुले उल्लेख्य मात्रामा गरेको पाइन्छ। यस गाउँपालिकामा विगत आर्थिक वर्षमा जम्मा २३५२ सिफारिसहरु साविकका गाविस कार्यालयहरुले वितरण गरेको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ। जस अर्न्तगत नागरीकता सिफारिस ११०२, नाता प्रमाणित ७६, अन्य सिफासिर ११२९ र नक्सापास संख्या ३५ रहेको छ। माथि उल्लेख गरीए अनुसार विविध शीर्षकहरूमा गरीएको सिफारिसहरूलाई वडागतरुपमा निम्नानुसारले उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं.३२ : **नागरीकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण**

वडा नं.	क्र.सं.	विवरण	सिफारिस संख्या
१	१.	नागरीकता सिफारिस	१०५
	२.	नाता प्रमाणित	१८
	३	अन्य सिफारिस	२७५
	४	नक्सापास संख्या	०
जम्मा			**३९८**
२	१.	नागरीकता सिफारिस	३७८
	२.	नाता प्रमाणित	३८
	३	अन्य सिफारिस	४७३
	४	नक्सापास संख्या	३५
जम्मा			**९२४**
३,४	१.	नागरीकता सिफारिस	११९
	२.	नाता प्रमाणित	१५
	३	अन्य सिफारिस	१३२
	४	नक्सापास संख्या	१०
जम्मा			**२७६**
५,६	१.	नागरीकता सिफारिस	५००
	२.	नाता प्रमाणित	५
	३	अन्य सिफारिस	२४९
	४	नक्सापास संख्या	०
जम्मा			**७५४**

स्रोत : साविक गाविस रेकर्ड

३३. वडा अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण

यस गाउँपालिका अर्न्तगतका विभिन्न शीर्षकमा सामाजिक सुरक्षा वितरण भईरहेको छ । आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ मा प्रथम चरणमा कुल १७७२ र दोस्रो चरणमा कुल १८९० जनाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझेको देखिन्छ । मानिसहरुको उमेरको अवस्थामा परिवर्तन र अन्य कारणले गर्दा प्रत्यक चरणमा सामाजिक सुरक्षाको सेवा प्रप्त गर्ने सेवाग्राहीहरुको संख्यामा फेरवदल भइरहन्छ । आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ मा प्रथम र दोस्रो चरणमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेको विवरण वडागतरुपमा निम्न तालिकाहरुमा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.३३ : वडाअनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको संख्या (आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ प्रथम चरण)

वडा नं.	जेष्ठ नागरीक (अन्य)		जेष्ठ नागरीक (दलित)		बिधवा भत्ता		पूर्ण अपाङ्गता भत्ता		आशिंक अपाङ्गता		बालबालिका सुरक्षा		जे.ना औषधि उपाचार		जम्मा संख्या
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	
१	९७	३८५०००	२८	११२०००	६४	२५६०००	२	१६०००	१९	४५६००	१४१	२२५६००	९९	३९३०००	३५१
२	१९६	७८४०००	५६	२२४०००	१११	४४००००	१२	९६०००	१६	३८४००	१५२	२४१२००	२१२	८४४०००	५४३
३	६९	२७६०००	७	२८०००	४०	१६००००	०	०	५	१२०००	२६	४१६००	७२	२८८०००	१४७
४	८५	३३२०००	४४	१७६०००	३४	१३६०००	२	१६०००	४	९६००	९९	१५८०००	९३	३६४०००	२६८
५	१०१	४०४०००	३७	१४८०००	४५	१८००००	३	२४०००	१	२४००	५६	८९६००	११२	४४८०००	२४३
६	१२२	४८८०००	२९	११६०००	३९	२५६०००	४	३२०००	१	२४००	२५	४००००	१२७	५०८०००	२२०
जम्मा	**६७०**	**२६६९०००**	**२०१**	**८०४०००**	**३३३**	**१४२८०००**	**२३**	**१८४०००**	**४६**	**११०४००**	**४९९**	**७९६०००**	**७१५**	**२८४५०००**	**१७७२**

तालिका नं.३४: वडाअनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको संख्या (आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ दोस्रो चरण)

वडा नं.	जेष्ठ नागरीक (अन्य)		जेष्ठ नागरीक (दलित)		बिधवा भत्ता		पूर्ण अपाङ्गता भत्ता		आशिंक अपाङ्गता		बालबालिका सुरक्षा		जे.ना औषधि उपाचार		जम्मा संख्या
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	
१	९६	३८४०००	२८	११२०००	६४	२५६०००	३	२४०००	१९	४५६००	१६०	२५६०००	९८	३९२०००	३७०
२	१९७	७८८०००	५८	२२९०००	१११	४३८०००	१२	९६०००	१६	३८४००	१४७	२२८४००	२११	८३८०००	५४१
३	६९	२७६०००	७	२८०००	४१	१६४०००	०	०	६	१४४००	२९	४६४००	७२	२८८०००	१५२
४	८१	३२४०००	४४	१७६०००	३६	१४४०००	२	१६०००	७	१६८००	१०९	१७०८००	९०	३६००००	२७९
५	१०१	४०४०००	३७	१४८०००	५५	२२००००	५	४००००	७	१६८००	९५	१५००००	११२	४४८०००	३००
६	१२२	४८८०००	२९	११६०००	३९	१५६०००	४	३२०००	७	१६८००	४७	७५२००	१२७	५०८०००	२४८
जम्मा	**६६६**	**२६६४०००**	**२०३**	**८०९०००**	**३४६**	**१३७८०००**	**२६**	**२०८०००**	**६२**	**१४८८००**	**५८७**	**९२६८००**	**७१०**	**२८३४०००**	**१८९०**

स्रोत : गाउँपालिका कार्यालय रेकर्ड २०७४

३४. बार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित कार्यक्रमतर्फ भएको विनियोजन तथा खर्चको अवस्था

यस गाउँपालिकामा रहेका सबै वडाहरूमा नेपाल सरकारको नियम अनुसारका लक्षित समुदायका लागि विशेष बजेटका व्यवस्था गरे अनुरूप यस गाउँपालिका अर्न्तगतका साविकका गा.वि.स.हरूले नेपाल सरकारको विद्यमान नीति र निर्देशिका अनुसार वार्षिक कार्यक्रमबाट लक्षित वर्गका लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरी खर्च गर्ने गरेको लक्षित समूह छलफल र साविकाका गाविस प्रतिवेदनहरुबाट देखिन आएको छ ।

३५. डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

भैगोलिक हिसाबले कठिन र बिकट यस गाउँपालिकाको समग्र शैक्षिक अवस्था सुधारका लागि विभिन्न शैक्षिक सेवाहरू प्रवाह गर्नका लागि स्थापना भएका शैक्षिक संस्थाहरू सामुदायिक तथा संस्थागत प्रकृतिका रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्थाहरूको विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.३५ : शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

विवरण	सामुदायिक/सरकारी	निजी विद्यालय	कुल
प्रा. वि. (१-५)	२१	३	२४
नि. मा. वि. (१-८)	४	१	५
मा. वि. (१-१२)	६	–	६
क्याम्पस	१	–	१
प्राविधिक शिक्षालय	–	–	–
सीप विकास तालिम केन्द्र	–	–	–
बालविकास केन्द्र	–	–	–
कुल जम्मा	**३२**	**४**	**३६**

स्रोत : स्थलगत अध्ययन २०७४

३६. विश्वविद्यालय तथा क्याम्पसहरु :

हाल सम्म यस गाउँपालिका भित्र श्री कोटदेवल जनआदर्श क्याम्पस संचलनमा रहेको छ । खास गरी उच्च शिक्षा तथा अन्य प्राविधिक ज्ञानकोलागिको लागि यस क्षेत्रका बिद्यार्थीहरु छिमेकी गाउँपालिका तथा जिल्ला सदरमुकाम र छिमेकी जिल्ला सुर्खेतमा अध्ययनको लागि जानुपर्ने बाध्यता छ । यस गाउँपालिकासमा संचालनमा रहेको क्याम्पसको विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.३६ : गाउँपालिकामा संचालित क्याम्पसको विवरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सञ्चालित कार्यक्रम तथा तह	बिद्यार्थी संख्या
१.	श्री कोटदेवल जनआदर्श क्याम्पस	वडा नं. ४ अवलपराजुल	स्नातक	३७

स्रोत : स्थलगत अध्ययन २०७४

३७. पाँच बर्ष र सो भन्दा माथिको साक्षरताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिकाको हालको शैक्षिक अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा शैक्षिक विकास र चेतना अभिवृद्धिको कारण निरक्षर भन्दा साक्षर मानिसहरूको संख्या धेरै रहेको छ । वि.स.२०६८ को जनगणना अनुसार कुल साक्षरता प्रतिशत ६९.३२ प्रतिशत देखिएता नेपाल सरकारले शिक्षा क्षेत्रमा चालेका पहल कदमिका कारण हाल आएर यो प्रतिशत थप बढ्न सक्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिकाको कूल ५ बर्ष माथिको जनसंख्या मध्ये साक्षर जनसंख्या र निरक्षर जनसंख्या सम्बन्धी विस्तृत विवरण निम्नानुसार तालिकाहरूमा वडागत रूपमा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं.३७ : पाँच बर्ष र सो भन्दा माथिकाको साक्षरताको विवरण :

वडा नं.	गाउँको नाम	लिङ्ग	५ बर्ष र सोभन्दा माथीको साक्षरताको अवस्था जनसंख्या					
			५ बर्ष र सोभन्द माथिको जनसंख्या	लेख्न पढ्न सक्ने	पढ्नमात्र सक्ने	पढ्न लेख्न नसक्ने	उल्लेख नभएको	साक्षरता दर
१	बेलपाटा	**दुबै**	**२,४७३**	**१,८५३**	**७९**	**५४१**	**०**	**७४.९३**
		पुरुष	१,१७२	९८०	३५	१५७	०	८३.६२
		महिला	१,३०१	८७३	४४	३८४	०	६७.१०
२	लाँकुरी	**दुबै**	**३,४३१**	**२,३८६**	**५६**	**९८९**	**०**	**६९.५४**
		पुरुष	१,६५४	१,३७३	१६	२६५	०	८३.०१
		महिला	१,७७७	१,०१३	४०	७२४	०	५७.०१
३,४	अवलपराजुल	**दुबै**	**३,६४५**	**२,१७५**	**२२२**	**१,२४२**	**६**	**५९.६७**
		पुरुष	१,७५१	१,२०५	१०५	४४०	१	६८.८२
		महिला	१,८९४	९७०	११७	८०२	५	५१.२१
५,६	डाँडापराजुल	**दुबै**	**४,५२३**	**३,३४१**	**२१२**	**९५३**	**१७**	**७३.८७**
		पुरुष	२,०७९	१,७०२	७५	२९९	३	८१.८७
		महिला	२,४४४	१,६३९	१३७	६५४	१४	६७.०६
जम्मा		**दुबै**	**१४,०७२**	**९,७५५**	**५६९**	**३,७२५**	**२३**	**६९.३२**
		पुरुष	**६,६५६**	**५,२६०**	**२३१**	**१,१६१**	**४**	**७९.०३**
		महिला	**७,४१६**	**४,४९५**	**३३८**	**२,५६४**	**१९**	**६०.६१**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

३८. ५ बर्ष र सो भन्दा माथिकाको शैक्षिक अबस्था

वि.स २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा कुल ६९.३२ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर रहेको पाइन्छ । गाउँपालिकाको तहगत रुपमा साक्षर जनसंख्या निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.३८ : तहगत रुपमा ५ बर्ष भन्दा माथिको शैक्षिक अवस्था

वडा नं.	साविक गाविस	लिङ्ग	कुल साक्षर जनसंख्या	५ बर्ष माथीको शैक्षिक अवस्था										
				साक्षर	प्रा.वि.तह	नि.म.वि.तह	मा.वि.तह	एस.एल.सी	प्रमाणपत्र	स्नातक	स्नातकोत्तर	अन्य	अनौपचारिक	तह नखुलेको
१	बेलपाटा	**दुबै**	**१,८६८**	**२३**	**७१५**	**५०२**	**३०६**	**१९४**	**८०**	**१७**	**३**	**१**	**२७**	**०**
		पुरुष	९८७	१६	३४८	२६२	१७५	१२२	४६	११	३	१	३	०
		महिला	८८१	७	३६७	२४०	१३१	७२	३४	६	०	०	२४	०
२	लाँकुरी	**दुबै**	**२,३९०**	**१२३**	**१,०१३**	**५८७**	**२२७**	**२४८**	**११०**	**१५**	**८**	**०**	**५४**	**५**
		पुरुष	१,३७४	७८	५३८	३५६	१३६	१५८	६६	१३	८	०	२०	१
		महिला	१,०१६	४५	४७५	२३१	९१	९०	४४	२	०	०	३४	४
३,४	अवलपराजुल	**दुबै**	**२,२२७**	**७२**	**१,१०७**	**४९४**	**२७३**	**११९**	**१०५**	**९**	**८**	**३**	**८**	**२९**
		पुरुष	१,२६२	३८	६२५	२७४	१५३	७८	६७	७	७	२	२	९
		महिला	९६५	३४	४८२	२२०	१२०	४१	३८	२	१	१	६	२०
५,६	डाँडापराजुल	**दुबै**	**३,२७०**	**७५**	**१,४८१**	**७००**	**४५३**	**२२८**	**१२८**	**३१**	**६**	**१**	**१२७**	**४०**
		पुरुष	१,७२१	४३	७८८	३३४	२५२	१२६	८०	२७	५	१	५०	१५
		महिला	१,५४९	३२	६९३	३६६	२०१	१०२	४८	४	१	०	७७	२५
जम्मा			**९,७५५**	**२९३**	**४,३१६**	**२,२८३**	**१,२५९**	**७८९**	**४२३**	**७२**	**२५**	**५**	**२१६**	**७४**
पुरुष			**५,३४४**	**१७५**	**२,२९९**	**१,२२६**	**७१६**	**४८४**	**२५९**	**५८**	**२३**	**४**	**७५**	**२५**
महिला			**४,४११**	**११८**	**२,०१७**	**१,०५७**	**५४३**	**३०५**	**१६४**	**१४**	**२**	**१**	**१४१**	**४९**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

३९. विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका छात्रछात्राहरूको विवरण:

सबै बालबालिकाहरु बिद्यालयमा अनिवार्य भर्ना गर्ने नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयको राष्ट्रिय निति अनुरुप यस गाउँपालिकामा अधिकांस बालबालिकाहरू विद्यालयको पहुँचमा रहेका छन् । उनिहरूको चौतर्फी विकास र सानै उमेर देखि स्कुलमा जाने बानीको विकास गराउनका लागि सामुदायिक स्तरमा वालविकास केन्द्र, आधारभूत विद्यालय र माध्यमिक विद्यालय तथा क्याम्पस सञ्चालनमा रहेका छन् ।

३९.१..आधारभुत तहका विद्यालयहरूमा अध्ययन गरीरहेका छात्रछात्राहरूको विवरण:

यस गाउँपालिकामा सामुदायिक ३१ र संस्थागत ४ वटा गरी कुल ३५ वटा बिद्यालयहरुमा आधारभुत तहको अध्ययन/अध्यापन भईरहेका छ । यद्यपि विद्यालय शिक्षाको जग प्राथमिक शिक्षा भएकाले यसको विकास र विस्तार एवं व्यवस्थापन हुन जरूरी देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका हरेक वडा अर्न्तगन प्राथमिक तहका शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्यात्मक स्थितिमा समानता छैन । भौगोलिक असमानता, जनसाङ्खिक अवस्था र अन्य सेवासुविधाको कारणले गर्दा यस्तो हुन गएको देखिन्छ । विभिन्न वडामा रहेर संचलनमा रहेका विद्यालयहरूमा आधारभुत तहमा १,७७१ छात्रा र १,७१५ छात्र गरी कुल ३,४८६ जना विद्यार्थीहरु अध्ययन गरीरहेका छन् । तहगत रुपमा बिद्यार्थीहरुको संख्यात्मक स्थिति निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.३९ : आधारभुत तहमा शैक्षिक सत्र २०७४ मा बिद्यालयगतरुमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण

वडा नं.	क्र.स	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	विद्यार्थी भर्ना २०७४																		
			कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ८		जम्मा		
			छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	१	श्री नेरा आ.वि.	९	३	६	९	७	८	५	७	७	७							३४	३४	६८
	२	श्री जीवनज्योति आ.वि	४	४	६	२	०	६											१०	१२	२२
	३	लोहोरे ईग्लिस बोर्डिङ स्कूल	१४	२२	८	१२	७	१७	११	१७	६	७	५	९	२	४			५३	८८	१४१
	४	श्री आनन्द ने.रा.आ.वि	४	३	३	२	४	६	८	३	८	७							२७	२१	४८
	५	श्री त्रिवेणी संगम मावि चुप्रा	१२	९	१८	१०	११	१०	१८	१२	१८	१५	३६	३०	३६	३४	४८	३६	१९७	१५६	३५३
२	६	श्री नारायण ने.रा.आ.वि विजेकोट	२	३	३	२	१	४	६	३	३	४							१५	१६	३१
	७	श्री जनकल्याण मा.वि.सीर्माकोट	१६	४	१४	१३	८	२३	१५	२५	१८	११	३७	३७	३२	२९	४२	३१	१८२	१७३	३५५
	८	श्री नारायण रा.आ.उम	५	०	३	५	६	१	५	३	१	८							२०	१७	३७
	९	श्री जनता आ.वि लाँकुरी	८	५	५	३	६	२											१९	१०	२९
	१०	श्री शिवालय आ.वि.त्रिकुले	४	५	२	५	३	२											९	१२	२१
	११	श्री भैरव आ.वि.लाँकुरी	११	४	४	७	५	७	१८	८	२०	८	५	१३	१६	१३	९	१०	८८	७०	१५८
	१२	शिवालय इंग्लिस मिडियम बोर्डिङ	५	१९															५	१९	२४
	१३	भैरवदेवी आ.वि.पैयाचौर	५	२	३	५	६	६	६	२	३	६							२३	२१	४४

वडा नं.	क.स	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	विद्यार्थी भर्ना २०७४																		
			कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ८		जम्मा		
			छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	**जम्मा**
३	१४	श्री सिद्ध मालिका आ.वि. रातामाटा	२	६	३	२	५	१	२	४	२	४							१४	१७	३१
	१५	श्री सरस्वती आ.वि	६	१२	४	४	०	६											१०	२२	३२
	१६	श्री गिता आ.वि.मष्टाथान	३	६	५	१	३	४											११	११	२२
	१७	श्री जनचेतना आ.वि.थालीकाँडा	४	४	०	७	५	१	२	५	६	३							१७	२०	३७
	१८	श्री नेरा आ.वि. चौखुडा	३	६	५	५	३	३	३	६	४	३							१८	२३	४१
	१९	श्री ने.रा.मा.वि.हनेटा	६	१०	१०	९	११	७	१०	५	५	६	९	९	१६	५	२१	१७	८८	६८	१५६
	२०	श्री जनक आ.वि.बाले	५	१३	८	४	३	५	९	१०	३	१०	९	११	५	७	७	९	४९	६९	११८
४	२१	ब्राईटल्याण्ड एकेडेमी	७	७	७	६													१४	१३	२७
	२२	श्री भवानी आ.वि.	११	११	११	८	१०	७	१२	९	७	१६							५१	५१	१०२
	२३	श्री पृथ्वी आ.वि.अवल	८	१०	१२	१०	१०	८	१४	७	१६	८							६०	४३	१०३
	२४	श्री जय जनता आ.वि.	४	६	५	७	१०	२	५	६	३	४							२७	२५	५२
	२५	श्री सिता जनसहयोग मा.वि.	१०	८	८	८	७	४	१६	१२	१०	७	५३	६१	४१	३६	३८	५१	१८३	१८७	३७०
५	२६	श्री नारायण आ.वि.पोखरीपाटा	७	५	५	७	१०	३	७	६	१०	२							३९	२३	६२
	२७	सरस्वती आ.वि.भित्रीखोला	२	२	३	४	२	४	३	५	२	६							१२	२१	३३
	२८	ने.रा.आ.वि.पाडाकोट	७	१२	६	८	४	७	७	६	७	६	१०	८	७	११	७	६	५५	६४	११९
	२९	श्री पिपलचौतारी मा.वि	१७	१९	१०	१४	९	१५	११	१४	१४	११	३३	२१	२०	१७	१७	२४	१३१	१३५	२६६
६	३०	जीवनज्योति आ.वि आग्रज्यामिरे	११	१२	१२	१३	१५	७	८	१२	१६	१०							६२	५४	११६
	३१	श्री गणेश आ.वि.	७	८	६	४	४	५	७	५	१४	६							३८	२८	६६
	३२	श्री सरस्वती मा.वि., बइरी	१३	५	५	१२	११	५	८	७	१	१४	६	१९	१२	१२	१२	१३	६८	८७	१५५
	३३	ब्राइट स्टार ईंग्लिस मिडियम स्कूल	५	५	८	८	०	९	४	४	४	२							२१	२८	४९

वडा नं.	क्र.स	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	विद्यार्थी भर्ना २०७४																		
			कक्षा १		**कक्षा २**		**कक्षा ३**		**कक्षा ४**		**कक्षा ५**		**कक्षा ६**		**कक्षा ७**		**कक्षा ८**		**जम्मा**		
			छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	**जम्मा**
	३४	श्री देविस्थान आ.वि,	७	४	११	६	७	७	५	७	११	५	१४	६	१५	६	१०	८	८०	४९	१२९
	३५	श्री जनहित आ.वि	६	५	५	८	१०	६	१४	२	६	७							४१	२८	६९
		जम्मा	२५०	२५९	२२४	२३०	२०३	२०८	२३९	२१२	२२५	२०३	२१७	२२४	२०२	१७४	२११	२०५	१७७१	१७१५	३४८६

स्रोत : सम्बन्धित बिद्यालय रेकर्ड-२०७४

३९.२. माध्यामिक विद्यालयहरूमा अध्ययन गरीरहेका छात्रछात्राहरूको विवरण :

यस गाउँपालिकाका हरेक वडामा एक/एक वटा माध्यामिक तहका बिद्यालयहरु संचालनमा रहेका छन् । उक्त शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्यात्मक स्थिति पनि भिन्न रहेको छ । विभिन्न वडागत क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरूमा अध्ययन गर्ने माध्यामिक तहका विद्यार्थीको संख्यात्मक स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.४० : डुङ्गेश्वर गा.पामा ९ देखि १२ सम्म शैक्षिक सत्र २०७४ मा बिद्यालयगत रुपमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण

वडा नं.	**क्र.स.**	**विद्यालयको नाम**	**विद्यार्थी भर्ना २०७३**										
			कक्षा ९		**कक्षा १०**		**कक्षा ११**		**कक्षा १२**		**कुल जम्मा**		
			छात्रा	**छात्र**	**छात्रा**	**छात्र**	**छात्रा**	**छात्र**	**छात्रा**	**छात्र**	**छात्रा**	**छात्र**	**जम्मा**
१	१	श्री त्रिवेणी संगम मावि चुप्रा	५१	३०	३१	३२	२९	१८	२६	१४	१३७	९४	**२३१**
२	२	श्री जनकल्याण मा.वि.सर्माकोट	५४	४१	४७	३८					१०१	७९	**१८०**
३	३	श्री ने.रा.मा.वि.हनेटा	२१	९	१८	१०					३९	१९	**५८**
४	४	श्री सिता जनसहयोग मा.वि.	३९	४१	३९	३४	३३	२५	१०	२०	१२१	१२०	**२४१**
५	५	श्री पिपलचौतारी मा.वि	२५	२०	२८	२५	३७	२५	२८	३३	११८	१०३	**२२१**
६	६	श्री सरस्वती मा.वि., बइरी	१६	३२	१५	१४					३१	४६	**७७**
जम्मा			**२०६**	**१७३**	**१७८**	**१५३**	**९९**	**६८**	**६४**	**६७**	**५४७**	**४६१**	**१००८**

स्रोत : सम्बन्धित बिद्यालय रेकर्ड-२०७४

४०. विद्यालयमा भर्ना भएका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरूको अवस्था :

यस गाउँपालिकामा शैक्षिक संस्थाहरूले विभिन्न खाले शैक्षिक सेवा प्रवाह गरीरहेका छन् । २०६८ सालको जनगणना अनुसार गाउँपालिकामा करिव १ हजार ५ सय २२ जना बालबालिकाहरूले विद्यालय छाडिसकेको र करिव ५ हजार ४ सय २३ जना बालबालिकाहरू विद्यालय गइरहेको तथ्याङ्क देखिएता पनि हाल यसको सङ्ख्यामा सुधार आएको देखिन्छ, घरधुरी सर्वेक्षण गर्न सकेको खण्डमा यो तथ्याङ्क सुधारोन्मुख देखिनेमा दुइमत छैन । यस सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा देखाइएको उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.४१ : विद्यालय पढिरहेका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरूको विवरण :

वडा न	साविक गाविस	५देखी २५ वर्षको जनसंख्या		हाल स्कुल गईरहेका		हाल स्कुल छाडीसकेका		उल्लेख नभएका	
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१	बेल्पटा	५८१	६४७	४७९	४७१	१०२	१७४	०	२
२	लाँकुरी	७७८	८६८	६१४	६३४	१६२	२३०	२	४
३,४	अवलपराजुल	९५३	१,०४५	६७६	६९०	२२३	२४०	५४	११५
५,६	डाँडापराजुल	१,०६८	१,२५३	९१०	९४९	१२९	२६२	२९	४२
जम्मा		**३,३८०**	**३,८१३**	**२,६७९**	**२,७४४**	**६१६**	**९०६**	**८५**	**१६३**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४१. कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा :

यस गाउँपालिकाको साक्षरता दरलाई लैङ्गिक रुपमा विश्लेषण गर्दा शैक्षिक उपाधी हासिलमा महिला भन्दा पुरूषको संख्या बढी रहेको पाइएको देखिएता पनि शिक्षाको क्रमिक विकास र आधुनिकीकरण सँगैको जनचेतनाको अभिवृद्धिका कारण छोरीलाई पनि छोरा सरह विद्यालय पठाउनु पर्छ भन्ने मान्यताले भने क्रमश बढावा पाइरहेको छ । यस गाउँपालिकामा रहेको महिला पुरूषको साक्षरता दरलाई निम्नाअनुसार तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.४२ : **साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा सम्बन्धी विवरण**

वडा नं.	साविक गाविस	साक्षरता दर		
		जम्मा	**पुरुष**	**महिला**
१	बेलपाटा	७४.९३	८३.६२	६७.१०
२	लाँकुरी	६९.५४	८३.०१	५७.०१
३,४	अवलपराजुल	५९.६७	६८.८२	५१.२१
५,६	डाँडापराजुल	७३.८७	८१.८७	६७.०३
जम्मा		**६९.३२**	**७९.०३**	**६०.३१**

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४२. बालविकास केन्द्रहरूको अवस्था :

बालबालिकाहरुको प्रारम्भिक शैक्षिक थलो बालविकास केन्द्रहरू रहेकाले नेपाल सरकारले यिनिहरूको व्यवस्थापनमा विशेष चासो राखेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा रहेका बालविकास केन्द्रहरूको तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्दा ३० वटा रहेको केन्द्रहरू विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको सहयोग र समन्वयमा करीव ७६२ जना बालबालिकाहरू अध्ययन गरीरहेका छन् । यस गाउँपालिकामा संचालमा रहेका विभिन्न बालविकास केन्द्रहरूलाई निम्नाअनुसार तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.४३ : **बालबिकास केन्द्रहरूको विवरण**

वडा नं.	वाल विकास केन्द्रको जम्मा संख्या	भर्ना भएका बालबालिका संख्या		
		बालिका	बलक	जम्मा
१	३	७८	११३	१९१
२	८	७५	९१	१६६
३	४	२०	३३	५३
४	५	६२	७४	१३६
५	४	४२	३२	७४
६	६	७२	७०	१४२
जम्मा	**३०**	**३४९**	**४१३**	**७६२**

स्रोत : सम्बन्धित वालविकास केन्द्र रेकर्ड २०७४

४३. बाल सञ्जालको अवस्था :

नेपाल सरकारले बालबालिकाहरूको समग्र विकासका लागि विशेष कार्यक्रमको व्यवस्था गरको छ । जसमा स्थानीय निकायको बजेट विनियोजन गर्दा बालबालिकाहरूका लागि १० प्रतिशत अलग गर्नुपर्ने, बालमैत्री विकास, बालमैत्री शिक्षा, बाल क्लबहरूको गठन, बालसञ्जालको गठन लगाएतका रहेका छन् । यस गाउँपालिकाका विद्यालय स्तरमा र समुदाय स्तरमा रहेका बालबालिकालाई समावेश गरी बाल संञ्जालहरुको गठन गर्ने नीतिगत व्यस्था भएता पनि यसको प्रारम्भिक अभिलेख जिल्ला महिला तथा बालबालिका कार्यालयले राख्ने गरेको भएता पनि हाल आएर स्थानीय तहहरुहमा नै बजेट तथा कार्यक्रम संचालन हुन थालेपछि यसको प्रभावकारी अझ बढी रहेको छ । यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा समुदाय तथा बिद्यालय स्तरमा बालसञ्जालको सक्रियता रहेको भएता पनि आगामी दिनहरुको यसको अभिलेखिकरण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४४. विशेष शिक्षा तर्फ स्रोत कक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको अवस्था :

नेपाल सरकारले सबै विशेषताका बालबालिकाहरूको शैक्षिक अवसरका लागि विभिन्न किसिमका शैक्षिक कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याएको पाइन्छ । यी मध्य विशेष आवश्यकता भएका विद्यार्थीहरूलाई शिक्षा उपलब्ध गराउने हेतुले विशेष स्रोत कक्षाको अवधारणा ल्याएको पाइन्छ । तर यस गाउँपालिका भित्र यस प्रकाको कक्षाहरु हाल सम्म संचलनमा आएका छैनन् । फरक क्षमता भएको जनसंख्या भएता पनि उनिहरु हाल यस्तो प्रकारको शिक्षाबाट बञ्चित भएका छन् भने केहि पहुँचहुनेहरु मात्र अन्यत्र गएर पढ्न पाएका छन् । आगामी दिनहरुमा गाउँपालिकाले यस तर्फ बिषेश ध्यान पुऱ्याउनुपर्ने देखिन्छ ।

४५. विद्यालयहरूमा शौचालयको अवस्था :

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तगतका साविकका गाविसहरू खुला दिसामुक्त गाविस घोषणा भईसकेको तथा विद्यालयमा सरसफाईका लागि अनिवार्य शौचालयको व्यवस्था गरीएकाले अधिकांश विद्यालयहरूले शौचालय निर्माण गरेका जानकारी प्राप्त भएको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.४४ : विद्यालयमा शौचालय प्रयोगको विवरण

वडा नं.	क्र.स.	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	शौचालयको किसिम (संख्यामा)					जम्मा
			सबैले प्रयोग गर्ने किसिमको	शिक्षक शिक्षिका लागि भिन्दा भिन्दै	छात्र छात्राका लागि भिन्दा भिन्दै	अपङ्गका लागि भिन्दै	शौचालय नभएको	
१	१	श्री नेरा आ.वि.	१	–	–	–	–	१
	२	श्री जीवनज्योति आ.वि	१	–	–	–	–	१
	३	लोहोरे ईग्लिस बोर्डिंग स्कूल	४	–	–	–	–	४
	४	श्री आनन्द ने.रा.आ.वि	–	–	१	–	–	१
	५	श्री त्रिवेणी संगम मावि चुप्रा	–	१	१	–	–	२
२	६	श्री नारायण ने.रा.आ.वि विजेकोट	१	–	१	–	–	२
	७	श्री जनकल्याण मा.वि.सीर्माकोट	१	–	१	–	–	२
	८	श्री नारायण रा.आ.उम	१	–	–	–	–	१
	९	श्री जनता आ.वि लाँकुरी	१	–	१	–	–	२
	१०	श्री शिवालय आ.वि.त्रिकुले	१	१	१	१	–	४
	११	श्री भैरव आ.वि.लाँकुरी	–	–	१	–	–	१
	१२	शिवालय इंग्लिस मिडियम बोर्डिंग	१	–	–	–	–	१
	१३	भैरवदेवी आ.वि.पैयाचौर	–	–	१	–	–	१
३	१४	सिद्ध मालिका आ.वि. रातामाटा	१	–	–	–		१
	१५	श्री सरस्वती आ.वि	–	–	–	–	√	–
	१६	श्री गिता आ.वि.मष्टाथान	१	–	–	–	–	१
	१७	जनचेतना आ.वि.थालीकाँडा	१	–	–	–	–	१
	१८	श्री नेरा आ.वि. चौखुडा	१	–	१	–	–	२
	१९	श्री ने.रा.मा.वि.हनेटा	१	१	–	–	–	२
	२०	श्री जनक आ.वि.बाले	१	–	–	–	–	१
४	२१	ब्राईटल्याण्ड एकेडेमी	१	–	–	–	–	१
	२२	श्री भवानी आ.वि.	–	–	१	१	–	२
	२३	श्री पृथ्वी आ.वि.अवल	–	–	१	–	–	१
	२४	श्री जय जनता आ.वि.	–	–	१	–	–	१
	२५	श्री सिता जनसहयोग मा.वि.	१	२	२	–	–	५
५	२६	श्री नारायण आ.वि.पोखरीपाटा	१	–	–	–	–	१
	२७	सरस्वती आ.वि.भित्रीखोला	–	१	१	१	–	३
	२८	ने.रा.आ.वि.पाडाकोट	–	–	१	–	–	१
	२९	श्री पिपलचौतारी मा.वि	१	१	२	–	–	४
६	३०	जीवनज्योति आ.वि आग्रज्यामिरे	१	–	–	–	–	१
	३१	श्री गणेश आ.वि.	१	–	–	–	–	१
	३२	श्री सरस्वती मा.वि., बइरी	–	१	२	–	–	३
	३३	ब्राइट स्टार ईग्लिस मिडियम स्कूल	१	–	–	–	–	१
	३४	श्री देविस्थान आ.वि,	–	१	१	–	–	२
	३५	श्री जनहित आ.वि,	–	१	२	–	–	३

स्रोत : स्थलगत अध्ययन -२०७४

४६. शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

यस गाउँपालिका अर्न्तगतका बिद्यालयहरुमा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता सम्बन्धि विवरण निम्नानुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.४५ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

वडा नं	क्र.स	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको नाम	बिद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	बिद्यार्थी शिक्षक अनुपात (STR)
१	१	श्री नेरा आ.वि.	६८	५	१:१४
	२	श्री जीवनज्योति आ.वि	२२	२	१:११
	३	लोहोरे ईग्लिस बोर्डिङ स्कूल	१४१	१४	१:१०
	४	श्री आनन्द ने.रा.आ.वि	२७९	३	१:९३
	५	श्री त्रिवेणी संगम मावि चुप्रा	३५३	१८	१:२०
२	६	नारायण ने.रा.आ.वि विजेकोट	३१	२	१:१६
	७	जनकल्याण मा.वि.सीर्माकोट	५३५	१७	१:३१
	८	श्री नारायण रा.आ.उम	३७	३	१:१२
	९	श्री जनता आ.वि लाँकुरी	२९	२	१:१५
	१०	श्री शिवालय आ.वि.त्रिकुले	२१	३	१:७
	११	श्री भैरव आ.वि.लाँकुरी	१५८	६	१:२६
	१२	शिवालय इंग्लिस मिडियम बोर्डिङ	२४	४	१:६
	१३	भैरवदेवी आ.वि.पैयाचौर	४४	३	१:१५
३	१४	सिद्ध मालिका आ.वि. रातामाटा	३१	२	१:१६
	१५	श्री सरस्वती आ.वि	३२	१	१:३२
	१६	श्री गिता आ.वि.मष्टाथान	२२	१	१:२२
	१७	जनचेतना आ.वि.थालीकाँडा	३७	४	१:९
	१८	श्री नेरा आ.वि. चौखुडा	४१	४	१:१०
	१९	श्री ने.रा.मा.वि.हनेटा	२१४	१२	१:१८
	२०	श्री जनक आ.वि.बाले	११८	७	१:१७
४	२१	ब्राईटल्याण्ड एकेडेमी	२७	७	१:४
	२२	श्री भवानी आ.वि.	१०२	५	१:२०
	२३	श्री पृथ्वी आ.वि.अवल	१०३	३	१:३४
	२४	श्री जय जनता आ.वि.	५२	२	१:२६
	२५	सिता जनसहयोग मा.वि.	६११	२१	१:२९
५	२६	नारायण आ.वि.पोखरीपाटा	६२	३	१:२१
	२७	सरस्वती आ.वि.भित्रीखोला	३३	३	१:११
	२८	ने.रा.आ.वि.पाडाकोट	११९	७	१:१७
	२९	श्री पिपलचौतारी मा.वि	४८७	१४	१:३५
६	३०	जीवनज्योति आ.वि आग्रज्यामिरे	११६	४	१:२९
	३१	श्री गणेश आ.वि.	६६	५	१:१३
	३२	श्री सरस्वती मा.वि., बइरी	२३२	१२	१:१९
	३३	ब्राइट स्टार ईंग्लिस मिडियम स्कूल	४९	९	१:५
	३४	श्री देविस्थान आ.वि,	१२९	९	१:१४
	३५	श्री जनहित आ.वि,	६९	५	१:१४
जम्मा			**४४९४**	**२२२**	

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय दैलेख २०७४

४७. तहगत शिक्षक विवरण विद्यालयहरूको वडा अनुसार विवरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाका भित्र संचालित अधिकांस सामुदायिक बिद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसारका शिक्षकको संख्यामा कमि देखिन्छ। यस पालिका अर्न्तगत संचालन भईरहेका सामुदायिक तथा संस्थागत बिद्यालयहरुमा रहेका शिक्षक दरबन्दीहरुको प्रकृति र संख्यालाई निम्नानुसार तलको तालिकामा देखाईएको छ।

तालिका नं.४६ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तगत बिद्यालयहरुमा शिक्षक विवरण

वडा नं.	क.स	बिद्यालयको नाम	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत							राहत दरवन्दीमा कार्यरत			नीजि श्रोतमा			PCF मा			तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या	कुल जम्मा
			म.	पू.	जम्मा	स्थायी		अस्थायी												
						म	पु	म	पु	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा		
१	१	श्री नेरा आ.वि.	२	२	४		२	२		१		१	–	–	–	–	–	–	१	५
	२	श्री जीवनज्योति आ.वि	–	–	–	–	–	–	–	१	१	२	–	–	–	–	–	–	–	२
	३	लोहोरे ईग्लिस बोर्डिङ स्कूल	–	–	–	–	–	–	–			–	९	५	१४			–	–	१४
	४	श्री आनन्द ने.रा.आ.वि	–	३	३		३	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	३
	५	श्री त्रिवेणी संगम मावि चुप्रा	१	११	१२	१	६	–	–	२	३	५	–	–	–		१	१	१	१८
२	६	नारायण ने.रा.आ.वि विजेकोट	–	२	२		१	–	१	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	२
	७	जनकल्याण मा.वि.सीर्माकोट	१	१३	१४	१	१०	–	३	–	२	२	१	–	१	–	–		१५	१७
	८	श्री नारायण रा.आ.उम	–	३	३		२	–	१	–		–	–	–	–	–	–	–	–	३
	९	श्री जनता आ.वि लाँकुरी	–	–	–	–	–	–		१	१	२	–	–	–	–	–	–	–	२
	१०	श्री शिवालय आ.वि.त्रिकुले	१	२	३		१	१	१	–		–	–	–	–	–	–	–	–	३
	११	श्री भैरव आ.वि.लाँकुरी	२	१	३		१	२		–	१	१	१	१	२	–	–	–	६	६
	१२	शिवालय इंग्लिस मिडियम बोर्डिङ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	२	२	४	–	–	–	–	४
	१३	भैरवदेवी आ.वि.पैयाचौर	१	२	३		२	१		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	३
३	१४	सिद्ध मालिका आ.वि. रातामाटा	–	१	१	–	–	–	१	–	१	१			–	–	–	–	२	२
	१५	श्री सरस्वती आ.वि	–	–	–	–	–	–		–	–	–		१	१	–	–	–	१	१
	१६	श्री गिता आ.वि.मष्टाथान	–	–	–	–	–	–		१	–	१			–	–	–	–	–	१
	१७	जनचेतना आ.वि.थालीकाँडा	–	२	२	–	–	–	२	–	–	–	२		२	–	–	–	–	४
	१८	श्री नेरा आ.वि. चौखुडा	१	२	३		१	१	१	–	–	–	१		१	–	–	–	३	४
	१९	श्री ने.रा.मा.वि.हनेटा	३	१	४	२	१	१		–	३	३		४	४	१		१	–	१२

वडा नं.	क.स	बिद्यालयको नाम	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत							राहत दरवन्दीमा कार्यरत			नीजि श्रोतमा			PCF मा			तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या	कुल जम्मा
			म.	पू.	जम्मा	स्थायी		अस्थायी												
						म	पु	म	पु	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा	म.	पू.	जम्मा		
	२०	श्री जनक आ.वि.बाले	१	३	४		१	१	२	–		–	२	१	३			–	–	७
४	२१	ब्राईटल्याण्ड एकेडेमी	–	–	–	–	–	–	–	–		–	४	३	७			–	५	७
	२२	श्री भवानी आ.वि.	–	–	–	–	–	–	–	–	१	१	३		३	१		१		५
	२३	श्री पृथ्वी आ.वि.अवल	–	१	१	–	–	–	१	–		–	१		१	१		१	१	३
	२४	श्री जय जनता आ.वि.	–	–	–	–	–	–		–	१	१		१	१			–		२
	२५	श्री सिता जनसहयोग मा.वि.	२	१४	१६	१	११	१	३	–	१	१	२	२	४			–	२१	२१
५	२६	नारायण आ.वि.पोखरीपाटा	१	२	३		२	१		–		–			–			–	३	३
	२७	सरस्वती आ.वि.भित्रीखोला	–	–	–	–	–	–	–	१	२	३			–			–	३	३
	२८	ने.रा.आ.वि.पाडाकोट	–	३	३		१		२	–	१	१	२	१	३	–	–	–	५	७
	२९	श्री पिपलचौतारी मा.वि	–	५	५		५			४	५	९			–	–	–	–	१४	१४
६	३०	जीवनज्योति आ.वि आग्रज्यामिरे	–	४	४		२		२	–	–	–	–	–	–	–	–	–	४	४
	३१	श्री गणेश आ.वि.	१	२	३		१	१	१	२		२	–	–	–	–	–	–	५	५
	३२	श्री सरस्वती मा.वि., बइरी	१	४	५	१	२		२	१	४	५		२	२	–	–	–	१२	१२
	३३	ब्राइट स्टार ईंग्लिस मिडियम स्कूल	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	५	४	९	–	–	–		९
	३४	श्री देविस्थान आ.वि,	१	३	४		३	१		१	१	२	१	२	३	–	–	–	३	९
	३५	श्री जनहित आ.वि,	–	२	२		२	–	–	–	–	–	१	२	३	–	–	–	४	५
कुल जम्मा			**१९**	**८८**	**१०७**	**६**	**६०**	**१३**	**२८**	**१५**	**२८**	**४३**	**३७**	**३१**	**६८**	**३**	**१**	**४**	**१२०**	**२२२**

स्रोत : बिद्यालय रेर्कड-२०७४

४८. विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरू :

स्वास्थ्य मानिसको जीवन हो । त्यसैले गुणस्तरीय जीवनका लागि असल स्वास्थ्यको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । कुनै पनि स्थानका नागरीकहरु स्वस्थ र स्वच्छ रहनसके मात्र उनिहरूको अन्य विकास सम्भव हुन सक्छ । तर मानिसहरूलाई स्वस्थ र स्वच्छ वातावरण सिर्जना गर्नका लागि शिक्षा र चेतनाको आधारभूत आवश्यकता जरूरी हुन्छ । समुदायका मानिसहरूमा भएको परम्परागत स्वास्थ्य सम्बन्धि ज्ञान र जानकारीलाई सुदृढ र प्रभावकारी बनाउँदै समुदायको चेतना अभिवृद्धि गरी सामुदायिक सरसफाई वातावरण तथा मानव स्वास्थ्यको प्रभावकारी रूपमा सबल बनाउँदै लैजानु पर्ने पहिलो दायित्व हो ।

४८.१. दैलेख जिल्लामा रहेका स्वास्थ्य सेवाहरुको विवरण

दैलेख जिल्लामा विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरूमा सरकारी, सामुदायिक निजी लगाएतका स्वास्थ्य संस्थाहरूले सेवा प्रवाह गरीरहेका छन् । जसको विवरण देहाय बमोजिम तलको तालिकामा देखाईएकोछ ।

तालिका नं.४७ : **जिल्लामा रहेका विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरूको विवरण**

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या	बेड संख्या
१	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	१	
२	सरकारी अस्पताल	२	
३	वाल अस्पताल	०	
४	आयुर्बेद अस्पताल तथा औषधालय	०	
५	प्राकृतिक चिकित्सा	०	
६	स्वास्थ्य चौकी	५६	
७	प्राथमिक स्वास्थ्य स्याहार केन्द्र	२	
८	निजी अस्पताल	०	
९	फार्मेसी		
१०	चिकित्सक संख्या		
११	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ	४	
१२	खोप केन्द्र	२४९	
१३	बर्थिंङ सेन्टर	५४	
१४	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	६४.१	
१५	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सूत्केरी गराउने प्रतिशत	६४.१	
१६	सुडेनीवाट सुत्केरी गराउने प्रतिशतः	२६.२२	
१७	महिला स्वयम सेविका संख्याः	८१०	
१८	टि.बी. उपचार केन्द्रः	०	
१९	परिवार नियोजन का ५ बिधी र ३ बिधीको सेवा उपलब्ध स्वास्थ्य		
२०	बि.ओ.सी.(आधारभुत):	३	
२१	सि.ई.ओ.सी.(अपरेसन सेवा) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	१	
२२	गर्भवती जाच पहिलो पटकको प्रतिशत	८६%	
२३	गर्भवती जाच चौथो पटक सम्मको प्रतिशत	४८.६%	

स्रोतः जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय दैलेख

४८.२ डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको स्वास्थ्य सम्वन्धि विवरण

यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण देहायबमोजिम दिईएको छ।

तालिका नं.४८ : **डुङ्गेश्वरमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण**

वडा नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्वास्थ्य चौकी	उपस्वास्थ्यचौकी, बर्थिङ सेन्टर, सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई
१	बेलपाटा स्वास्थ्यचौकी	१	-
२	लाँकुरी स्वास्थ्यचौकी	१	-
४	अवलपराजुल स्वास्थ्यचौकी	१	१
५	डाँडापराजुल स्वास्थ्यचौकी	१	-
जम्मा		४	१

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय दैलेख

४८.३. डुङ्गेश्वर गाउँपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत कर्मचारी विवरण

नेपाल सरकारको पछिल्लो स्वास्थ्य नीति अनुरूप हरेक स्थानीय निकायमा एउटा स्वास्थ्य केन्द्र कम्तिमा १५ शैयाको स्थापना गर्ने लक्ष्य रहेको छ । यस गाउँपालिकामा विद्यमान स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट विरामीहरूले उचित उपचार प्राप्त गर्नका लागि कठिन भएको तथा बढ्दो जनसंख्या र सिमित जनशक्तिका कारण पर्याप्त मात्रामा स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था हुन सकेको छैन । हाल यस नगपालिकाका बिभिन्न वडा तथा **टोलहरुमा ५५ जना महिला** स्वास्थ्य स्वयमसेविकाले स्वयमसेवा गरीरहेका छन् । यस गाउँपालिकामा १६ वटा खोप क्लिनिक र १२ वटा गाउँघर क्लिनिक रहेका छन् । गाउँपालिकामा १ जना जनस्वास्थ्य निरिक्षकको मातहतमा स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरु रहने गरी स्वास्थ्य संस्थाहरमा कर्मचारी खटाइएको छ। यस अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण निम्नानुसार छ।

तालिका नं.४९ : **डुङ्गेश्वर गाउँपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारी विवरण**

वडा नं	गाउँको नाम	हे अ , सि अ हे व	अ हे व	सि अनमि/ अनमि	कर्यालय सहयोगी	जम्मा
१	बेलपाटा स्वास्थ्यचौकी	१	२	३	१	७
२	लाँकुरी स्वास्थ्यचौकी	१	२	३	१	७
३	अवलपराजुल स्वास्थ्यचौकी	१	२	४	१	८
४	डाँडापराजुल स्वास्थ्यचौकी	१	१	४	२	८
जम्मा		४	७	१४	५	३०

श्रोत: गाउँपालिका कार्यालय-२०७४

४८.४ डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकिमा सेवा प्राप्त गर्ने सेवा ग्राहीको विवरण

यस गाउँपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सेवा लिने सेवाग्राही मध्ये बिभिन्न उमेर समुहका गरी कुल १५ हजार ९ सय ९१ जनाले स्वास्थ्य सेवा लिएको पाईयो । यस सम्बन्धि विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं.५० : **डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अन्र्तगत स्वास्थ्य चौकिमा उमेर अनुसार सेवा प्राप्त गनको विवरण**

वडा नं	साविकका गा.वि.स.	०–११ म	२–११ म	१२–२३ म	००–२३ म	६–२३ म	००–३५ म	००–५९ म	६–५९ म	१२–५९ म	०–१४ बर्ष	१०–१९ बर्ष		जम्मा	१५–४५ बर्ष का महिला	प्रजनन उमेरका महिला (१५–४९)	विवाहित महिला (१५–४९)	६० बर्ष माथि
												महिला	पुरुष					
१	बेलपाटा	८६	६६	६९	१३७	१०३	२०३	३२७	२९३	२५९	९५८	३३७	३५८	६९५	८१५	८९३	६७७	२६७
२	लाँकुरी	६७	६५	६९	१३६	१०३	२०१	३२३	२९०	२५६	९४७	३३३	३५४	६८७	८०५	८८२	६६९	२६४
३,४	अवलपराजुल	९४	९१	९६	१९०	१४३	२८१	४५२	४०५	३५८	१३२४	४६६	४९५	९६१	११२७	१२३४	९३५	३६९
५,६	डाँडापराजुल	१०६	१०३	१०९	२१५	१६२	३१८	५१२	४५९	४०६	१५०२	५२८	५६२	१०९०	१२७७	१३९९	१०६०	४१८
जम्मा		**३५३**	**३२५**	**३४३**	**६७८**	**५११**	**१००३**	**१६१४**	**१४४७**	**१२७९**	**४७३१**	**१६६४**	**१७६९**	**३४३३**	**४०२४**	**४४०८**	**३३४१**	**१३१८**

श्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय दैलेख -२०७४

४८.५ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट गराइको सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विवरण

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि सेवा लिनेमा प्रथम पटक चेक जाँच गर्ने, प्रोटोकल अनुसारको प्रथम पटक चेक जाँच गर्ने र प्रोटोकल अनुसारको चौथो पटक चेक जाँच गर्नेको संख्या लगभग उस्तै उस्तै छ। जुन निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं.५१ : **डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि सेवा लिनेको विवरण**

गर्भ अवस्थाको चेक जााचको विवरण											सुत्केरी सेवा								
क्र.स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	प्रथम पटक चेक जाँच			प्रोटोकल अनुसारको प्रथम पटक चेक जाँच			प्रोटोकल अनुसारको चौथो पटक चेक जाँच			तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी			तालिम प्राप्त नगरेका स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी			जम्मा		
		<२० बर्ष	>२० बर्ष	जम्मा	<२० बर्ष	>२० बर्ष	जम्मा	<२० बर्ष	>२० बर्ष	जम्मा	सेवा लिएका	घरमा	जम्मा	सेवा लिएका	घरमा	जम्मा	सेवा लिएका	घरमा	जम्मा
१	बेलपाटा स्वास्थ्यचौकी	१३	४६	५९	१५	५०	६५	१२	३५	४७	३४	०	३४	९	०	९	४३	०	४३
२	लाँकुरी स्वास्थ्यचौकी	१७	४७	६४	१७	४५	६२	२३	३०	५३	४९	०	४९	०	०	०	४९	०	४९

३	अवलपराजुल स्वास्थ्यचौकी	२२	६५	८७	२१	५१	७२	१२	४०	५२	१७	०	१७	४१	०	४१	५८	०	५८
४	डाँडापराजुल स्वास्थ्यचौकी	२५	५१	७६	२२	३९	६१	११	२४	३५	२८	०	२८	३८	०	३८	६६	०	६६
जम्मा		**७७**	**२०९**	**२८६**	**७५**	**१८५**	**२६०**	**५८**	**१२९**	**१८७**	**१२८**	**०**	**१२८**	**८८**	**०**	**८८**	**२१६**	**०**	**२१६**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय दैलेख -२०७४

४८.६ गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट लिएको सुत्केरी सेवाको विवरण

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य चौकीबाट सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि सेवा लिनेमा सबैजनाले सवस्थ्य संस्थामा गएर तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी भएका र तालिम प्राप्त नगरेका स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी नगराउने गरेको पाइन्छ ।

तालिका नं.५२ : **डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा गर्भवती महिलाले स्वस्थ्य संस्थाबाट लिएको सुत्केरी सेवाको विवरण**

क्र.स	स्वास्थ्य संस्थाको नम	बच्चा जन्माउने सख्याको आधारमा आमाको विवरण				कुल जम्मा
		स्वास्थ्य संस्थामा बच्चा जन्माउने			घरमै बच्चा जन्माउने	
		एउटा बच्चा जन्माउने	दुईवटा बच्चा जन्माउने	दुईवटा भन्दा बढी बच्चा जन्माउने		
१	बेलपाटा स्वास्थ्यचौकी	४३	-	-	-	४३
२	लाँकुरी स्वास्थ्यचौकी	४९	-	-	-	४९
३	अवलपराजुल स्वास्थ्यचौकी	५९	-	-	-	५९
४	डाँडापराजुल स्वास्थ्यचौकी	६५	२	-	-	६७
जम्मा		**२१६**	**२**	**-**	**-**	**२१८**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय दैलेख -२०७४

४९. खोप सेवाको विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान गरीएका वि सि जि, डि पि टि एच इ वी र बी एच आई वी, आई पि भि, दादुरा / रुबेला र पोलियो जस्ता खोपहरु दिइएको थियो । बिगत ३ वटा आर्थिक बर्षमा उपलब्ध गराइएको खोपको विवरण देहाय बमोजिम तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं.५३ : गाउँपालिका क्षेत्रको बिगत ३ बर्षको खोप सेवाको विवरण

क्र.स.	विवरण	आर्थिक बर्ष		
		२०७१/ ०७२	२०७२/ ०७३	२०७३/ ०७४
		संख्या	संख्या	संख्या
१	वि.सि.जि.	३२६	२८०	२६६
२	डि.पि.टि. /हेप /हिव १	३२५	३३४	२९४
३	डि.पि.टि. /हेप /हिव २	३५२	४०२	२९१
४	डि.पि.टि. /हेप /हिव ३	३४७	३०५	३०२
५	दादुरा / रुवेला १	३१९	२८९	२२४
६	पोलियो ३	३४७	२१७	३०२
७	टि.टि (गर्भवती महिलाः -२)	१७३	१४१	१२९
८	टि.टि (गर्भवती महिलाः २+)	१२२	१५०	१४१
जम्मा खोपको विवरण		**२,३११**	**२,११८**	**१,९४९**

श्रोतः जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय दैलेख -२०७४

५०. खोप सेवा छोडने बालबालिकाको अबस्था

गाउँपालिका अर्न्तरगत सञ्चालित विभिन्न स्वस्थ्य चौकी र सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ मार्फत बिगतका ३ आर्थिक बर्षहरुको तथ्याङ्क अध्ययन गर्ने हो भने आर्थिक बर्ष २०७१/०७२, २०७२/०७३ र आीर्थक बर्ष मा बिभिन्न प्रकारका खोपहरु लगाउन छुटाएको सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरुको तथ्याङ्क हेर्दा खोप छुटेका पाइदैन । पछिल्लो समयमा लाँकुरी वि.स २०७१ बैशाख १४, बेल्पटा २०७१ बैशाख १५, अवलपराजुल २०७१ मंसिर ५ र डाडाँपराजुल २०७२ बैशाख ११ गते पुर्ण खोप घोषणा भइसकेको हुँदा यस क्षेत्रका सबै बालबालिकहरुले खोप नछुटाएको पाइन्छ । तुलनात्मक हिसाबले हेर्ने हो भने एउटै आर्थिक बर्षमा पनि खोपको दरमा घटबढ भईरहेको छ ।

५१. विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तरगत सञ्चालित विभिन्न स्वस्थ्य चौकी र सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ तथा अन्य स्वास्थ्य सेवा प्रदायक कार्यालयको विगत ३ बर्षका पोषणको अवस्थालाई आर्थिक बर्ष.२०७१/०७२, २०७२/०७३, २०७३/०७४ अनुसार तुलनात्मक विश्लेषण देहाय बमोजिम तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं.५४ : **डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था**

स्वास्थ्य संस्था	सुचकांकहरु	आर्थिक बर्ष		
		२०७१/ ०७२	२०७२/ ०७३	२०७३/ ०७४
बेलपाटा स्वास्थ्य चौकी	५ वष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	११	११	११
	गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण (जना)	५७	४६	६७
	गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	५७	४६	६७

स्वास्थ्य संस्था	सुचकांकहरु	आर्थिक बर्ष		
		२०७१/०७२	२०७२/०७३	२०७३/०७४
	सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	५७	४६	६७
	६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)	३१६	३२५	३१०
	१ देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)	२८०	२८८	२९०
लाँकुरी स्वास्थ्यचौकी	५ वष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	६	४	१०
	गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	७५	७७	६४
	गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	७५	७७	६४
	सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	५४	६०	४९
	६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)	३५४	३३०	३०८
	१ देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)	३१४	३०२	२७२
अवलपराजुल स्वास्थ्यचौकी	५ वष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	४४	५५	९२
	गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	६५	१२३	१०५
	गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	६५	११९	१०५
	सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	६३	९५	८३
	६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)	४६१	४११	३५१
	१ देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)	४११	३९१	३०८
डँडापराजुल स्वास्थ्यचौकी	५ वष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	१४१	९१	८३
	गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	८९	८२	८४
	गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	८९	८४	८४
	सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	१०३	७१	६०
	६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)	५२४	४६९	४२८
	१ देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)	४७५	४३७	३८८
कुल जम्मा		**४,१८६**	**४,०४०**	**३,७५०**

श्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय दैलेख -२०७४

५२.कुपोषणको अवस्था सम्वन्धी विवरण

नेपाल सरकारले संचालन गरे बमोजिमका सबै पोषण सम्बन्धि कार्यक्रमहरु यस गाउँपालिकामा संचान भई कार्यान्वयन भएका छन् । स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुको गत आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ को अवस्थालाई हेर्ने हो यस गाउँपालिकामा कुनै बालबालिकाको कुपोषणका कारणले ज्यान गएको नपाइकाले पोाषको अवस्था सन्तोषजनक भएको देखिन्छ ।

५३.दीर्घ रोगको समस्यामा रहेका जनसंख्या सम्वन्धी विवरण

जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय दैलेखको र डुङ्गेश्वर गाउँपालिका स्थित रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूका प्रतिवेदनहरूले दिएको विवरणका अनुसार यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा धेरै दमरोग भएका रोगीहरू रहेको, त्यसैगरी क्षयरोग, चिनीरोगी क्यान्सर लगायतका दिर्घ रोगहरुको संक्रमण देखिएको छ ।

५४. लिङ्ग अनुसार वाल बिवाह सम्वन्धी विवरण (१८ वर्ष मुनिका)

जनचेतना बृद्धि संगै तथा शिक्षाक्षेत्रमा यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तगतका वडाहरुमा बालबालिकाको औषत विवाहको उमेर पहिलेको तुलनामा विस्तारै बृद्धी भएको पाईन्छ । बालबिवाहको आधिकारीक तथ्यांक प्राप्त गर्न कठिन भएतापनि लक्षित समुह छलफलबाट अझैपनि गाउघरतिर बालबिवाहको प्रचलन कायमै रहेकाले यसका लागि गाउँपालिकाले स्थानीय स्तरमा चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गनुपर्ने देखिन्छ ।

५५. कामदारको रूपमा घर/परिवारवाट घर वाहिर गएका बालवालिकाहरूको विवरण

डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाका विभिन्न गाउँहरूबाट बालबालिका विद्यालय छाडी विभिन्न क्षेत्रमा कामदारको रूपमा जाने प्रचलन रहेको छ । विशेष गरी यस गाउँपालिकाबाट जिल्ला सदरमुकाम दैलेख छिमेकी जिल्ला सुर्खेत, बाँके र छिमेकी देश भारत लगाएतका स्थानमा जाने गरेको देखियो । जसको विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.५५ : कामदारको रूपमा घरबाट बाहिर गएका बालबालिकाहरू :

लिंग	संख्या वडागत रुपमा						कुल जम्मा
	१	२	३	४	५	६	
बालिका	०	०	०	०	५	०	५
बालक	१६		०	३०	१०	०	५६
जम्मा क	**१६**	**०**	**०**	**३०**	**१५**	**०**	**६१**

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

५६. श्रमिक बालबालिकाको प्रकार

विशेष गरी यस क्षेत्रबाट बालबालिकाहरू श्रमका लागि जिल्ला सदरमुकाम दैलेख, छिमेकी जिल्ला सुर्खेत, बांके र छिमेकी देश भारत लगाएतका स्थानमा जाने गरेको देखिया । उक्त स्थानहरुमा घरेलु कामदार, होटल रेष्टुरेन्ट, उद्योग कलकारखाना आदि कामका लागि जाने गरेको देखियो । सिजनल रुपमा श्रममा जाने र सिफारिस बनाउन नआउन भएकाले बालश्रमको कार्यविवरणको यथार्थ विवरण प्राप्त गर्न कठिनाई रहेको छ । यद्यपि यस क्षेत्रको सामाजिक संरचना र जीवनस्तरलाई बिश्लेषण गर्ने भने बर्षेनि दर्जनौ बालबालिकाहरु श्रमकालागि बाहिरिने गरेको सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ ।

५७. बालवालिकाहरूको हत्या अपहरण सम्वन्धी विवरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अन्तरगतका विभिन्न वडाहरूको सुरक्षा निकाय तथा अन्य सामाजिक संघ सस्थाहरूको अभिलेखलाई विश्लेषण गर्दा बिगत १ बर्ष अवधिमा बालबालिकाहरुको हत्या, अपहरण तथा यस्ता प्रकारका जघन्य अपराधका घटनाहरु घटेका पाइएन, जसले गर्दा बालबालिकाहरु सामाजिक रुपले सुरक्षित रहेको बुझ्न सकिन्छ ।

५८. स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरूको अवस्था

स्वास्थ्य सम्बन्धी सुचकहरूको विश्लेषणका लागि गरीएको अध्ययनमा राष्ट्रिय स्तरको तथ्यांकमा शिशु मृत्यु दर ३३ प्रतिहजार, कुपोषण ११ प्रतिशत र चर्पिमा पहुँच भएको जनसंख्या करिव ६२ प्रतिशत भएता पनि पछिल्लो समयमा सरसफाई लगाएतका सुचकहरूमा उल्लेख्य प्रगति भएकाले यसमा पक्कै पनि परिवर्तन आएको छ । यस गाउँपालिकाको स्वास्थ्य सम्वन्धि आधिकारीक सुचकांकहरूको विवरण नआएकाले यहाँ समावेश गरीएको छैन ।

तालिका नं.५६: स्वास्थ्य सम्बन्धी सुचकांकहरूको विवरण :

सूचक	राष्ट्रियस्तरमा
शिशु मृत्युदर	३३ प्रतिहजार
कुपोषणको अवस्था	११ प्रतिशत
चर्पीमा पहुंच भएको जनसंख्या	६१.८३ प्रतिशत

स्रोत : राष्ट्रिय जनगाणना २०६८

५९. बालक्लबहरूको विवरण :

बालबालिकाको सम्वन्धमा नेपाल सरकारको नीति पछिल्लो समयमा बालकेन्द्रित हुदै गए पश्चात यिनीहरूको क्षमता विकास र सशक्तिकरणमा उल्लेखित परिवर्तन देखिएको छ । जसको परिणाम स्वरूप हरेक स्थानीय तहहरूमा बालबालिहरूलाई समुहबद्ध बनाई आवाज उठान तथा बाल अधिकार र बालबालिकाको हितका पक्षमा संगठित भई गतिबिधिहरु संचालन गर्नका लागि विभिन्न बालक्लवहरूको गठन गरी उनिहरूलाई क्रियाशिल बनाउदै आएको छ । तर यिनीहरूको निरन्तरताको व्यवस्थापन उचित तवरले नभएकाले पछिल्लो समयमा गाउँपालिकाभित्र क्रियाशिल बिद्यालय तथा समुदाय स्तरका बालक्लवहरूलाई ब्यवस्थित गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

६०. वडागत बालक्लबहरूको विवरण

नेपाल सरकारको पछिल्लो नीति समावेशी विकासमा आधारित भएको हुनाले हरेक विकास निर्माण तथा अन्य अभियानहरू बालकेन्द्रि हुदै गएका छन् । जसको परिणाम स्वरूप यिनीहरूको क्षमता विकास र सशक्तिकरणमा उल्लेखित परीवर्तन देखिएको छ । राज्यको नीतिगत व्यवस्थामा बालबालिकाहरूलाई समुहबद्ध बनाई आवाज उठान गर्नका लागि विभिन्न बालक्लवहरूको गठन गरी उनिहरूलाई क्रियाशिल बनाउदै लैजाने नीति अनुरूप हरेक विद्यालय तथा समुदायमा बालक्लवहरूको गठन गर्नका लागि निर्देशन भएबमोजिम हाल गाउँपालिकामा हरेका समुदाय र बिद्यालयस्तरका बालक्लबको विवरणहरु निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.५७ : बालक्लबहरुको विवरण विवरण :

वडा नं.	समुदायमा आधारित वालक्लवहरु				विद्यालयमा आधारित वालक्लवहरु			
	बालक्लबको नाम	बालिका सदस्य	बालक सदस्य	जम्मा	बालक्लबको कूल सङ्ख्या	बालिका सदस्य	बालक सदस्य	जम्मा
१				०	१	९	२	११
२	विजयकोट बाल क्लब	३	१६	१९	३	१४	१६	३०
३				०	३	२५	१७	४२
४				०	२	११	१३	२४
५				०	१	८	७	१५
६	सीर्जनशील समृद्धि बाल क्लब	१२	१४	२६	४	५१	४२	९३
जम्मा		**१२**	**१४**	**२६**	**४**	**५१**	**४२**	**९३**

श्रोत:स्थलगत अध्ययन

६१. बालक्लव तथा बाल समूहले प्रतिनिधीत्व गरेका संघ संस्थाहरूको विवरण:

यस गाउँपालिकामा समावेश भएका साविकका गाविस.हरूमा भएको अभ्यासलाई विश्लेषण गर्ने हो भने बालमैत्री स्थानीय शासन संचालनका लागि राज्यले तयार गरेको नीतिगत व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्ने प्रयास गरेको देखिन्छ । जसका लागि विभिन्न बालक्लवहरूको गठन, उनिहरूको स्थानीय स्तरका संजालहरूमा प्रतिनिधीत्वको सुनिश्चितता लगायत रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा संचालित विभिन्न बालक्लब तथा बालसमुहले प्रतिनिधीत्व गरेका समुह तथा संस्थाहरूको सबै वडाह तथा गाउँपालिकाले बिविध क्षेत्रमा उनिहरुको प्रतिनिधीत्व गराउनुपर्ने आवश्यक हरको छ ।

६२. DCWB मा दर्ता भई न.पा.अर्न्तगत रहेका बालक्लबहरूको संख्याः

यस गाउँपालिका भित्रका बालबालिकाहरू एक आपसमा समुहबद्ध भई आफ्नोहक अधिकारको खोजी गर्न थालेको पाइन्छ । नेपालको सर्न्दभमा विशेष गरी बालमैत्री क्रियाकलाप सञ्चालन हुन थालेपछि उनिहरूको क्षमता विकास भएको पाइन्छ । यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा पनि समुदाय र विद्यालयमा आधारित बालक्लबहरू रहेको पाईयो । गाउँपालिकाको भौगोलिक बिकटता र जिल्ला बाल कल्याण समितिमा पहुँचको अभावको कारणले गर्दा वडा नं २ को बिजयकोट बालक्लब मात्र वर्तमान समयमा जिल्ला बाल कल्याण समितिमा दर्ता भएको छ भने अन्य बालक्लवहरू दर्ता हुन नसकेको पाइयो ।

६३. जन्मदर्ता भएका बालबालिकाको संख्या

यस गाउँपालिका अर्न्तगतका विभिन्न वडाहरूबाट प्राप्त तथ्यांकहरूलाई बिगतका बर्षहरु देखि ने धेरै वडाले जन्म दर्ताको बर्गीकरण खुलाएर राखेको पाइदैन । जन्मदर्ता आवश्यक परेको बखत जुनसुकै उमेर समुहका ब्यक्तिहरुले पनि बनाएको पाइन्छ । बिद्यालय भर्नाको लागि आवश्यक पर्ने भएकोले आजभोली सबै बालकालिकाहरुको अनिवार्य रुपमा अभिभावकहरुले जन्मदर्ता गरीदिने प्रचलन रहि आएको छ ।

६४. परिवार विहीन बालबालिकाको अवस्था

बालबालिकाहरू आफ्नोघर तथा आफ्ना अविभावकहरूसँग बस्न पाउने उनिहरूको नैसर्गिक अधिकार हो । तर विशेष परिस्थितीवस सबै बालबालिबाहरूलाई यस किसिमको वातावरण प्राप्त गर्ने सौभाग्य हुदैन । विभिन्न कारणबस आफ्ना अविभावक गुमाउन पुगेका बालबालिकाहरूको मनोविज्ञान कमजोर हुन पुग्दछ । यस किसिमका बालबालिकाहरूको पहिचान गरी उनिहरूको विशेष व्यवस्थापन गर्न जरूरी हुन्छ । यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तरगतका विभिन्न वडाहरूबाट प्राप्त तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गर्दा आ.ब. २०७३/ ०७४ मा यस किसिमको समस्यामा वडा नं १ मा २ जना बालिका र ३ जना बालक गरी कुल ५ जना बालबालिकहरु अभिभावक बिहीन भई आफन्तको जिम्मामा बसिरहेको पाइयो भने अन्य वडाको आधिकारीक विवरण प्राप्त नभएकाले समावेश गरीएको छैन । यस्ता बालकालिकाहरुको भविष्य उज्जवल पार्नकोलागि केहि योजनाहरु ल्याउनपर्ने देखिन्छ ।

६५.महिला हिसां सम्वन्धी विवरण :

नेपालको अन्य भागहरूमा जस्तै यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा पनि पारिवारिक तथा सामाजिक तहबाट महिला हिंसाका केही घटनाहरू घट्ने गरेको देखिन्छ । विशेषगरी सामाजिक अन्धविश्वास, अशिक्षा, पारिवारिक बेमेल, आर्थिक बिपन्नता लगाएतका समस्याहरूका कारण यस्तो अवस्था आउने गरेको छ । यस गाउँपालिकामा आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ को स्थानीय मेलमिलाप केन्द्र र साविकका गाविसहरुको तथ्याङ्क अनुसार देखा परेका महिलाहिंसाका घटनाहरूमा सबैभन्दा बढी २० जना श्रीमानबाट पिटिएका कारण पिडित भएका छन् । गाउँपालिकाभित्र भएका महिला हिंसा सम्बन्धिको विवरण निम्नअनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं.५८ : महिलाहिंसाका घटनाहरूको विवरण :

सि.नं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	घरेलु हिंसावाट पिडित	७	
२	सौता रहेको	१०	
३	वेचविखनमा परेका	०	
४	श्रीमानवाट पिडित/ पिटिएका	२०	
५	द्वन्दवाट पिडित	७	

६	सामाजिक कुरिती लगाईएका	०	
७	अन्य	०	
जम्मा		४४	

स्रोत : स्थानीय मेलमिलाप केन्द्र तथा वडा कार्यालय

६६.वातावरण तथा सरसफाई

यस गाउँपालिकामा वातावरण तथा सरसफाईका लागि राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपका आधारहरू पुरा नभए पनि गाउँपालिका भित्र समाबेश भएका साविकका गा.वि.स.हरू खुला दिसामुक्त गा.वि.स.हरू घोषणा भई अहिले पुर्ण सरसफाईका लागि अग्रसर भएका छन् । यद्यपि यस गाउँपालिका भित्रका बिभिन्न सार्वजनिक स्थानहरुमा सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण तथा यचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

६७. फोहरमैला व्यवस्थापन

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका विकासोन्मुख शहरीकरण विस्तारको अवस्थामा रहेकोले यसको व्यवस्थित तवरको ल्याडफिल्ड साइड नरहेता पनि सामान्य अवस्थाले यसको व्यवस्थापन गर्ने गरेको देखिन्छ । विशेष गरी खोला खोल्सा, नदी किनारा, घर नजिकै खाडल बनाएर कुहिने बस्तुहरुलाई कम्पोष्टमलको रुपमा विसर्जन गर्ने गरेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा आगामी दिनमा गाउँलाई सफा र स्वच्छ गराउनका लागि फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न जरूरी देखिएको छ ।

६८. सेवा प्रवाह विवरण

यस गाउँपालिकामा अत्यावसेक सेवा प्रवाहका लागि व्यवस्थित किसिमको स्रोत साधनको अभाव रहेको छ । विपद ब्यस्थापनको सर्न्दभमा उद्दारको लागि आवश्यक दमकल, एम्बुलेन्स, शववाहन तथा सुरक्षा निकायको सवारी साधन जस्ता साधन स्रोतहरुको ब्यबस्थापन गरी अत्यावसेक सेवा प्रवाहलाई ब्यवस्थि तगर्नको लागि सम्बन्धित बिषयगत कार्यालयहरुले तदारुकता देखाउन जरुरी देखिन्छ ।

६९. कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह

नेपालीहरूको प्रमुख पेशा तथा व्यवसायका रूपमा कृषि तथा पशुपालन भएता पनि ग्रामिण समुदायका नागरीकहरूले उचित सेवा प्राप्त गर्न सकेका छैनन् । यस गाउँपालिका अन्तरगतका वडाहरूमा कृषि सेवा प्रवाह गर्नका लागि वडा नं. ६ मा कृषि सेवाकेन्द्र रहेको छ । गाउपालिकामा बिभिन्न कृषक समुहहरु दर्ता भई संचालनमा आएको जसको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं.५९ : **गाउँपालिका भित्र दर्ता भई संचालन भएका कृषक समुहहरु**

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	जम्मा सदस्य संख्या			समुह दर्ता मिति	पकेट क्षेत्र
			म	पु	जम्मा		
१	सेर्माकोट ताजा तरकारी उत्पादन कृ.स	लाँकुरी १	१३	७	२०	२०७३-०४-३०	तरकारी
२	कालसैनी अलैचि नगदे बाली कृ.स	लाँकुरी ५	९	११	२०	२०७३-०७-३०	अलैची
३	प्रगतिशील आयआर्जन तरकारी उत्पादन कृ.स	बेलपाटा ३	२०	५	२५	२०७२-०५-१८	तरकारी
४	प्रगतिशील कृ.स.	अवलपराजुल ४	१०	४	१४	२०७२-०५-२३	तरकारी

५	लालीगुराँस बहुउद्देश्यीय कृ.स.	अवलपराजुल २	१६	८	२४	२०७२-०५-१५	तरकारी
६	बाले पिपलडाँडा तरकारी उत्पादन कृ.स	अवलपराजुल १	१६	१३	२९	२०७२-०५-२३	तरकारी
७	त्रिवेणी दलन बाली कृ.स.	बेलपाटा ५	१५	५	२०	२०७२-०६-०६	दलन
८	जनजागरण ताजा तरकारी उ.कृ.स	लाँकुरी ४	१७	१०	२७	२०७२-०६-२१	तरकारी
९	लक्ष्मी सामुदायिक कृ.स.	डाँडापराजुल ९	२४	१	२५	२०७२-०६-२४	तरकारी
१०	फलफूल तथा तरकारी उ.कृ.स.	डाँडापराजुल ३	९	१६	२५	२०७२-०६-२५	फलफूल
११	समला तरकारी उ.कृ.स	बेलपाटा ५	२६	०	२६	२०७२-०६-२५	तरकारी
१२	नवप्रतिभा कृ.स.	बेलपाटा ४	२१	४	२५	२०७२-०७-०४	तरकारी
१३	पिपलडाँडा तथा महिला कृ.स.	डाँडापराजुल ८	२५	०	२५	२०७२-०९-०१	तरकारी
१४	दिपज्योति ताजा तरकारी उ.कृ.स	अवलपराजुल ५	८	९	१७	२०७२-०९-२१	तरकारी
१५	हरियाली ताजा तरकारी उ.कृ.स.	अवलपराजुल ५	१२	१०	२२	२०७२-०९-२१	तरकारी
१६	ओयसिस फलफूल तथा तरकारी उ.कृ.स	अवलपराजुल ५	१७	१८	३५	२०७२-१०-२५	तरकारी
१७	बुलबुले आयआर्जन तरकारी उत्पादन कृ.स.	बेलपाटा १	१४	५	१९	२०७२-१२-०४	तरकारी
१८	गिनेरीडाँडा तरकारी उ.कृ.स.	बेलपाटा ६	२०	५	२५	२०७२-१२-०५	तरकारी
१९	सुन्तलाबाली कृ.स.	लाँकुरी २	११	१३	२४	२०७२-१२-२९	सुन्तला

७०. पशु सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह

दैलेख जिल्लामा कुल १२ वटा पसुसेवा केन्द्रहरु संचलनमा रहेका छन् । ती पशुसेवा केन्द्रलाई क वर्ग र ख वर्गमा विभाजन गरीएको छ । क वर्गका २ वटा र ख वर्गका १० वटा पशुसेवा केन्द्र सञ्चालनमा रहेका छन् । यस मातहतमा पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरू रहेका हुन्छन् । प्रत्येक पशु स्वास्थ्य केन्द्रमा ३ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् । जिल्ला पशु सेवा कार्यालय दैलेखको तथ्याङ्क अनुसार यस गाउँपालिकामा साविकको अवलपराजुल गाविस अर्थात हालको वडा नं.४ मा “ख” बर्गको पशु सेवा केन्द्र रहेको छ ।

७१. हुलाक सेवा केन्द्र

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा साविकका गाविसहरु बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाँडापराजुल गरी ४ वटा अतिरिक्त हुलाक कार्यालय रहेका छन । भौतिक स्रोत साधनका हिसाबले अतिरिक्त हुलाक कार्यालयहरुलाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ६० : **गाउँपालिकाको हुलाक सेवाको अवस्था**

क.स.	साविक गाविस	भवनको प्रकृति : वटा		गाउँपालिकाको वडा नं.	कैफियत
		कच्ची	पक्की		
१	बेलपाटा	-		१	भाडामा

२	लाँकुरी	–	–	२	भाडामा
३	अवलपराजुल	–	–	४	भाडामा
४	डाँडापराजुल	–	–	६	भाडामा

स्रोत : स्थलगत अध्ययन, २०७४

७२. गाउँपालिकामा भएका हालका भवनहरू

यस गाउँपालिका अर्न्तरगत रहेका साविकका गाउँ विकास समितिहरू तथा हालका कार्यालहरूले आ-आफ्ना भवनहरूबाट निरन्तर रूपमा सेवा प्रवाह गरीरहेका छन् भने नयाँ बनेका वडा कार्यालयहरु भवन बिहिन अवस्थामा भाडामा कार्यालय संचालन गरीएको रहेका छन् । साविकको डाँडापराजुल गाविस तथा हालको वडा नं. ५ को भवनमा गाउँपालिकाको कार्यालय संचलनमा ल्याइएको छ । यस सम्बन्धिको थप विवरणलाई निम्न अनुसारका तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ६१ : **गाउँपालिका भएका हालका भवनहरूको अवस्था**

क.स.	गाउँपालिका/वडा नं.	भवनको प्रकृति : वटा			कैफियत
		कच्ची	पक्की	जम्मा	
१	गाउँपालिका कार्यालय	–	१	–	–
२	वडा नं.१	–	४	४	–
३	वडा नं.२	–	२	२	–
४	वडा नं.३	–	–	–	–
५	वडा नं.४	–	१	१	भाडामा
६	वडा नं.५	–	–	–	भाडामा
७	वडा नं.६	–	–	–	भाडामा
जम्मा		–	८	७	

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल २०७४

७३. बसपार्क वा बस स्टेशन

सुर्खेत दैलेख सदरमुकामको खण्डामा सिधा सम्पर्क जोडने सडक नै यस गाउँपालिकाको प्रमुख मार्ग हो । यस सडकमा दैनिक दर्जनौ सवारी साधनहरु गुडिरहेता पनि ब्यबस्थित बसपार्क भने गाउँपालिकाको कुनै पनि स्थानमा उपलब्ध छैन । भर्खरै पुनसंरचना भएको यस गाउँपालिकाको समग्र विकासको लागि बिभिन्न स्थानहरुमा सुविधा सम्पन्न बसपार्क हरु निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता यस गाउँपालिका भित्र रहेको छ ।

७४. सिचाइको स्रोत

यस गाउँपालिका सिचाँइकालागि मुख्यगरी स्थानीय स्तरमा बग्ने खोलाहरूलाई स्रोतका रूपमा लिईएको छ । यी खोलाहरूबाट नियमित तथा मौसमी सिचाई सेवा लिन सकिन्छ । गाउँपालिका रहेका सिचाईको स्रोतहरूलाई बढाउनका लागि पानीको अभाव भएको स्थानहरुलाई पहिचान गरी आकाशे पानी संकलन गरी प्रयोग गर्न सकिन्छ । गाउँपालिकाभित्र बिभिन्न उपलब्ध बिभिन्न सिचाँई स्रोतहरुको विवरण निम्न तलिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ६२ : गाउँपालिकामा हाल प्रयोगमा रहेको सिचांईको स्रोतहरु

वडा नं.	क.स.	सिचांईको स्रोतको नाम	कैफियत
१	१	टहारी सिँचाई कुलो	संचालनमा
	२	छरछरे कुलो	संचालनमा
	३	धारेखोला सिँचाई कुलो	संचालनमा
	४	कालेखोला सिँचाई कुलो	संचालनमा
२	१	गोरामेला सिँचाइ आयोजना लाँकुरी	संचालनमा
	२	भेडेखोला सिँचाई	संचालनमा

वडा नं.	क.स.	सिचांईको स्रोतको नाम	कैफियत
	३	घट्टेखोला सिँचाई	संचालनमा
३	१	बुढीखोला सिँचाई	संचालनमा
	२	हनेटाखोला सिँचाई	संचालनमा
	३	पँधेरी खोला सिँचाई	संचालनमा
	४	गोगने खोला सिँचाई	संचालनमा
५	१	मटेला खोला सिँचाई	संचालनमा
	२	बासकोटी सिँचाई पोखरी	संचालनमा
	३	सेरागैरा सिँचाई पोखरी	संचालनमा
	४	पोखरीपाटा सिँचाई	संचालनमा
	५	कुराखाली सिँचाई	संचालनमा
६	१	मुलपानी सिँचाई पोखरी	संचालनमा
	२	कामीधारा सिँचाई पोखरी	संचालनमा

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल २०७४

७५. तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम

यस गाउँपालिका भित्र उल्लेख्य मात्रामा तालतलैयाहरु नरहेता पनि केहि संख्यामा तालतलैयाहरु रहेको छन् । गाउँपालिकाभित्र उपलब्ध तालतैलयाहरुको उचित संरक्षण र प्रबर्द्धन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिका उपलब्ध तालतलैयाहरुको विवरण निम्न तालिका अनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ६३ : **तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम**

क्र.स	नाम	वडा नं.	प्रमुख बिशेषता	कैफियत
१	कुइयापोखरी ताल	२	प्राकृतिक सौन्दर्यता,सिचाई	
२	तालपोखरी	६	प्राकृतिक सौन्दर्यता	

स्रोत : स्थलगत अध्ययन लक्षित समुह छलफल २०७४

७६. गाउँपालिकाको टाढाको बस्ति बाट केन्द्र सम्म पुग्नलाग्ने अनुमानित समय

भौगोलिक रूपमा विकटता रहेका क्षेत्रहरूलाई समावेश गरी यो गाउँपालिका बनेको छ । यस गाउँपालिकाका अधिकांस वस्ती तथा टोलहरुमा पर्याप्तमात्रामा सडक संजाल बिस्तार गर्न सकिएको छैन, बिस्तार भएका क्षत्रेहरुमा पनि सवारी साधनहरुलको उपलब्धता नभएकोले अधिकांस नागरीक गाउँपालिका भित्रका कामहरुमा पैदल यात्रा नै गर्न बाध्य छन् । गाउँपालिकाका गाउँहरूदेखि गाउँपालिकाको केन्द्र डाँडापराजुल आउन लाग्ने समयलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ६४ : गाउँपालिका कार्यलय देखि अन्य वडाहरूमा पुग्न लाग्ने अनुमानित समय तालिका

वडा नं.	टाढाको बस्तिको नाम	टाढाको बस्तीबाट गा.पा.को केन्द्र पुग्नलाग्ने समय
१	बाघखोर	४ घण्टा
२	टोड्के	५ घण्टा ३० मिनेट
३	कल्सेढुङ्गा र रानावन	३ घण्टा ३० मिनेट
४	रानावन	१ घण्टा
५	जडी र भित्रिखोला	२ घण्टा
६	लटालि, अग्राज्यामिरे	२ घण्टा ३० मिनेट

स्रोत: लक्षित समुह छलफल आधारमा २०७४

७७. बैंक तथा वित्तीय संस्था

साविकको चारवटा गाविसहरु एक आपसमा गाभिएर बनेको यस गाउँपालिका भौगोलिक तथा विकासका हिसाबले दैलेख जिल्लाका अन्य गाउँपालिकाहरु भन्दा बिकट र विकासोन्मुख गाउँपालिका हो । हाल सम्म यस गाउँपालिकाभित्र कुनैपनि बैंकको शाखा नभएकोले यस क्षेत्रका सरकारी तथा अन्य आर्थिक कारोबारहरुको अधिकांस बैंकिङ कारोबारहरु जिल्ला सदरमुकाममा नै हुन गर्दछन् । सबै गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरुमा अनिवार्य रुपमा वाणिज्य बैंकहरुको शाखा विस्तार गर्ने नेपाल सरकारको निति अनुरुप यस गाउँपालिकामा सानिमा बैंकको शाखा विस्तार गर्ने नितिगत सहमति बैंकसंग भईसकेको छ ।

७८. खुला क्षेत्र

दैलेख जिल्ला आफैमा एक पहाडी जिल्ला हो । त्यसमा पनि भौगोलिक बिकटता रहेको यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा प्रशस्त डाँडाकाडा, वन जंगल भएको हुनाले समथर र खुला क्षेत्र भने पाउन मुस्किल छ । त्यसकारण यस गाउँपालिकाका अन्य क्षेत्रमा जस्तो व्यबस्थित तथा तोकिएको खुला क्षेत्रको व्यवस्था गरीएको छैन । यद्यपि विपद को बेला आकस्मिक उद्धार गर्न तथा मेला पर्व तथा मनोरञ्जनमा कार्यक्रम गर्नको लागि खुल्ला क्षेत्रहरुको व्यबस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ । हाल गाउँपालिका साना सार्वजनिक स्थल, सामुदायिक विद्यालयको चौर र नदी किनार तथा खुल्ला डाँडाहरूमा यसता प्रकारका सार्वजनिक कार्यक्रम तथा मेला, जात्राहरु संचालन हुने गर्दछन् ।

७९. अचल सम्पत्ति विवरण

नागरीकलाई दिनु पर्ने न्युनतम सेवा सुविधा प्रवाह गर्नका लागि यस गाउँपालिकाको कार्यालय, कृषि कार्यालय, प्रहरी चौकि, स्वास्थ्यचौकी कार्यालय लगायत रहेका छन् जसको भौतिक विवरणलाई निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ६५ : **अचल सम्पत्ती सम्बन्धि विवरण तालिका**

वडा नं	क.स.	अचल सम्पति	इकाइ (वटा, विगाहा, रोपनी,आदी)	स्वामित्वमा रहेको
गाउँपालिका केन्द्रमा	१	भवन	–	गाउँपालिका
	२	जमिन	–	गाउँपालिका
	३	मोटर साइकल	२	गाउँपालिका
	४	अन्य मेशिन	४ वटा	गाउँपालिका
१	१	भवन	१	स्वास्थ्यचौकी
	२	जमिन	१३	प्रहरी चौकी/ स्वास्थ्यचौकी
	३	मोटर साइकल	१	वडा कार्यालय
	४	अन्य मेशिन	-	वडा कार्यालय
२	१	भवन	१	स्वास्थ्यचौकी
	२	जमिन	१०.२० रोपनी	स्वास्थ्यचौकी
	३	जमिन	९.५० रोपनी	वडा कार्यालय
	४	मोटर साइकल	१	वडा कार्यालय
	५	अन्य मेशिन	४	वडा कार्यालय
३	१	भवन	३	वास्थ्य/ वडा कार्यालय
	२	जमिन	१० रोपनी	स्वास्थ्य/ वडा कार्यालय
	३	मोटर साइकल	१	वडा कार्यालय

वडा नं	क.स.	अचल सम्पति	इकाइ (वटा, विगाहा, रोपनी,आदी)	स्वामित्वमा रहेको
	४	अन्य मेशिन	–	
४	१	भवन	१ वटा	वडा कार्यालय
	२	जमिन	३ रोपनी	वडा कार्यालय/ पशुसेवा
	३	मोटर साइकल	१	वडा कार्यालय
	४	अन्य मेशिन	–	वडा कार्यालय
५	१	भवन	३ वटा	स्वास्थ्यचौकी/ वडा कार्यालय
	२	जमिन	५ रोपनी	स्वास्थ्यचौकी
	३	मोटर साइकल	१	वडा कार्यालय
	४	अन्य मेशिन	२	वडा कार्यालय
६	१	भवन	३	कृषि, वन र प्रहरी
	२	जमिन	१ रोपनी	वडाकार्यालय
	३	जमिन	१ रोपनी	कृषि,
	४	जमिन	१० रोपनी	स्वास्थ्य
	५	मोटर साइकल	३	प्रहरी, कृषि वडा कार्यालय

स्रोत: गाउँपालिकाको कार्यालय डुङ्गेश्वर, २०७४

८०. धार्मिक स्थलको नाम

गाउँपालिका धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको उपस्थिती र विकास न्युन रहेको छ । विशेष गरी यातायातको असुविधा, प्रचार प्रसारको कमि, संरक्षणमा समस्या, भोगोलिक बिकटता, आर्थिक समस्या लगाएतले यस्ता सम्पदाहरूको विकासमा उल्लेखिय प्रगति भएको देखिदैन । यस गाउँपालिका रहेका प्रमुख धार्मिक स्थलहरूको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. ६६ : धार्मिक स्थलको विवरण :

वडा नं.	मन्दिर	मस्जीद	गुम्बा	चर्च	जम्मा
१	३	–	१	१	५
२	३	–	–	१	४
३	–	–	–	–	–
४	५	–	–	–	५
५	४	–	–	–	४
६	१	–	–	–	१
जम्मा	**१६**	**–**	**१**	**२**	**१९**

स्रोत : लक्षित समुह छलफल२०७४

८१. सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था :

सर्खेत जिल्लाको समग्र विकासको स्थितिलाई हेर्ने हो भने वि.सं. २०१८ सालमा मात्र यो छुट्टै जिल्लाको रूपमा अस्तित्वमा आएको देखिन्छ । दैलेख जिल्लालाई देशको अन्य भू-भाग लगायत बाह्य संसारसँग भू-मार्गबाट जोडने सडकको निर्माण पनि वि.सं. २०४७ सालतिर मात्र भएको हो । साविकका चार गाविसहरु मिलि बनेको यस गाउँपालिका केहि बस्तीहरुमा मोटर बाटोले अझैपनि छुन सकेको छैन् । हाल संचालनमा आइरहेको र केहि सडक बाटाहरूको विवरण देहायबमोजिम दिईएको छ ।

तालिका नं. ६७ : सडक सञ्जालको विद्यामान अवस्थाको विवरण

क्र.सं.	सडकको वर्गीकरण	लम्बाई कि.मि.	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुगेका वडाहरु
१	सुर्खेत दैलेख सडक	८	५	वडा नं. १ र ६
२	ग्राभेल सडक	०	०	०
३	कच्ची सडक/मौसमी सडक	९१	४	१ देखि ६ सम्म सबै वडामा
४	मुल वाटो (Trail)	२१	१.५	१ देखि ६ सम्म सबै वडामा
५	ढुंगा छापेको वाटो	२	१.५	वडा नं.६ सातसल्ली

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

८२. निर्माणाधीन गाउँ स्तरीय सडकहरू :

यस गाउँपालिका निर्माण हुनलागेका अथवा सम्पन्न हुन लागेका सडकहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. ६८ : **गाउँपालिका भित्र निर्माणधिन सडकहरु**

सडकको नाम	सडकको किसिम	अनुमानित लम्बाइ किमी	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सेवा पुग्न सक्ने वडा तथा बस्तीहरु
लटाली ज्यामि टाकुरा	कच्ची तथा धुले	७ कि.मि	४ मिटर	लटालि, ज्यामि र टाकुरा, विउराखेत
डुङ्गेश्वर- डाँडापराजुल		२७ कि.मि	४ मिटर	३, ४, ५ र ६ नम्बर वडा
मटेला पाम्कोट		३ कि.मि	४ मिटर	वडा नं. ६
डुङ्गेश्वर विउराखेत		२३ कि.मि	४ मिटर	३,४ र ६ वडा
नैतले आग्र विउराखेत		४ कि.मि	४ मिटर	वडा नं. ६ को नैतले आग्र विउराखेत

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

८३. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रूट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण

यस गाउँपालिकाको नियमित गाडीहरू चल्ने सडक भनेको सुर्खेत दैलेख राजमार्ग नै हो । गाउँपालिकाका कतिपय वडाहरूमा सडक संजालको सुविधा अझै पनि प्रभावकारी रूपले संचालन हुन नसकेकाले यस क्षेत्रहरूका नागरीकहरूले सास्ती भोगरीहेका छन् । यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र मात्रै रूट परमिट लिएर हालसम्म कुनै सवारी साधनहरु संचालनमा आएको स्थिति छैन् ।

८४. गाउँपालिका क्षेत्रमा चल्ने सवारी साधनहरूको विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रका बिभिन्न स्थानहरूमा संचालन भएका बिभिन्न प्रकारका दुई पाङ्ग्रे र चार पाङ्ग्रे सवारी साधनहरूको विवरणलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ६९ : गाउँक्षेत्रमा सञ्चालन भएका सवारी साधनहरुको विवरण :

क.स.	सवारी साधनको प्रकार	संख्या	कैफियत
१	नीजि	२५	
२	सरकारी स्वामित्वका(मोटर साइकल)	८	
३	सार्वजनिक (भाडाका)	८	
४	कुटनैतिक	०	
५	अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	०	
जम्मा		**४१**	

८८. विद्यमान सतह ढलको अवस्था

गाउँपालिकाको अधिकांश भु-भागमा व्यवस्थित सतह ढलको व्यवस्था देखिदैन । दैलेख जिल्लाका स्थानीय तहहरूमा न्यून शहरीकरण,अव्यवस्थित बसाइसराई, विकासको न्यून अवस्था लगाएतका कारणले गर्दा यस गाउँपालिका पनि यस किसिमको व्यवस्थापन हुन सकेको छैन । तर पनि भविष्यमा यस किसिमको आयोजना आवश्यक पर्ने भएकाले यस तर्फ सरोकारवालाहरूको ध्यान जान जरूरी देखिन्छ ।

८५. सार्वजनिक शौचालय सम्वन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाका अधिकांस क्षेत्र पहाडी भागमा अवस्थित रहेको र जनघनत्व पनि कम भएको हुनाले प्राय गरेर निजी बाहेक सार्बजनिक शौचालयहरू निमार्ण तथा प्रयोग न्युन रहेका छन् । यद्यपि दैलेख जिल्ला सन २०१५ मा नै खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भई सकेकाले गाउँपालिका भित्रका साविकका केहि गाविसहरूका स्थानहरूमा सार्वजनिक शौचालय बनाउनुपर्ने नितिगत व्यवस्था अनुसार जम्मा २ वटा सार्वजनिक शौचालय रहेका छन् । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उपलब्ध सार्वजनिक शौचालयहरुको विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ७० : **गाउँपालिका रहेको सार्वजनिक शौचालयहरु**

क्र.स	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	वडा न.	कैफियत	सञ्चालनको अवस्था	सञ्चालक
१	बसपार्क चुप्रा	१	पक्की	चालु	वडा कार्यालय
२	डुङ्गेश्वर	६	पक्की	चालु	वडा कार्यालय
जम्मा		२			

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

८६. प्रकोपबाट भएको क्षति सम्वन्धी विवरण

यस गाउँपालिका रहेका विभिन्न गाउँहरुमा प्राकृतिक प्रकोपबाट भएको क्षतिको विवरणलाई विश्लेषण गर्दा यस क्षेत्रमा आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ मा वडा नं. १,२ र ३ मा आगजनी र १, २ र ५ मा पहिरोले घर तथा जग्गामा क्षति पुऱ्याएको देखिन्छ भने कुनै मानवीय क्षति भने भएको पाइदैन । जुन बिषय निम्न अनुसारको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. ७१ : प्रकोपबाट भएको क्षति सम्वन्धी विवरण

प्रकोपको किसिम	क्षतिको विवरण	भएको अनुमानित क्षती (रकम रु. हजारमा)	मानवीय क्षति
बाढि	घर जग्गा नष्ट	५,९०,०००	-
पहिरो	घरजग्गा र बनजंगल	–	-
आगजनी	घर ३ वटा	२,९४,०००	-
महामारी	छैन	–	-
हावाहुरी	छैन	–	-
चट्यांग	छैन	–	-
नदि कटान	छैन	–	-
खडेरी	छैन	–	-
शित लहर	छैन	–	-

प्रकोपको किसिम	क्षतिको विवरण	भएको अनुमानित क्षती (रकम रु. हजारमा)	मानवीय क्षति
भुकम्प	छैन	–	-
अन्य..	छैन	–	-
जम्मा		८,८४,०००	-

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

८७.विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सम्वन्धी विवरणः

नेपाल सरकारले भर्खरमात्र संघिय संरचना अनुसार साविकका गाविसहरूलाई समायोजन गरी विभिन्न गाउँपालिका र नगरपालिकाहरू बनाएको छ । यस किसीमका स्थानीय निकायहरूमा आधारभुत सेवाको समेत अभाव देखिएको छ । यो गाउँपालिकाको आफ्नोविपद व्यवस्थापनको पुर्व तयारी नभएकाले आफ्नोक्षेत्र अन्तरगत विपद व्यवस्थापनको पुर्व तयारी गर्नका लागि आवश्यक छलफल गरी तयारीका आधारहरू जस्तै विपद व्यवस्थापन समिती, सुरक्षित स्थान,पुर्व तयारी योजना,विपद व्यवस्थापन कोष लगायत आधारहरु तयार गर्न जरुरी देखिन्छ । जसको लागि स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्देशित गरेको स्थानीय विपद व्यबस्थापन योजना तत्काल बनाई कार्यान्वनमा ल्याउन आवश्क देखिन्छ ।

८८. शहरी विद्युतीकरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका अर्न्तगतका सबै वडाहरुमा बिद्युत प्रशारण लाइनले छोएको भएता पनि सबै बस्ती तथा टोलहरुमा बिद्युतसेवा पुग्न सकिरहेको छैन । यस गाउँपालिकाका अधिकांस नागरीकहरु अझैपनि परम्परागत बत्तिका श्रोतहरु र सोलर बत्तिको प्रयोग गरीरहेका छन् । यस गाउँपालिका बिद्युत प्रयोग तथा वितरणको अवस्थालाई निम्न अनुसारको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. ७२ :   केन्द्रिय विद्युत प्रशारण लाईन जडान संख्या

वडा नं	साविक गाविस.	लाईन जडान संख्या
१	बेलपाटा	४८४
२	लाँकुरी	१८७
३,४	अवलपराजुल	२५०
५,६	डाँडापराजुल	४४४
जम्मा		**१३६५**

स्रोतः बिद्युत प्रधिकरण कार्यालय दैलेख, २०७४

८९. दुर संचार सम्बन्धी विवरण

दैलेख जिल्लामा दुरसञ्चार सुविधा प्रदायक सस्थाहरूमा नेपाल दुरसञ्चार संस्था लिमिटेड र एनसेल नेपाल सेवा प्रदान गरीरहेकाछन । नेपाल दुरसञ्चार संस्था लिमिटेडले जिएसएम तथा सिडिएमए मार्फत पनि फोन तथा इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्दै आएकोछ । एनसेल नेपालले पनि जिएसएम प्रविधिमा आधारित फोन तथा इन्टरनेट सुविधा पुऱ्याउदै आएकोछ । यद्यपि भौगोलिक बिकटता रहेको यस गाउँपालिकाका केहि वडाहरुमा सेवा प्रभावकारी नभएको पाइएको छ । स्थानीय आवश्यकताहरुको संभाव्यता अध्ययन गरी सेवा प्रभावकारी नभएका स्थानहरुमा थप सेवा बिस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

९०. गाउँभित्र पक्की तथा आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरूको विवरण

यस गाउँपालिकाका बिभिन्न सडकखण्ड तथा खोलानाला, नदी नथा अन्य स्थानमा आवतजावतलाई सुरक्षित र सहज बनाउनको लागि बिभिन्न स्थानहरुमा भिन्दा-भिन्दै प्रकृतिका पुलहरु निर्माण गरीसकिएको छ भने स्थानीय आवश्यकताहरुलाई मध्यनजर गर्दे केहि पुलहरु निमार्णाधिन अवस्थामा रहेका छन् । भौगोलिक बिकटता भएको यस गाउँपालिका कच्चि र झोलुगें पुलको संख्या बढी रहेको छ । गाउँपालीकका भित्र रहेका पुलहरुको विवरण निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ७३ : **पुल सम्वन्धी विवरण**

वडा नं	पुल/खोलाको नाम	दाया किनारा रहेको स्थान	बाया किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल (वि.स)	सहयोगि निकाय
१	लोहोरे	चुप्रा	मटेला		नेपाल सरकार
२	बडाखोला पुल	डुँगेश्वर	भगवतीमाई	२०७३	TBSU
	लोहोरे खोला पुल	डुँगेश्वर	नारायण नपा	२०५३	TBSU
	लोहोरे खोला पुल	डुँगेश्वर २	नारायण नपा	२०५६	TBSU
	मटेला झो.पु	डुँगेश्वर २	डाँडापराजुल	२०६७	TBSU
३	हनेटाखोला झो.पु	चौखुडा	रातामाटा	०७३/३/३१	नेपाल सरकार
	पराजुली खोला झो.पु माथिल्लो	अवलपराजुल	पिलाडी	०६०/०६/१३	हेल्भेटास
	पराजुली खोला झो.पु तल्लो	अवलपराजुल	पिलाडी	२०६७	हेल्भेटास
४	पराजुलीखोला पुल	डुँगेश्वर ४	गुराँस गा.पा.	२०५५	नेपाल सरकार
५	मटेलाखोला पुल	अवलवस्ती	पयाँचौर	२०७०	नेपाल सरकार
६	पराजुली खोला पुल	डुँगेश्वर	डुँगेश्वर	२०५६	नेपाल सरकार
	लोहोरे खोला पुल पक्की	डुँगेश्वर	दुल्लु न.पा.	२०७३	नेपाल सरकार
	लोहोरे खोला झो.पु	डुँगेश्वर	दुल्लु न.पा.	२०४७	नेपाल सरकार
	पराजुलीखोला झो.पु.	खाडा	आज्यू	२०६४/०६५	TBSU

स्रोत:स्थलगत अध्ययन लक्षित समूह छलफल २०७४

९१. व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण

यस गाउँपालिकाको प्रमुख व्यापारिक डुङ्गेश्वर बजार हो । यसका अलवा गाउँपालिकाका अन्य वडाहरु अर्न्तगत स-साना बजारहरू जसले वडाहरूको पाएक पर्ने स्थानलाई केन्द्र बनाई संचालित छन् । ति बजारहरूको वडा अनुसाको विवरणलाई देहाय बमोजिम उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ७४ : प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.सं.	व्यापारिक केन्द्रहरुका नाम	मुख्य व्यापारिक वस्तुहरु	वडा न	कैफियत
१	चुप्रा बजार	खाधान्न लत्ता कपडा, भाँडाकुडा	१	
२	सेर्माकोट बजार	घरायसी उपभोगका वस्तु, फलफुल	२	
३	हनेटा	खाध, खुद्रा	३	
४	बाँसखर्क	खाध, खुद्रा		

५	बाउनेचौर, बिउराखेत	खाद्यन्न, कपडा	४	
६	पिपलचौतारा	खाद्यन्न, कपडा	५	
७	सिम	खाद्यन्न, कपडा		
८	डुंगेश्वर	खाद्यन्न, कपडा, भाँडाकुँडा, हार्डवर्यर	६	

स्रोत: स्थलगत अध्ययन लक्षित समूह छलफल २०७४

९२.सामुदायिक भवनहरूको विवरण :

नेपाल सरकारले सबै समुदायको पहुँच विस्तार गर्नको लागि गाउँ र नगरको टोल टोलमा सामुदायिक क्रियाकलाप संचालन गर्नका लागि सामुदायिक भवनहरुको अवधारणा अगाडि सारेको छ । यस गाउँपालिका सामुदायिक भवन, गाउँघर क्लिनिक सामुदायिक बन, आमा समूह, महिला समुह लगायत विभिन्न प्रकृतिका सामुदायिक भवनहरु रहेका छन् । जुन निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. ७५ : **गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सामुदायिक भवनहरु**

क्र.सं.	सामुदायिक भवनहरुका नाम	वडा नं. बस्ती	हालको उपयोग
१	जनचेतनशील गाउँघर क्लिनिक	१ नामलसैनी खाड	प्रयोग
२	दुक्ष्ध उ.सहकारी	१ बलेना	प्रयोग
३	लक्ष्मी सहकारी संस्था	१ बलेना	प्रयोग
४	कृषि तथा बहुमुखी सहकारी संस्था	१ मटेला	प्रयोग
५	गाउँघर क्लिनिक लाँकुरी	२ लाँकुरी	प्रयोग
६	गाउँघर क्लिनिक उम	२ उम	प्रयोग
७	बर्थिंग सेन्टर	४	स्वास्थ्यचौकी
८	दिपज्योति सहकारी संस्था	४	सहकारी
९	सामुदायिक भवन	५ बास्कोटी	बैठक
१०	महिला सामुदायिक भवन	५ भैरवस्थान	महिला सञ्जालका कार्यक्रम
११	महिला सामुदायिक भवन	५ पोखरीपाटा	महिलाहरुका कार्यक्रम
१२	महिला सामुदायिक भवन	५ तल्लो पांगकोट	महिलाहरुका कार्यक्रम
१३	बृद्धाश्रम सामुदायिक वन	६ डुंगेश्वर	जीर्ण

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

९३. सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्वन्धी विवरण :

यस गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा समुदायमा आधारित विभिन्न सार्वजनिक क्रियाकलाप संचालन तथा स्थानीयहरु जमघट , बिश्राम गर्नको लागि सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौतारा रहेका छन् । ती विभिन्न सार्वजनिक पार्टी, पौवा तथा चौताराहरूलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ७६ : सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्वन्धी विवरण

वडा नं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	उपयोग	संख्या
१	चुप्रा बवार चौतारी	सार्वजनिक क्रियाकलाप/बिश्राम	१
२	चौतारो	सार्वजनिक क्रियाकलाप	८
३	पिपलचौतारी	सार्वजनिक क्रियाकलाप	३
४	पाटीपौवा	सार्वजनिक क्रियाकलाप	२
	पिपलचौतारी	सार्वजनिक क्रियाकलाप	२

६	पिपलचौतारी	सार्वजनिक क्रियाकलाप	३
जम्मा			१९

स्रोत : स्थलगत अध्ययन तथा लक्षित समुह छलफल २०७४

९४.खेल मैदान सम्बन्धी विवरणः

यस गाउँपालिका अर्न्तगतका बिभिन्न वडाहरूमा खुला तथा ठुला खेलमैदानहरू नभएता पनि साना खेल मैदानहरू तथा विद्यालय हाताभित्र खेल मैदानहरू रहेको देखिन्छ । अन्य स्थानमा रहेका तोकिएका खेल मैदानहरूलाई निम्नअनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ७७ : खेल मैदान सम्बन्धी विवरण

क.सं.	खेल मैदानको किसिम	अनुमानित क्षेत्रफल (रोपनी)	स्थान तथा वडा नं.	उपयोगको अवस्था (कसले उपयोग गर्छ)	कैफियत
१	चुप्रा खेलमैदान	२	वडा नं. १ चुप्रा	बिद्यालयले प्रयोग गरीरहेको	
२	सेर्माकोट खेलमैदान	१५	वडा नं. २	बिद्यालयले प्रयोग गरीरहेको	
३	देवल खेल मैदान	५	वडा नं. ४	स्थानीय खेलप्रेमिहरुले	
४	डुङ्गेश्वर खेल मैदान	९	वडा नं. ६	स्थानीय खेलप्रेमिहरुले	

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

९५. गाउँपालिका कार्यालय देखि प्रत्येक वडाकेन्द्र सम्मको दूरी

यस गाउँपालिका अर्न्तगतका बिभिन्न वडा केन्द्रहरुबाट गाउँपालिका केन्द्र सम्म आउन लाग्ने दुरीमा सबै भन्दा बढी वडा नं. २ छ भने गाउँपालिका कार्यालय नै वडा नं. ५ मा रहेकोले सबैभन्दा कम वडा नं. ५मा रहेको छ यसको विस्तृत जानकारीलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं. ७८ : गाउँपालिका कार्यालयदेखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्मको दूरी

वडा नं.	वडा केन्द्रको स्थान	गाउँपालिका केन्द्रको स्थान	वडा केन्द्र देखि गाउँ केन्द्रको दुरी (किमि) अनुमानित	कैफियत
१	चुप्रा	डाडाँपराजुल	१६	
२	सेर्माकोट	डाडाँपराजुल	२४	
३	हनेटा	डाडाँपराजुल	७	
४	बाउन्नेचौर	डाडाँपराजुल	३	
५	डाँडापराजुल	डाडाँपराजुल	०	
६	डुङ्गेश्वर	डाडाँपराजुल	९	

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

९६. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाको विवरण

गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिमा ठूलो भुमिका र योगदान पुऱ्याउने हेतुले विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्थाहरू पनि लागि परेका छन् । कृषि विकास, शिक्षा, स्वास्थ्य, स्थानीय विकास र सुशासन, उद्यमशिलता विकासमा यी सर्म्पूण गैरसरकारी संस्थाहरूले आफ्नो कार्यक्रम लक्षित वर्गसम्म पुऱ्याएका छन् । विभिन्न विकास साझेदार अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूको सहयोगमा संचालित संस्थाहरूमात्र यस क्षेत्रमा रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू क्रियाशिल रहेका छैनन् । यस गाउँपालिकामा देहाय अनुसारका गैर सरकारी संस्थाहरू कार्यरत रहेको विवरण छलफल तथा अभिलेखबाट देखिएको छ ।

तालिका नं. ७९: NGOs हरूको विवरण

क.न	NGO को नाम	लागु भएको स्थान	उद्देश्य/कार्य क्षेत्र	विकास साझेदार
१	हेल्वेटास	सबै वडाहरुमा	कषि विकास	
२	एभरेष्ट क्लब	वडा नं. २ र ५	स्वास्थ्य र पोषण	सुआहरा
३	आशा नेपाल	सबै वडाहरुमा	जलबायु परिवर्तन	
४	सोशेक	सबै वडाहरुमा	उद्यमविकास	

स्रोत :लक्षित समुह छलफल २०७४

९७. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र गठन भएका टोल विकास संस्थाहरूको विवरण

नेपाल सरकारले गाउँ तथा नगरको विकासका लागि विभिन्न टोलविकास संस्थाहरूको गठन गरी क्रियाशिल गराउने नीति अनुरूप यस्ता संस्थाहरूको गठन गर्ने गरेको छ । यस्ता टोल विकास संस्थाहरू विशेषगरी गाउँपालिका क्षेत्रहरूमा बढी केन्द्रत हुने भएकाले यस गाउँपालिकाको बिभिन्न टोलटोलमा यस किसिमका संस्थाहरुको गठनगर्ने प्रक्रियाह अगाडी बढाउने ठोस योजना ल्याउनु पर्ने देखिन्छ ।

९८. वडा नागरीकमञ्च तथा नागरीक सचेतना केन्द्र सम्वन्धी विवरण

साविकका गाविसहरुका हरेक वडाहरूमा एक एक वटा वडानागरीक मञ्च र साविकका गाविसहरूको पिछाडीएको वस्तीहरूमा विपन्नता मापनको आधारमा अति विपन्न वस्तीहरू मध्येमा नागरीक सचेतना केन्द्र संचालन गरीनुपर्ने प्रावधान अनुरूप रहेका वडा नागरीक मञ्चहरु हाल बिघटनको स्थितिमा हरेका छन् । स्थानीय तहहरुको नयाँ संरचनापछि पछि नागरीक सचेतना केन्द्र र वडा नागरीक मञ्चहरुको सञ्चालन प्रकृया के हुने भन्ने विषयमा प्रष्टता नभएको देखिन्छ ।

९९. जनचेतनामूलक तालिम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकामा सरकारी र गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको समन्वयमा विभिन्न सचेतनामूलक तालिम सञ्चालनमा गरीएका छन् । जसमा ३ दिन सम्म, ३ देखि ७ दिनसम्म, १ देखि ४ हप्तासम्म र ४ हप्ताभन्दा बढी अवधिका तालिमहरूबाट विभिन्न व्यक्ति लाभान्वित भएका छन् । नेपाल सरकारबाट र अन्य सेवा प्रदायक निकायहरुबाट बेला बेलामा उपलब्ध गराइने यस्ता प्रकारका अवसरहरुमा स्थानीयहरुले उल्लेखिय मात्रामा संलग्नता जनाइरहेता पनि यसको व्यबहारिक कार्यान्वयन भने सन्तोष जनक पाइएको छैन । यस किसिमको जनचेतनामुलक तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिको पहिचान गरी स्थानीय स्तरमा परिचालन गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

१००. मुख्य पेशा सम्वन्धी विवरण

यस गाउँपालिका सरकारी र गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको समन्वयमा तथा आफ्नै पहलमा विभिन्न पेशा व्यवसायहरू संचालनमा रहेको पाईन्छ । यस क्षेत्रका नागरीकहरूको प्रमुख पेशा कृषि देखिन्छ जसमा करिव ८० प्रतिशत नागरीकहरू संलग्न रहेका छन् भने बाँकि अन्य ब्यापार, नोकरी, बैदेशिक रोजगार, शिक्षण आदी पेशामा संगलग्न भएको पाईन्छ ।

१०१. औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी विवरण

यस गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई विश्लेषण गर्ने हो भने गाउँपालिकाका अधिकांश घरधुरीहरूको मासिक आन्तरिक आम्दानी सन्तोषजनक देखिदैन । विशेष गरी नजिकको शहर र छिमेकी देश भारतमा मौसमी ज्याला मजदुरी तथा

अन्य लगायतका काममा सरिक भइ यस क्षेत्रका नागरीकहरूले जीवन निर्वाह गरेको पाइन्छ। यहाँका अधिकांस नागरीकहरू निर्वाहमुखि कृषि पेशामा संलग्न रहेको पाइन्छ। पारिवारिक मासिक आम्दानीको पछिल्लो यथार्थ विवरण नआएकाले यस अध्ययनमा समावेश गरीएको छैन।

१०२. विप्रेषण (रेमिटान्स)को विवरण

यस गाउँपालिका जनसङ्यालाई विश्लेषण गर्ने हो भने सवै घरधुरीहरूको आम्दानीको अर्को प्रमुख स्रोतका रूपमा बैदेशिक रोजगारलाई लिईएको छ। यस गाउँपालिका क्षेत्रबाट करिव १५ सय जना कामको शिलसिलामा बैदेशिक रोजगारमा गएको लक्षित समुह छलफलबाट बुझिन आएको छ। यस गाउँपालिका अर्न्तगत साना मनि ट्रान्सफर सेन्टरहरु नभएकोले आफन्तले बिदेश बाट पठाएको पैशा लिनका लागि यस क्षेत्रका नागरीकहरु जिल्ला सदरमुकामसम्म पुग्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ। यस स्थानका नागरीक हरु सदरमुकाम लगायत अन्य जिल्लाका रेमिटान्स सेन्टरबाट रकम बुझ्ने गरेकोले यस गाउँपालिका बार्षिक भित्रने रेमिटान्सको यथार्य विवरण प्राप्त गर्न सकिएको छैन ।

१०३. वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरणको अवस्था

यस गाउँपालिका विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूका समन्वयमा वडाका घरधुरीहरुको गरिबी मापन विश्लेषण गर्दा प्राप्त नतिजालाई तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं. ८० : वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरण मापनको विवरण

वडा नं.	विपन्नता स्तरिकरण					कैफियत
	अति गरिब	गरिब	मध्यम	सम्पन्न	जम्मा	
१	१४८	१२२	३८	१५०	४५८	
२	२७५	२५३	१९२	११	७३१	
३					-	
४					-	
५	२७२	१२३	४३	३१	४६९	
६	३३४	६७	५६	२८	४८५	

स्रोत : साविक गाविस रेकर्ड -२०७४

१०४. विद्युत/सौर्य उर्जा आयोजनाहरूको स्थिति

यस गाउँपालिका अर्न्तगतका सबै वडाहरुमा बिद्युत सेवा नपुगेता पनी यस क्षत्रेमा सौय उर्जा मार्फत यस क्षेत्रका नागरीकहरु दैनिकी चलाईरहेका छन् । यद्यपि बिद्युत लाइन पुगेका वडाका सबै घरधुरीहरुले बिद्युत सेवा प्रयोग नगरेको पाइन्छ । यस गाउँपालिका अर्न्तगत वडा नं. ४ मा २.५ मेघावाटको रारा हाइड्रोपावर लघु जलबिद्युत आयोजना संचालनमा रहको छ।

१०५. वार्षिक कृषि उत्पादन सम्वन्धी विवरण

अन्न वाली, दलहन, तेलहन, तरकारी, फलफुल तथा जडिबुटी खेती गरीएको यस क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी खाद्यान्न उत्पादन र सबैभन्दा कम नगदे वाली रहेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा बाहिर निकासी तथा भित्र प्रवेश गराउने विभिन्न उत्पादनको कुनै पनि रेकर्ड राख्ने प्रणालीको विकास भैनसकेको कारण अहिले विस्तृत विवरण उपलब्ध नभएको कारण यस अध्ययन समेटिएको छैन। यद्यपि आगामी दिनहरुमा बिषयगत क्षेत्रको अध्ययन तथा तथ्याङ्कहरु

व्यबस्थित गर्नुपर्ने देखिन्छ । गाउँपालिका भित्रका साविकका गाविसमा दलहन र तेलहन वालीको उत्पादनको अवस्था यहाँ उल्लेख गरीएको छ जुन निम्न बमोजिम रहको छ ।

तालिका नं.८१ गाउँपालिकामा तेलहन बालिको उत्पादन रेकर्ड

क्र.स	साविक गाविसको नाम	तोरी			तिल			बदाम		
		क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन	उत्पादकत्व
१	बेल्पटा	६	५	०.८३	०.२०	०.०९	०.४५	०.४२	०.६९	१.६४
२	लाँकुरी	१८	१६	०.८९	०.६३	०.३०	०.४८	१.३४	२.२१	१.६५
३,४	अवलपराजुल	१२	११	०.९२	०.४३	०.२०	०.४७	०.९१	१.५०	१.६५
५,६	डाँडापराजुल	१८	१५	०.८३	०.६४	०.३०	०.४७	१.३७	२.२६	१.६५
जम्मा		**५४**	**४७**	**०.८७**	**१.९**	**०.८९**	**०.४७**	**४.०४**	**६.६६**	**१.६५**

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय दैलेख

१०६. पशु धन तथा सो बाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धी विवरण

हाम्रो अधिकांश ग्रामीण क्षेत्र कृषिमा आधारित रहेको छ । कृषि पेशा भन्नाले खेतीपाती गर्ने र पशुपंक्षी पालन गर्ने दुवैलाई जनाउँदछ । ग्रामीण भेगमा मानिसहरूले अनिवार्य रूपमा दुग्धजन्य, मासुजन्य र मलका लागि अनिवार्य रूपमा पशुपंक्षी पालन गर्ने गरेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकाका स्थानीयको प्रमुख पेशा कृषि नै भएकोले यहाँका जनताहरूले पशुपालन गर्ने गर्दछन । त्यसमध्ये पनि आय आर्जनका हिसाबले महत्वपूर्ण मानिने र बाखापालनका लागि उपयुक्त हावापानी, चरन समेत पाईने भएकाले बाखा पालन गरेको पाईन्छ भने गाई गोरू तथा भैंसी पनि पाल्ने गरेको पाईन्छ ।

१०७. गाउँपालिकाबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरूको विवरण:

नेपालको प्रमुख व्यवसाय कृषि भएकाले यहाँका अधिकांश नागरीको जीवन निर्वाह कृषि बाट नै संचालन भएको छ । यस गाउँपालिमा प्रमुख खाद्य बालिको उत्पादन त्यति राम्रो नभएतापनि अन्य बालिहरूमा तरकारी जन्य, दलहन, तेलहन आदिको उत्पादमा राम्रो देखिएको छ । यद्यपि यस क्षेत्रमा कृषि तथा अन्य क्षेत्रका व्यवसायीकरण भने हुन सकिरहेको छैन जसले गर्दा स्थानीय स्तरमा उत्पादन तथा रोजगारीको अवस्था सृजना हुन सकिरहेको छैन । सामान्य तया यस क्षेत्रबाट निम्न परिणाममा वस्तुहरू निकासी हुने गरेका छन् ।

तालिका नं. ८२ : गाउँबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरूको विवरण :

क्र.स	बस्तुहरुको नाम	निकासी हुने सामाग्रिहरुको नाम	कैफियत
१	कृषिजन्य	लसुन, मसुरो केराउ, बोडी,गहुँ, मकै,तोरी तिल आदी	
२	पशुजन्य	खसि, बाखा, कुखुरा, घिउ, मह	
३	बन तथा जडिबुटी	काउलो, झ्याउलो, सुनगाभा, पखानवेत, लोक्ता आदी	
४	खानिजन्य	स्लेट, बालुवा आदी	

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

१०८ जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण :

यस गाउँपालिका अब्बल, दोयम,सिम, चाहर र अन्य (पाँचौ) गरी सबै किसिमका जग्गाहरु रहेको पाइएको छ । जिल्ला मालपोत कार्यालय दैलेखका अनुसार यस पालिकामा वडागतरुपमा रहेको जग्गाको विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ८३ : जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण

जग्गाको किसिम	वडागत रुपमा क्षेत्रफल (रोपनीमा)						जम्मा क्षेत्रफल (रोपनीमा)
	वडा नं. १	वडा नं. २	वडा नं. ३	वडा नं. ४	वडा नं. ५	वडा नं. ६	
अब्बल	०.१३	६४.३४	८.५८	४.३३	–	–	७७.३८
दोयम	१,२१७.६९	८७.९३	–	१,२३७.७१	१५.८१	३७.३०	२,५९६.४५
सिम	१,९२५.०३	१४,२६८.४४	२,४५५.८४	२,८२३.७२	१,७६७.७२	६७०.८४	२३,९११.५९
चाहर	७,८८३.९२	५,९८७.९५	६,५७५.०५	३,५६०.६२	१०,१५९.७०	१०,५६०.७९	४४,७२८.०३
अन्य	९,१९२.८१	१७,८११.८२	१२,४७२.२०	५,८३४.८१	८,६९५.०८	१४,६४९.७८	६८,६५६.५०
जम्मा	**२०,२१९.५८**	**३८,२२०.४८**	**२१,५११.६६**	**१३,४६१.१९**	**२०,६३८.३१**	**२५,९१८.७२**	**१,३९,९६९.९५**

स्रोतः मालपोत कार्यालय, दैलेख

१०९. औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका अर्न्तगतका अधिकांस टोल तथा बस्तीहरुमा औद्योगिकरण तथा ब्यपारिकरणको लागि नभई नहुने न्यनतम आधारका रूपमा रहेको सडक तथा विद्युत सेवाको उचित व्यवस्थापन भई नसकेकाले व्यापार व्यावसाय संचालनमा कठिनाइ देखिएको छ । यद्यपि यसका बाबजुदपनि नागरीकहरूले बिभिन्न ३८ प्रकारका व्यवसाय संचालन गरेका छन् । जसको विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ८४ : औद्योगिक तथा व्यापार व्यावसायको विवरण

सि.न	व्यपार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या	वडा न. १	वडा न. २	वडा न. ३	वडा न. ४	वडा न. ५	वडा न. ६
१	दुग्घ व्यवसायी	१३	४	३	–	१	२	३
२	टेलर्स	६५	४५	४	३	११	–	२
३	सुनचाँदी व्यवसायी	८	२	१	–	२	–	३
४	भाडा व्यवसायी	९	५		–	१	–	३
५	होटल तथा रेष्टुरेन्ट व्यवसायी	३४	१०	१४	–	३	–	७
६	फेन्सी व्यवसायी	९२	६०	१४	४	३	४	७
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	९	४	१	–	२	१	१
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	४	२	–	–	१	–	१
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	११	३	–	–	२	–	६
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	११	५	–	–	४	–	२
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला	२	१	–	–	–	–	१
१२	बंगुर पालन	४	४	–	–		–	
१३	बोडिंग स्कुल संचालन	४	२	–	–	१	–	१
१४	ठेक्कापट्टा	१	१	१	–		–	
१५	जुत्ता पसल	१२	४	–	–		२	६

सि.न	व्यपार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या	वडा न. १	वडा न. २	वडा न. ३	वडा न. ४	वडा न. ५	वडा न. ६
१६	फोटो स्टुडियो	१२	३	२	–	२	१	४
१७	फर्निचर	२	२	–	–	–	–	–
१८	किराना पसल तथा व्यवसायी	९६	६०	–	७	१५	६	८
१९	सि.डि.पसल	१	१		–			
२०	राइस मिल	१८	४	१०	–	२	१	१
२१	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	६	२	–	–	२		२
२२	पेट्रोल पम्प	२	२	–	–	–	–	–
२३	मसला उद्योग	०		–	–	–	–	–
२४	खाजाघर तथा चिया पसल	३५	३	६	१०	७		९
२५	ढुवानी सेवा	४	२		–	१		१
२६	टयुसन सेन्टर	३	१	–	–		२	
२७	कार्पेट पसल	२	२	–	–	–	–	–
२८	सरसफाइ तथा फोहोरमैला संकलन	२	१	–	–	–	–	१
२९	मदिरा व्यवसाय	१४	३	–	१		४	६
३०	ग्यास डिलर	२	२	–	–	–	–	–
३१	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	१	१	–	–	–	–	
३२	मल बिउ उत्पादन	१		–	–	–	–	१
३३	कम्प्युटर टेनिंग सेन्टर साईवर	३	१	–	–	१	–	१
३४	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	९	२	२	–	२	१	२
३५	मनी टान्सफर	१	१		–			
३६	सहकारी	२४	७	४	१	२	४	६
३७	बैक	१	१	–	–	–	–	–
३८	भेटनरी	७	३	१	–	१	१	१
	जम्मा	**५२५**	**२५६**	**६२**	**२६**	**६६**	**२९**	**८६**

स्रोत: लक्षित समुह छलफल २०७४

११० अघिल्लो आर्थिक वर्षको आयव्ययको विवरण :

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका नयाँ संरचना निर्माण पश्चात आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ अन्तर्गत साविक गाविस अर्थात सयुक्त वडा कार्यालय र गाउँपालिका कार्यालयललाई बिगतका आर्थिक बर्षहरूमा जस्तै नेपाल सरकारको स्थानीय स्वयत्त शासन ऐन तथा आर्थिक ऐन अनुसार आम्दानी तथा खर्च गर्ने प्रचलन कायम गरीए बमोजिम यस गाउँपालिकाको आय-व्यय विवरणलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं. ८५ : गापामा आ.व. २०७३/०७४ को आर्थिक विवरण

शिर्षक	आम्दानी विवरण	रकम रु.
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	२०००००.००
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पुँजीगत अनुदान	८०००००.००
जम्मा आम्दानी		**१००००००**
शिर्षक	**खर्चको विवरण**	**बेलपाटा**
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	२०००००.००
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पुँजीगत अनुदान	३२०००००.००
	बैंक तथा नगद मौज्दात	४८०००००.००
जम्मा खर्च		**१००००००**

स्रोत: गाउँकार्यपालिका, २०७४

तालिका नं. ८६ : गापामा वडागत आ.व. २०७३/०७४ को आर्थिक विवरण

शिर्षक	आम्दानी विवरण	रकम रु. मा			
		बेलपाटा	लाँकुरी	अवलपराजुल	डाँडापराजुल
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	१८२२२८.००	१८८८९९.००	१७८००५.००	१७००००.००
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पुँजीगत अनुदान	२२०७२४४.८०	२०९३७७६.५०	२२३२२१२.२०	२४८६६६०.००
२६३१२	आन्तरिक आम्दानी	१००००.००	६७१०७.००	३८७००.००	७६००.००
जम्मा आम्दानी		**२३,९९,४७२.८०**	**२३४९७८२.५०**	**२४४८९१७.२०**	**२६६४२६०.००**
शिर्षक	**खर्चको विवरण**	**बेलपाटा**	**लाँकुरी**	**अवलपराजुल**	**डाँडापराजुल**
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	१७९२२८.००	१८८०००.००	१७८०००.००	१६९२८६.४६
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पुँजीगत अनुदान	२२०७२४४.००	२०९३७७६.५०	२२२९२१७.००	२४८४३७०.००
२६३१२	आन्तरिक आम्दानी	१००००.००	६५००५.५०	३८७००.००	०.००
	बैंक तथा नगद मौज्दात	३०००.८०	३०००.५०	३०००.२०	१०६०३.५४
जम्मा खर्च		**२३९९४७२.८०**	**२३४९७८२.५०**	**२४४८९१७.२०**	**२६६४२६०.००**

स्रोत: गाउँकार्यपालिका, २०७४

१११. गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा :

नेपाल सरकार संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयलहाल सम्म स्थानीय तहहरुको सांगठनिक संरचानाको खाका तयार नपारेको हूँदा यस नगरपालिकाले तयार पारेको नगर कार्यपालिका कार्यविभाजन नियमावली -२०७४ अनुरुप कमकार्वाहीहरु संचालमा रहेनछन् । सामान्य तया गाउँकार्यपालिकाको मातहतमा क्रमश गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र प्रमुख प्रशाशकिय अधिकृत अधिकृत रहने छन् त्यसपछि बिभिन्न बिषयगत शाखाहरु रहेका छन् । जसको अधिकार कार्यक्षेत्र गाउँ कार्यपालिका कार्यविभाजन नियमावली -२०७४ मा उल्लेख गरीएबमोजिम रहेको छ । नेपाल सरकारले जनसंख्या अनुसार स्थानिय तहहरुको संगठन संरचना तय गरे अनुरुप यस गाउँपालिकामा २५ हजार भन्दा कम जनसंख्या रहेकोले निम्न अनुसारको संगठन संरचना रहेको छ ।

<u>२५ हजार भन्दा कम जनसंख्या भएका गाउँपालिकाको संगठन संरचना</u>

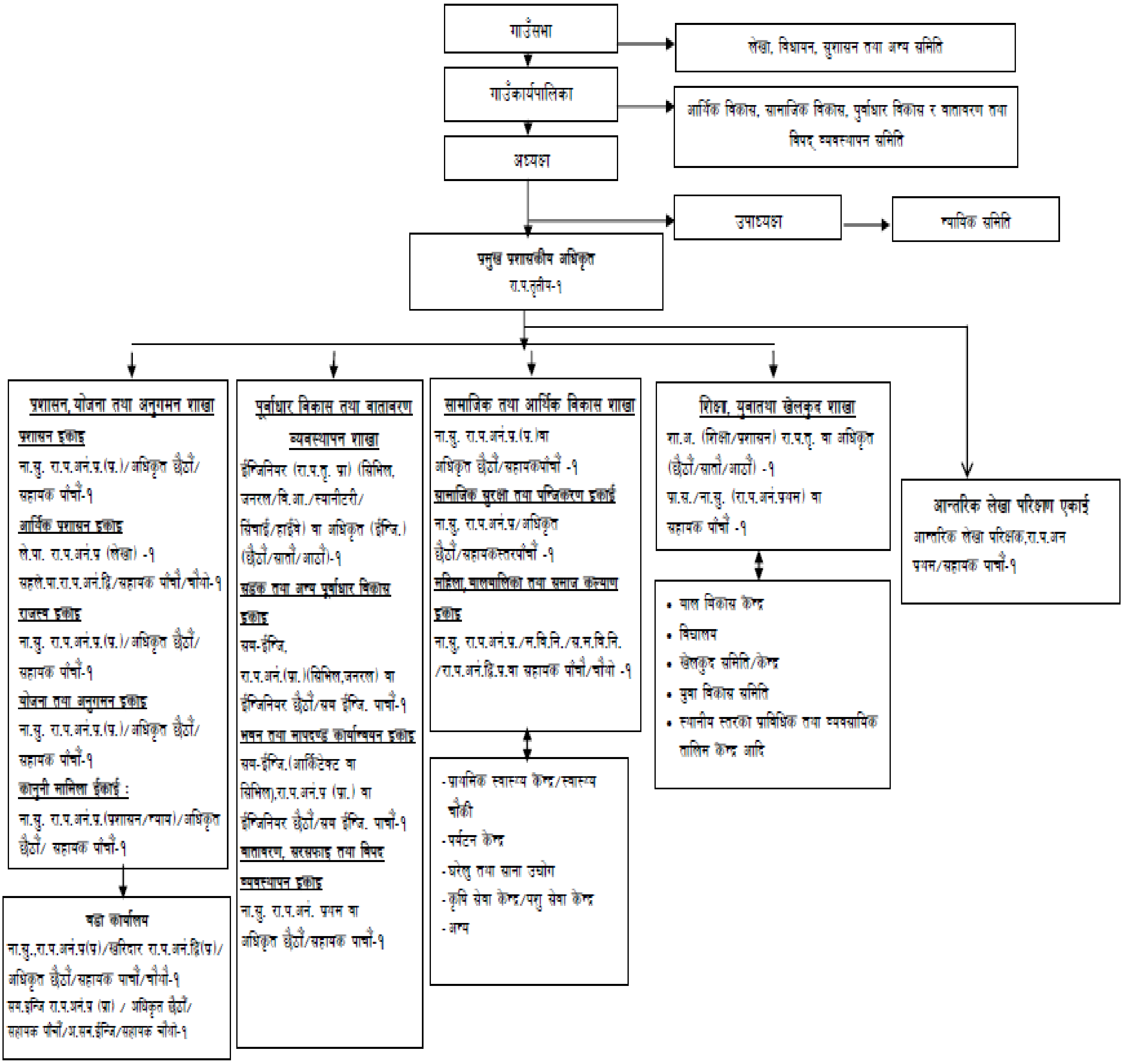

११२. जिल्लाका प्रदेश र प्रतिनिधी सभा तर्फका सांसदहरुको विवरण

मुलक प्रदेशिक संचनामा रुपान्तरण भईसकेपछि दैलेख जिल्लाको राजनितिक सामाकंनमा पनि फेरवदल भएको छ , जस अर्न्तगत २ वटा प्रतिनिधीसभा र ४ वटा प्रदेशसभाको लागि निर्वाचन क्षेत्र कायम गरी राजनितिक सिमाकंन भएको छ । वि.स २०७४ मंसिर २१ गते सम्पन्न निवर्चानबाट प्रदेश र प्रतिनिधी सभामा प्रतिनित्वि गर्ने संसादहरुको विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ८७ : दैलेख जिल्लाबाट प्रदेश र प्रतिनिधी सभाका सदस्यहरु

प्रतिनिधी सभा सदस्य (प्रत्यक्ष)		
क्षेत्र नम्वर	**नाम थर**	**मोवाइल नम्वर**
१	रविन्द्रराज शर्मा	९८४८०२६६०९
२	राजबहादुर वुढा	९८५११९५२९५
प्रतिनिधी सभा सदस्य (समानुपातिक)		
१	पार्वती बिसुङ्गे	९८५८०५०४५४
प्रदेशसभा सदस्य (प्रत्यक्ष)		
क्षेत्र नम्वर	**नाम थर**	**मोवाइल नम्वर**
१.१	धर्मराज रेग्मी	९८५११७०८७५
१.२	अम्मर बहादुर थापा	९८५११९५१२३
२.१	सुशिल थापा	९८४८०३९२५३
२.२	राजबहादुर शाही	९८५११२८५६४
प्रदेशसभा सदस्य (समानुपातिक)		
क्र.स	**नाम थर**	**मोवाइल नम्वर**
१	मिना सिंह रखाल	९८४८०६३६७१
२	हिमबहादुर शाही	९८४८१९६७९७

श्रोत : निर्वाचन आयोग, २०७४

११३. जिल्लाका स्थानीय तहका जनप्रतिनिधीहरुको विवरण

स्थानीय तहमा २० बर्ष देखि रिक्तता रहेको जनप्रतिनिधीको स्थान भर्खरै मात्र पुरा भएको छ । स्थानीय तहहरुको गठन पश्चात प्रथम पटक मिति २०७४ बैशाख ३१ गते भएको स्थानीय तहको प्रथम चारण निर्वाचनले दैलेखका ११ वटै स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधीहरु पाएका छन् । यसरी निर्वाचित स्थानीय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखहरुको विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ८८ : दैलेख जिल्लाका स्थानीय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखहरु

क्र.स	स्थानीय तह	पद	नाम	सर्म्पक नं.
१	नारायण नगरपालिका	मेयर	रत्नबहादुर खड्का	९८६८०२७१११
		उपमेयर	सावित्री मल्ल	९८४८०६४१३४
२	दुल्लु नगरपालिका	मेयर	श्री घनश्याम भण्डारी	९८५१००२६६८
		उपमेयर	श्री विष्णु थापा	९८६८२२८१०१
३	चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिका	मेयर	सुर्य बहादुर शाही	९८४८११७०८८
		उपमेयर	तारा कुमारी खत्री	९८४८२७६७४०
४	आठबीस नगरपालिका	मेयर	खड्गराज उपाध्याय	९८५८०५०६९९
		उपमेयर	दीपा बोहरा	९८४८०६६६३५
५	भगवतीमाई गाउँपालिका	अध्यक्ष	दान बहादुर थापा	९८५८०५०७६५

		उपाध्यक्ष	चन्द्रा रेग्मी	९८००५६९५१४
६	गुराँस गाउँपालिका	अध्यक्ष	खेमराज वली	९८५८०६६०२१
		उपाध्यक्ष	दीपा बी.सी	९८६६५०२८६७
७	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	अध्यक्ष	नगेन्द्र बहादुर मल्ल	९८४८०४९८५०
		उपाध्यक्ष	सिता ज्ञावली	९८६८०७२४३५
८	नौमुले गाउँपालिका	अध्यक्ष	भदे बुढा मगर	९८१५३४३६६६
		उपाध्यक्ष	अमृता सिंह	९८१९५१९५०१
९	महावु गाउँपालिका	अध्यक्ष	जंग बहादुर शाही	९८४८२४२२७३
		उपाध्यक्ष	प्रेम कुमारी बुढा	९८४८२८४५२३
१०	भैरवी गाउँपालिका	अध्यक्ष	प्रेम बहादुर बुढा	९८४८०५१५३८
		उपाध्यक्ष	पदम कुमारी बिष्ट	९८४१३१२४२२
११	ठाँटीकाँध गाउँपालिका	अध्यक्ष	धिर बहादुर शाही	९८४४८१३४४४
		उपाध्यक्ष	सुस्मिता सिंह	९७४८०२०४३२

श्रोतः सम्बन्धित कार्यालय

११४. स्थानीय राजनैतिक दलहरू

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका क्रियाशिल राजनैतिक दलहरू प्राय गरेर राष्ट्रिय राजनितिक दलहरू नै हुन । गाउँपालिकामा क्रियाशिल राजनैतिक दलहरूमा नेपाली काँङ्ग्रेस, नेपाल कम्युनिष्ट पार्टि एमाले, नेकपा माओवादी केन्द्र, राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपाल, राप्रपा पार्टि आदिरहेका छन । गाउँपालिका भित्र क्रियाशिल राजनितिक दलकाहरुको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ८९ : राजनितिक दलहरुको विवरण

सि.नं.	राजनितिक दलको नाम	कैफियत
१	नेकपा एमाले	
२	नेपाली काङ्ग्रेस	
३	माओवादी केन्द्र	
४	राष्ट्रिय जनमोर्चा	
५	राप्रपा	
६	नेमकिपा	

स्रोतः लक्षित समुह

११५. गाउँपालिकासंग साझेदारी गरेका संघ संस्थाहरु

गाउँपालिका भर्खर मात्र स्थापना भएको कारण अहिले नै कुनै पनि साझेदार संस्थाहरुले सहकार्यका लागि हाल सम्म बिभिन्न १८ वटा संघसंस्थहरु संग छलफल भइरहेको छ।।

११६. गाउँपालिकाको भगिनी सम्बन्ध रहेको संस्था

गाउँपालिका आधिकारिक रुपमा कुनै पनि भगिनी सम्बन्ध रहेका संस्थाहरु दर्ता भएका छैनन् । साविकका गाविसहरुमा विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको पहलमा महिला समूह, आमा समूह, बाल क्लव, युवा क्लव, किशोरी समूहहरु गठन भएको भएता पनि उनिहरुलाइ गाउँपालिकाले मान्यता दिइसकेको छैन ।

११७. गाउँपालिकाको स्थापना कालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरूको विवरण :

नेपालको परिवर्तित संरचना अनुसार करिव २० बर्ष पछि स्थानीय निकायको चुनाव पहिलो पटक सम्पन्न भएको छ। गाउँपालिकाको पहिलो चुनाव भएको र निर्वाचित पदाधिकारीहरूपनि प्रथम भएकाले यसको विवरण निम्नअनुसार उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं. ९० : गाउँपालिकाको स्थापनाकालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरूको विवरण

सि.नं.	नाम	कार्य अवधि	निर्वाचित र मनोनित	कैफियत
१	नगेन्द्र बहादुर मल्ल	५ वर्ष	निर्वाचित	प्रथम

स्रोत : गाउँपालिका कार्यालय डुङ्गेश्वर ,२०७४

११८. विगत ३ बर्षको MCPM को स्तर

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय निकाय वित्तीय आयोगको सचिवालयले गाविसको न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापनका लागि स्विकृत कार्यविधि बमोजिम हरेक गाविसको न्यूनतम शर्तमापन कार्य गरीरहेको मा आर्थिक वर्ष २०६९/०७० देखि आर्थिक बर्ष २०७२/७३ को नतिजामा अनुसार यस गाउँपालिका अन्तरगतका साविकका गाविसहरूको न्युनतम शर्त मापन तथा कार्य सम्पादन मापनको अवस्थालाई हेर्दा सबै उतिर्ण भएको अभिलेख पाइयो जसको विवरण निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ। आर्थिक बर्ष २०७१/०७२ भन्दा अगाडी जिल्लामा कार्यसम्पादन मुल्याङ्न नभएको र आर्थिक बर्ष २०७१/०७२ बाट कार्यसम्पादन मुल्याङ्न कार्य सुरु भएको भएतापनि बिविध कारण बस दैलेख जिल्लाका कुनैपनि गाविसहरुमा लागुहुन नसकेको कारण यस गाउँपालिका भित्रका साविकका गाविसहरुमा पनि कार्यसम्पादन मुल्याङ्न भएको थिएन। साविक गाविसको **MC** को स्तर निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं. ९१ : विगत ३ बर्षको MC को स्तर

वडा नं.	साविक गाविस	आ.व. २०७०/०७१	आ.व. २०७१/०७२	आ.व. २०७२/०७३
१	बेलपाटा	उतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण
२	लाँकुरी	उतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण
३,४	अवलपराजुल	अनुतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण
५,६	डाँडापराजुल	उतिर्ण	उतिर्ण	उतिर्ण

स्रोत: सिविक गाविस रेकर्ड

११९.विमानस्थल तथा हेलिप्याडको विवरण

विमानस्थल र हेलिप्याडको अवस्था विश्लेष गर्ने हो भने दैलेख जिल्लाको नारायण नगरपालिकामा मात्र एउटा हेलिप्याड रहेको छ। यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा कुनैपनि बिमानस्थल र हेलिप्याडहरु नभएको हँदा कुनैपनि आपतकालिन राहत र उद्धारको समयमा आवश्यक पर्ने भएकोले उपयुक्त स्थानमा हेलिप्याड निर्माण गर्न आवश्यक देखिएको छ।

१२०.शवदाह पशु वधशालाको विवरण

यस गाउँपालिकाभित्र व्यवस्थितरूपमा शवदाह सञ्चालनमा ल्याइएको पाइदैन। परम्परागत रूपमा नै गाँउका खोला तथा नदीका किनारमा नै शवदाह गर्ने चलन रहेकोछ। साथै आफनो परम्परा तथा धार्मिक रितिरिवाज अनुसार कसैले लासलाई जमिनमा गाड्ने र कसैले जलाउने प्रचल रहेको छ।

त्यसैगरी यस गाउँपालिकाका गाउँहरूमा पशुबधशाला व्यवस्थित गर्नको लागि संस्थागत रूपमा व्यस्थित बधशाला छैन । गाउघरमा आ-आफनै घर वा टोल छिमेकमा बध गर्ने र त्यसबाट निक्लने फोहरलाई गाउघरमा नै मलको रूपमा प्रयोग गरीने हुनाले त्यसले फोहर व्यबस्थापनमा खासै समस्या परेको छैन ।

१२१. विशेष व्यवसायिक खेती र उत्पादन हुने मुख्य कृषि बाली

क) उत्पादन पकेटक्षेत्र विवरण

कृषिलाई विषेश प्राथमिकता दिई उत्पादन बढाउनका लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले विभिन्न बालि विकासका लागि निश्चित क्षेत्रहरूलाई उत्पादन पकेट क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरेकोछ । उत्पादन पकेटक्षेत्र बितरणका हिसाबले दैलेख जिल्लामा बिभिन्न बिधा गरी जम्मा ७ वटा बिद्यामा उत्पादन पकेटक्षेत्र निर्माण गरेकोछ । जस अर्न्तगत यस गाउँपालिका रहेका बिधागत उत्पादन पकेटक्षेत्रलाई तालिकामा निम्न अनुसार देखाइएकोछ ।

तालिका नं. ९२ : गाउँपालिका उत्पादन पकेट क्षेत्र तथा पेकट बालीहरू

क.स	पकेटको नाम	पकेट रहेको स्थान	पकेटले ओगटेको क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	पकेटमा लगाइएको बाली तथा बस्तु	सिंचाईको अवस्था
१	खाद्यन्य बाली उत्पादन पकेट	बेलपाटा	११०	मकै, धान, गहुँ	मध्यम स्तर
		डाँडापराजुल			मध्यम स्तर
२	तरकारी उत्पादन पकेट	बेलपाटा	५५	काउली, बन्दा, टमाटर, साग, मूला, आलु	मध्यम स्तर
		डाँडापराजुल, बेलपाटा			मध्यम स्तर
३	सेर्माकोट सुन्तला जात पकेट	डाँडापराजुल, लाँकुरी	१२८	काउली, बन्दा, टमाटर, साग, मूला, आलु	मध्यम स्तर

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यक्रम तथा तथ्याङ्क पुस्तिका, आ.व. २०७२/२०७३

ख) व्यवसायिक खेती (जस्तो अर्गानिक खेती बाख्रापालन कुखुरा पालन आदि)

यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडा, टोल तथा बस्तीहरुमा विभिन्न अर्गानिक तथा व्यावसयीक कृषि तथा पशुपालनको सम्भावन भएकोले गाउँपालिका कार्यालय तथा जिल्लाका क्रियाशिल संघ सस्थाहरूको समन्वयमा हाल व्यावसायिक कुखुरा पालन, पशुपालन तथा व्यवसायिक खेतीको अभ्यास तथा सेवा बिस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१२२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका होटलहरूको विवरण :

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको अधिकांश भाग ग्रामिण क्षेत्रमा पर्ने भएकाले यहाँ व्यवसायिक होटल धेरै न्युन मात्रमा रहेका छन् । यस गाउँ पालिकाका विभिन्न वडारूमा रहेका होटल व्यावसाय हरूको विवरणलाई निम्म तालिकाबाट देखाउन सकिन्छ ।

तालिका नं. ९३ : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका होटलहरूको विवरण

क्र.सं.	किसिम	संख्या	वडा नं. १	वडा नं. २	वडा नं. ४	वडा नं. ५	वडा नं. ६
१	सामान्य आवासिय	६	५	-	–	१	–
२	खाजा तथा नास्ता को लागि	१७	८	–	३	–	६
३	खाजा सहित समान्य बसोबास भएको	२९	४	१४	३	२	६
जम्मा		**५२**	**१७**	**१४**	**६**	**३**	**१२**

स्रोत : लक्षित समुह छलफल २०७४

१२३. बेरोजगारको तथ्याङ्क:

यस गाउँपालिकाका नागरीकहरूले आर्थिकरूपमा रूपमा आफ्नोजीवन निर्वाह गर्नका लागि विभिन्न पेशा व्यावसायमा संलग्न भएको देखिन्छ । यस गाउँपालिका भएका नागरीकहरूको आर्थिक विश्लेषणका लागि गरीएको लक्षित समुह छलफलका गर्दा रोजगार युक्त जनशक्तिको तुलनात्मक रुपमा कमी र बेरोगारको अवस्था उच्च रहेको देखिन्छ । यद्यपि भर्खरै बनेको गाउँपालिका भएकोले गाउँपालिकासंग यस बिषयमा यथेष्ट तथ्याङ्क भने नभएकोले यस बिषयमा बिस्तारे प्याकेज नै बनाएर अगाडी बढ्नुपर्ने देखिन्छ ।

१२४. सुरक्षा ईकाईहरू :

दैलेख जिल्लामा सुरक्षा निकायहरूमा नेपाल आर्मी, जनपथ प्रहरी र ससस्त्र प्रहरी बल रहेका छन । यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका ासुरक्षा निकायको रूपमा नेपाल जनपथ प्रहरी रहेका छन् । सुरक्षा एकाई रहेको स्थान र तिनीहरूको कार्यक्षेत्रको विवरण देहाय वमोजिम छ ।

तालिका नं. ९४ : गाउँपालिकारहेका सुरूक्षा निकायहरू

क्र.सं.	विवरण	स्थान	वडा नं
१	नेपाल प्रहरी चौकी	चुप्रा	१
२	नेपाल प्रहरी चौकी	डुँगेश्वर	६

स्रोत : स्थलगत अध्ययन २०७४

१२५. सहकारी संस्थाहरूको विवरण

नेपालमा वि.स. २०१६ सालमा सहकारी संस्था नियमावली तर्जुमा , वि.स. २०१९ मा सरकारी प्रशिक्षण केन्द्रको स्थापना र २०२१ सालतिर भुमिसुधार कार्यक्रम अर्न्तगत को आफुसँग भएको जग्गा जमिनको अनुपातमा अनिवार्य अनाज बचत उठाई उनिहरुकै शेयरमा परिणत गर्ने सहकारीको नीति अनुसार धेरै सहकारी संस्थाहरु खोलिए । वि.स.२०३६ सहकारीलाई आर्थिक मेरुदण्डको रुपमा स्वीकार्दै तत्कालीन संविधानमा समावेश गरीएको थियो । यसरी सरकारको अनावश्यक नियन्त्रमा उकुस-मुकुस भएर बचेका न्युन संस्थाहरुमा अवस्थित सहकारी वि.स. २०४६ सालमा प्रजातान्त्रिक वातावरण पश्चात स्वत स्फुर्ती आई विकासको पुन प्रारम्भ भयो । वि.स. २०५८ सालमा राष्ट्रिय सहकारी बोर्डको गठन वि.स. २०४९ मा सरकारी नियमावली तथा वि.स. २०५० मा राष्ट्रिय सहकारी संघको स्थापना भई स्वातन्त्र स्वायत्त संस्थाको रुपमा विकास हुने मौका पाएको छ यसरी समाज सहकारी संङ्गठन प्रति आर्कषित भई सहकारी दिनप्रतिदिन टोल समुदायमा च्याउउम्रे जस्तै गरी स्थापना भईरहेका छन् ।

आर्थिक विकासको मुख्य आधार र मेरूदण्ड भनेकै स्थानीय पुँजी संकलन र यसको परिचालन हो जसले स्थानीय स्थानको समृद्धिको पहिचान गरी स्थानीय रोजगारीको अवस्था सृजना गर्दछ । अर्थ नै मानव जीवन र विकासका लागि अपरिहार्य स्रोत हो भन्ने धारणाले गर्दा हाल विश्व आर्थिक क्रान्ति र विकास लाई एक अर्काको परिपुरकका रूपमा लिने गरी विकासको आन्दोलनमा समग्र विश्व समाज होमिरहेको पाइन्छ । जसलाई ग्रामीण अर्थ तथा पुँजी परिचालनको नमुनाको रूपमा सहकारीहरूलाई लिईएको छ । यस गाउँपालिका अन्तर्गत बचत तथा ऋण सहकारी र कर्षि तथा पशु सेवा सहकारीहरू गरी जम्मा २४ वटा सहकारीहरु संचालनमा रहेको छन् जसलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. ९५ : गाउँपालिका स्थापना तथा संचालनमा रहेका सहकारी सस्थाको विवरण

वडा नं.	क्र.सं.	दर्ता मिति	सहकारी संस्थाको नाम	साबिक ठेगाना	सदस्य			संचालक संख्या			शेयर रकम
					म.	पु.	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
१	१	२०६३।१०।२३	लोहोरे दोभान उपभोक्ता स.स.लि.	बेलपाटा ५			२५			९	-
	२	०६७।९।७	हातेमालो कृषि स.स.लि.	बेलपाटा ५	२१	३१	५२			११	१२,८००.००
	३	२०६४।२।२९	बेलपाटा कृषि बहु.स.सं.लि	बेलपाटा ५	१८१	१५१	३३२			७	१८,८००.००
	४	२०६१।८।६	लक्ष्मी वहु स.स.लि.	बेलपाटा ५	१७८	१५६	३३४			९	११,७६,०१४.००
	५	२०६३।६।३	बेलपाटा दुग्ध उ.स.स.लि.	बेलपाटा ६	१८०	१२१	३०१	४	५	९	५,६०,६००.००
	६	२०६३।१०।२६	जनचेतनशील व. तथा ऋ. स.स.लि	बेलपाटा ९	६३	४०	१०३			९	१०,३००.००
	७	२०६५।३।३	प्रगतिशील महिला व. तथा ऋण स.स.लि.	बेलपाटा ५	७४		७४			९	८,५००.००
२	१	२०६३।८।२६	शिवालय वहु.स.स.लि.	लाँकुरी ५	४५	११८	१६३			९	८,३३,०००.००

वडा नं.	क्र.सं.	दर्ता मिति	सहकारी संस्थाको नाम	साबिक ठेगाना	सदस्य			संचालक संख्या			शेयर रकम
					म.	पु.	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
	२	२०६९।११।२१	शिवालय मौरीपालन स.स.लि	लाँकुरी ६			२५			७	३,३५,०००.००
	३	२०६५।३।४	देउली महिला व .तथा ऋण स.सं.लि.	लाँकुरी २	१८८		१८८			९	२६,०००.००
	४	२०६३।९।७	जनकल्याण व. तथा ऋण स.स.लि	लाँकुरी २	६९	८१	१५०			११	७१,०००.००
३	१	२०५८।८।२८	नमुना स्वा. व.तथा ऋण स.स.लि.	अवलपराजुल २	३७	३९	७६			९	७,६००.००
४	१	२०७१।४।२१	वाहुन्नेचौर कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	अवलपराजुल ८	५९	८६	१४५	३	६	९	७०,०००.००
	२	२०६५।३।३	दीपज्योति महिलाविकास व. तथा ऋण लि.	अवलपराजुल ९	३१		३१			११	३,१००.००
५	१	२०६५।१।१७	कमल महिला विकास व.तथा ऋण स.सं.लि.	डाँडापराजुल	८५		८५	७		७	२७,८००.००
	२	२०६८।११।५	डाँडापराजूल वचत तथा ऋण स.स.लि.	डाँडापराजुल	१५	३५	५०			७	१,५०,०००.००
	३	२०६९।८।८	जनचेतना कृषि स.स.लि.	डाँडापराजुल, ६	१८	१२	३०	५	२	७	३७,६००.००
	४	२०७०।४।२१	भैरव कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	डाँडापराजुल, ५			३२			९	
६	१	२०५६।९।२९	मिलन वचत तथा ऋण स.स.लि.	डाँडापराजुल, ८	३०२	१८९	४९१			११	४९,१००.००
	२	२०७०।६।२४	जीवनज्योति वचत तथा ऋण स.स.लि.	डाँडापराजुल, ४	७३२०	३४५६	११६५८			११	१,१२,४६,११४
	३	२०६३।१।२५	कांकेतडा वहु.स.स.लि.	डाँडापराजुल, ७	२१२	२६५	४७७			११	१२,०५,६००.००
	४	२०६५।२।२७	हातेमालो तरकारी वीउ स.सं.लि.	डाँडापराजुल, ७			२००			११	४५,२००.००
	५	२०६९।५।१२	समाजसेवि कृषि स स लि	डाँडापराजुल, ४	२४	९	३३			९	३४,०००.००
	६	२०७०।११।२६	लालीगुरास कृषि तथा पशुपालन स.स.लि.	डाँडापराजुल, ९			२८			११	-

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय सुर्खेत २०७४

१२६. एफ.एम / रेडियो स्टेशनहरूको विवरण:

भैगोलिक रुपमा बिकट यस गाउँपालिकाभित्र कुने पनि एफ.एम स्टेशनहरु नभएता पनि छिमेकी गाउँपालिका तथा सदरमुकामका एफ.एम रेडियोहरु मार्फत यस क्षेत्रका नागरीकहरुले सूचना प्राप्त गरीरहेका छन् । भौगोलिक बिकटताले गर्दा टेलिभिजन तथा पत्रपत्रिका को पर्याप्त पहँच हुन नसेको यस गाउँपालिकाका अधिकांस बासिन्दाहरुको पहिलो सूचना को स्रोत भनेकै एफ.एम रेडियोहरु हुन् । यस क्षेत्रमा पहुँच भएका कभरेज भएका एफ.एम तथा रेडियो स्टेशनहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. ९६ : गाँउपालिका रहेको रेडियो तथा एफ एम को अवस्था

सि.नं	नाम	फ्रिक्वेन्सी मेगाहर्ज	प्रशारण क्षमता
१	रेडियो ध्रुवतारा, दैलेख	८९.८	१००० वाट
२	ज्वाला एफ.एम, दैलेख	१०४	१०० वाट
३	दुल्लु एफ.एम, दैलेख	१०१	१०० वाट

श्रोत : सम्बन्धित कार्यालय

१२७. व्यापारिक फर्महरूको विवरण:

यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरुका केन्द्र अथवा अन्य स्थानहरुमा व्यापार व्यावसाय सञ्चालन गरेको पाईन्छ । यस गाउँपालिकाका बिभिन्न वडाहरूमा भएका फर्महरुको विवरण हेर्दा बाणिज्य तर्फका कुल २११ वटा फर्महरु दर्ता भएको पाइन्छ, जस मध्ये केहि दर्तामात्र भएर संचलनमा नआएको पनि पाइएको को छ । सामान्य तया दर्ताको अवस्था हेर्दा यस गाउँपालिका भित्र देहायबमोजिमका फर्महरु रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. ९७ : गाउँपालिका भित्र दर्ता भएका ब्यापारिक फर्महरु (वाणिज्य)

क्र.स	फर्मको नाम	प्रोप्राइटरको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना
१	न्यू कालभैरव होटल		बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२	गरीमा नास्ता पसल	रमेश ब भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३	निकिता जनरल स्टोर्स	राज कुमारी खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४	न्यू बुटबल फेन्सी स्टोर्स	सेसु मिया	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५	रोकाया फेन्सी पसल	सेते ब. रोकाया	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६	पंन्त स्टोर्स	संदिप कुमार पन्त	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
७	वली स्टोर्स	सुर्य बहादुर थापा	बेलपाटा-४	डुङ्गेश्वर- १
८	राजु खुद्रा तथा तरकारी पसल	सह बहादुर वि.क.	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
९	पराजुली इलेक्ट्रोनिक्स	ज्ञान ब. खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१०	लाँकुरी होटल	छविलाल खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
११	जिवेश स्टोर्स	टोप बं खड्का	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१२	विष्ट इलेक्ट्रोनिक्स	डम्बर ब विष्ट	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१३	थापा स्टोर्स	डम्बर ब. थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१४	भण्डारी स्टोर्स	डम्वर भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१५	न्यू रिजाल कपडा पसल	बाल कुमारी रिजाल	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१६	दिपक जनरल स्टोर्स	बखत भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१७	न्यू वाग्ले वुलेल फुलवारी फेन्सी	असे ओलि	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १

क.स	फर्मको नाम	प्रोप्राइटरको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना
१८	न्यू पराजुली स्टोर्स	अण ब. खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
१९	भण्डारी किराना पसल	अमर बहादुर भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२०	सागर स्टोर्स एण्ड अर्डर सप्लायर्स	आशा कुमारी डांडीक्षेत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२१	निर्मला खुद्रा पसल	मान कु. गोदार	बेलपाटा२	डुङ्गेश्वर- १
२२	सगरमाथा बुटवल कपडा पसल	महमत अलिमिया	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२३	जुनेत्र फेन्सी पसल	भुटु ओली	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२४	पंचकोशी फर्निचर उद्योग	नर ब. पुन मगर	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२५	न्यु ओली स्टोर्स एण्ड अर्डर सप्लायर्स	नौना ओली	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२६	ज्वाला होटल	नन्दाराम थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२७	त्रिवेणी पुस्तक पसल	नन्दलाल थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२८	पुर्ण खुद्रा खाद्यान्न पसल	नन्दकली वली	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
२९	के.सी. स्टोर्स	नगेन्द्र ब खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३०	हाम्रो स्टोर्स	वानेश्वर खड्का	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३१	रियाना खाजा घर	पुरण कुमार थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३२	कार्की जनरल स्टोर्स	प्रेम ब. कार्की	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३३	सम्झना सुनचादी पसल	प्रेम बहादुर वि.क	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३४	बिजय मोवाईल सेन्टर	बिजय कुमार माझी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३५	बडाभैरव स्टोर्स	दिप बहादुर सिंह	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३६	के.सी. भांडा पसल	दिपक कु. के.सी.	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३७	बोगटी एग्रोभेट सेन्टर	दिपक कुमार बोगटी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३८	तारा खाद्य तथा किराना पसल	दिपक कुमार पन्त	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
३९	लुम्बिनी फेन्सी स्टोर्स	मि जबमर मियां	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४०	विष्ट मेडिकल हल	भिम ब. विष्ट	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४१	बिष्ट स्टोर्स	भिम बिष्ट	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४२	बेलपाटा कपडा पसल	जित ब. के.सी.	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४३	गिता किराना पसल	जित ब. थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४४	एल के मोवाईल सेन्टर	लक्ष्मण खड्का	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४५	कालभैरव होटल	लक्ष्मी कार्की	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४६	कुसुम होभीयो औषधी पसल	लक्ष्मण खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४७	भण्डारी मेडिकल हल	यज्ञ राज भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४८	इन्द्र खाद्य तथा खुद्रा पसल	इन्द्र बहादुर मगर	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
४९	पारस भाडा पसल	उमा थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५०	हिमालय होटल	एक बहादुर राना मगर	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५१	सि.वि. खाद्य तथा खुद्रा पसल	चन्द्र ब भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५२	जानकी किराना पसल	चक्र बहादुर कठायत	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५३	शुभ प्रभात स्टेशनरी स्टोर्स एण्ड अर्डर सप्लायर्स	कृष्ण बहादुर भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५४	सम्झना ग्रिल उद्योग	कमारो कामी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १

क.स	फर्मको नाम	प्रोप्राइटरको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना
५५	नौमूले थापा होटल	कौशिला थापा मगर	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५६	थापा होटल	तेज ब. थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५७	लाँकुरी भांडा पसल	गंग ब. खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५८	शुभम स्टेशनरी एण्ड सप्लायर्स	गंगा कुमारी हमाल	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
५९	सलामी स्टोर्स	गोपाल बहादुर रावत	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६०	भण्डारी स्टोर्स एण्ड अर्डर सप्लायर्स	गीता कुमारी खत्री	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६१	दुर्गा स्टोर्स एण्ड अर्डर सप्लायर्स	गगन बहादुर भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६२	कार्की जनरल स्टोर्स	गगन बहादुर कार्की	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६३	करिना बुटवल फेन्सी पसल	खैरा मिया	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६४	बोहोरा बस्त्रालय	खड्क ब. बोहोरा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६५	टाकुरी खाजा नास्ता पसल	खड्का तारामी मगर	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६६	हेमराज खुद्रा खाद्यान्न पसल	खम्ब ब. थापा	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६७	संजिव होटल	धर्मराज भण्डारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६८	के.सी. ग्याँस स्टोर्स	हेमराज के.सी.	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
६९	कृष्ण खाद्य स्टोर्स	हर्क बहादुर मगर	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
७०	हंस स्टोर्स	शलिम मियां अन्सारी	बेलपाटा-५	डुङ्गेश्वर- १
७१	इन्द्रा खाजा नास्ता व्यवसाय		डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७२	खगीसरा पशुपक्षी फर्म		डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७३	राजेश पशुपन्क्षि व्यवसाय	राजेश कु. वि.क.	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७४	सहु बोईलर पालन व्यवसाय	सह ब. वि.क.	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७५	बुटबल भेराइटि फेन्सी स्टोर्स	डल्लु अलि	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७६	प्रतिमा किराना तथा खाद्यन्न पसल	बम ब. खड्का	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७७	शुशिला सिलाई कटाई व्यवसाय	बाल कु. नेपाली	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७८	अमृत सिलाई कटाई	अमृता कुमारी राना	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
७९	लक्षमण पशुपंक्षी व्यवसाय	अन्जु वि.क.	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८०	पाण्डे स्टशनरी एण्ड अर्डर सप्लायर्स	मदन ब. पाण्डे	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८१	लक्ष्मी खुद्रा पसल	मोहनाल खत्री	डुङ्गेश्वर	डुङ्गेश्वर- १
८२	पवन स्टेशनरी पसल	मान ब.विष्ट	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८३	यरिना व्युटि पार्लर	मन्जु कु. थापा	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८४	भगवति सिलाई कटाइ उद्योग	भगवति विष्ट	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८५	जैकला पशुपक्षी व्यवसाय	जैकला राना	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८६	जंग आरन उधोग	जंगे कामी	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८७	सागर बाखा पालन उधम	जमुना नेपाली	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८८	पूर्णा बाखा पालन व्यवसाय	पुर्णा कु. नेपाली	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
८९	पुर्णा बाखा पालन व्यवसाय	पुर्णा कु. नेपाली	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९०	मल्ल फेन्सि पसल	पदम ब. मल्ल	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९१	दिपक स्टोर्स एण्ड अडर सप्लायर्स	पदमा सिंह	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९२	टिका तिमिल्सेना पशुपंक्षी व्यवसाय	टिका कु .तिमिल्सेना	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १

क.स	फर्मको नाम	प्रोप्राइटरको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना
९३	विष्ट एग्रोभेट सेन्टर	टिकाराम विष्ट	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९४	जय ब्रोइलरपालन तथा मासु प्रशोधन	दिलसरा वि.क.	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९५	बहुउदेशिय कृषि फर्म व्यवसाय	दिलकुमारी भण्डारी	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९६	सिलाइ कटाइ व्यवसाय	जित ब. नेपालि	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९७	देउति स्वास्थ्य क्लिनिक	गिता कु . बुढा	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९८	लक्ष्मी ढाका उद्योग	लक्ष्मी थापा	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
९९	लिला वोइलर पालन व्यवसाय	लीला कु .वि.क.	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१००	माछा पालन व्यवसाय	युवराज तिमेल्सेना	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०१	चुडामणि इलेक्ट्रोनिक व्यवसाय	चुडामणी पौडेल	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०२	शर्मा किराना पसल	चन्द्र मणी शर्मा	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०३	कृष्णा उन हाते होजीयारी व्यवसाय	कृष्ण थापा	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०४	अस्मिता खुद्रा पसल	कलम ब. भण्डारी	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०५	तुल्सी पशु पंक्षी व्यवसाय	तुल्सी तिमिल्सेना	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०६	तुल्सी ढाका कपडा बुनाई उद्योग	तुल्सी राना	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०७	तुल्सी सुन चादि पसल	खगेन्द्र वि.क.	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०८	हर्के कुखुरापालन तथा प्रदर्शन	हर्क ब. थापा मगर	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
१०९	त्रिवेणि कृर्षि फर्म	श्याम ब. राना	डुङ्गेश्वर १	डुङ्गेश्वर- १
११०	सुर्य किराना पसल	सुर्य प्रताप के.सी.	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
१११	रमेश फेन्सी पसल	रुद्र ब. विष्ट	लाँकुरी ४	डुङ्गेश्वर- २
११२	सरवली नास्ता पसल	टंक ब. वली	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
११३	लक्ष्मी खुद्रा खाद्य पसल	टोप बहादुर वली	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
११४	दिक्षा स्वास्थय क्लिनीक	बाल कृष्ण विष्ट	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
११५	बि.सी. खाद्य खुद्रा पसल	मान ब. बुढा	लाँकुरी १	डुङ्गेश्वर- २
११६	शर्मा होटल	मनिराम शर्मा	लाँकुरी	डुङ्गेश्वर- २
११७	भुपेन्द्र सुनचांदी पसल	भुपेन्द्र कामी	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
११८	विष्ट फेन्सी पसल	झलक विष्ट	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
११९	विष्ट राईस एण्ड मिल	जगत बहादुर विष्ट	लाँकुरी ४	डुङ्गेश्वर- २
१२०	अञ्जना होटल	इन्द्र बहादुर विष्ट	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
१२१	प्रिया किराना पसल	कुभ ब. गुरुङ	लाँकुरी ८	डुङ्गेश्वर- २
१२२	लाँकुरी स्टोर्स	गंग ब. खत्री	लाँकुरी ५	डुङ्गेश्वर- २
१२३	धर्मी फेन्सी पसल	धर्मराज विष्ट	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
१२४	पवन नास्ता पसल	धना खड्का	लाँकुरी २	डुङ्गेश्वर- २
१२५	उपेन्द्र राइस् एण्ड फ्लोर मिल	शेर ब. खत्री	लाँकुरी ३	डुङ्गेश्वर- २
१२६	मेन्टलपावर कम्प्युटर इन्स्टिच्यूट	श्याम कुमार विष्ट	लाँकुरी ८	डुङ्गेश्वर- २
१२७	सरुपा सिलाई कटाई उद्योग	सरुपा दमाई	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१२८	प्रगतिशिल सिलाइकटाइ उधोग	सुनिता कु. थापा	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१२९	डम्बर बहादुर दमाई	डम्बर बहादुर दमाई	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१३०	स्मृती बाखापालन उद्योग	नर ब. खत्रि	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २

क्र.स	फर्मको नाम	प्रोप्राइटरको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना
१३१	पदम चाउमिन उधोग	पदम ब. विष्ट	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१३२	वनिता ढांका कपडा उधोग	निरमाया राना मगर	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१३३	कृष्ण सिलाई कटाइ उधोग	कृष्ण नेपालि	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१३४	गिरी मोवाईल मर्मत सेन्टर	गंगाराम गिरी	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१३५	धन नमकिन तथा दालमोठ उधोग	धना खड्का	डुङ्गेश्वर २	डुङ्गेश्वर- २
१३६	तिलक अधिकारी खाद्य तथा खुद्रा पसल	शेर बहादुर अधिकारी	अवलपराजुल ३	डुङ्गेश्वर- ३
१३७	चिरन स्टोर्स	धने वली	अवलपराजुल ३	डुङ्गेश्वर- ३
१३८	शोभा पुस्तक पसल	रण ब. कार्की	अवलपराजुल ८	डुङ्गेश्वर- ४
१३९	न्यू श्रृष्टी फेन्सी पसल	नरेन्द्र बहादुर थापा	अवलपराजुल ८	डुङ्गेश्वर- ४
१४०	लेखवेशी किराना पसल	दिपक कु. कार्की	अवलपराजुल ६	डुङ्गेश्वर- ४
१४१	न्यौपाने अर्डर एण्ड सप्लायर्स	याम प्रसाद्र न्यौपाने	अवलपराजुल ८	डुङ्गेश्वर- ४
१४२	लक्ष्मण किराना पसल	उदय ब. बुढा	अवलपराजुल ५	डुङ्गेश्वर- ४
१४३	बिनिता खुद्रा खाद्य पसल	चक्र ब. बि.सी.	अवलपराजुल ५	डुङ्गेश्वर- ४
१४४	थापा फोटो स्टुडियो एण्ड स्टेशनरी पसल	शेर ब. थापा	अवलपराजुल ८	डुङ्गेश्वर- ४
१४५	उदय किराना पसल	शेर बहादुर बुढा	अवलपराजुल ५	डुङ्गेश्वर- ४
१४६	दिनेश खुद्रा पसल	नैना कुमारी थापा	डुङ्गेश्वर ४	डुङ्गेश्वर- ४
१४७	यूवराज खुद्रा पसल	बालमाया शाहि	डुङ्गेश्वर ४	डुङ्गेश्वर- ४
१४८	भिम पिसानी मिल उधोग	भिम ब. शाहि	डुङ्गेश्वर ४	डुङ्गेश्वर- ४
१४९	डिकेन्द्र खुद्रा पसल	कौशिला खत्री	डुङ्गेश्वर ४	डुङ्गेश्वर- ४
१५०	न्यु तारा जनरल स्टोर्स एण्ड अर्डर सप्लायर्स	छपिराम शर्मा	डाँडापराजुल	डुङ्गेश्वर- ५
१५१	एकिकृत कृषि तथा उपज उत्पादन केन्द्र	बसन्ता दाहाल	डाँडापराजुल २	डुङ्गेश्वर- ५
१५२	राना स्टाफ होटल	बल बहादुर राना	डाँडापराजुल	डुङ्गेश्वर- ५
१५३	बडा भैरव सेलर मिल	मान बहादुर गुरुङ	डाँडापराजुल ५	डुङ्गेश्वर- ५
१५४	मनिकला खुद्रा पसल	मनिकला वि.क	डाँडापराजुल ५	डुङ्गेश्वर- ५
१५५	गौरव खुद्रा पसल	प्रेम बहादुर पुन मगर	डाँडापराजुल १	डुङ्गेश्वर- ५
१५६	इन्द्र दीप खाद्य एण्ड चाट भण्डार	दिपेन्द्र मल्ल	डाँडापराजुल २	डुङ्गेश्वर- ५
१५७	रमेश सुनचादी पसल एण्ड मर्मत सेन्टर	शेर बहादुर कामी	डाँडापराजुल १	डुङ्गेश्वर- ५
१५८	संगम होटल	शान्ति थापा मगर	डाँडापराजुल १	डुङ्गेश्वर- ५
१५९	सिवानी खुद्रा पसल	रविना शाहि (हमाल)	डुङ्गेश्वर ५	डुङ्गेश्वर- ५
१६०	लालमणि कृर्षि फर्म उधोग	लालमणि दाहाल	डुङ्गेश्वर ५	डुङ्गेश्वर- ५
१६१	रजनि फोटो स्टुडियो उधोग	तेजेन्द्र ब. शाहि	डुङ्गेश्वर ५	डुङ्गेश्वर- ५
१६२	लेकालि मसला उधोग	खड्क ब. खत्रि	डुङ्गेश्वर ५	डुङ्गेश्वर- ५
१६३	न्यू वाग्ले स्टोर्स एण्ड अर्डर सप्लायर्स	सरस्वती वाग्ले	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१६४	सकुन्तला फेस हाउस	सेते सुनार	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१६५	सालिनि कस्मेटिक पसल	सुकर मोहमत	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१६६	रावल स्टोर्स	रुद्र रावल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१६७	पौड्याल खुद्रा पसल	छविलाल पौड्याल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६

क्र.स	फर्मको नाम	प्रोप्राइटरको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना
१६८	दिनेश किराना पसल	टेक बहादुर मगर	डाँडापराजुल ९	डुङ्गेश्वर- ६
१६९	डि.याम.वि. फोटो स्टुडियो,मोवाइल मर्मत सेन्टर	डम्बर ब.रावत	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७०	पवन जनरल स्टोर्स	बम ब. थापा	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७१	अम्वेश्वरी फेन्सी पसल	अम्वेश्वरी भट्ट	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७२	भण्डारी खाद्य खुद्रा पसल	अमुता कुमारी भण्डारी	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७३	प्रदिप भांडा पसल	मञ्जु दाहाल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७४	शाहि खाद्य तथा खुद्रा पसल	मन बहादुर शाही	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७५	लक्ष्मी ट्रेडर्स	मन्दिरे दमाई	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७६	सुनीता होटल	मनिषा मल्ल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७७	स्मृति खुद्रा तथा खाद्यान्न पसल	मनिषा गुरुङ	डाँडापराजुल ८	डुङ्गेश्वर- ६
१७८	संदिक्षा खाद्य तथा खुद्रा पसल	झण्ड बहादुर खत्री	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१७९	आले खुद्रा पसल	झुमा कुमारी आले	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८०	ललित स्टोर्स	नर ब. शाही	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८१	दाहाल भाडा पसल	नन्दलाल जैसी	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८२	ओम मोवाइल मर्मत सेन्टर	नविन बि.क	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८३	मुना किराना पसल	जंग बहादुर बि.क.	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८४	शाही होटल	जुवार शाही	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८५	कार्की स्टोर्स	प्रताप कार्की	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८६	सांवद किराना पसल	पदम बहादुर सांवद	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८७	जनक किराना पसल	पारस बिक्रम शाही	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८८	सुस्मीता किराना पसल	बिरजित रावल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१८९	थापा स्टेश्नरी एण्ड पुस्तक पसल	दिपक कुमार थापा	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९०	न्यु नमुना फ्रेस हाउस	विष्णु सुनार	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९१	राप्ती होटल	पिताम्वर शाही	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९२	सुदिप सुमित सरोज अर्याल किराना पसल	हिक्मत बहादुर अर्याल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९३	चन्द्रदिप होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	थिर ब. हमाल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९४	प्रकाश नास्ता पसल	लाल बहादुर पन्त	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९५	भण्डारी किराना पसल	याम बहादुर भण्डारी	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९६	चन्द्रा किराना पसल	चन्द्रा कुमारी रावत	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९७	न्यू जनता स्टोर्स एण्ड अर्डर जनरल सप्लायर्स	केशव बहादुर वुढा	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९८	कौशल मोवाइल मर्मत सेन्टर	कुले विश्वकर्मा	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
१९९	तेजेन्द्र खाद्य स्टोर्स	तेजेन्द्र हिरोजक	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२००	कार्की जडिवुटी खरीद बिक्री फर्म	तेजेन्द्र कार्की	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२०१	भिम सुनचांदी पसल	गोर्खे सुनार	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२०२	मल्ल कम्प्युटर इन्स्टिच्युट	गगन बहादुर मल्ल	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२०३	बिशाल होटल	धन कुमारी के.सी	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६

क.स	फर्मको नाम	प्रोप्राइटरको नाम	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना
२०४	रोकाय होटल एण्ड लज	हरीलाल रोकाय मगर	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२०५	बुटवल नजुमा स्टोर्स	हजुर अली	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२०६	लालिकाडा होटल एण्ड लज	शेर ब. थापा	डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२०७	नव जीवन होटल एण्ड रेष्टुरेण्ट		डाँडापराजुल ७	डुङ्गेश्वर- ६
२०८	संगीता पशुपालन व्यवसाय	संगिता वि.क.	डुङ्गेश्वर ६	डुङ्गेश्वर- ६
२०९	मनिष किराना पसल	मनिषा के.सि.	डुङ्गेश्वर ६	डुङ्गेश्वर- ६
२१०	नभजीवन होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	नर ब. थापा मगर	डुङ्गेश्वर ६	डुङ्गेश्वर- ६
२११	कलपानी तरकारी उधोग	गगन ब. पौडेल	डुङ्गेश्वर ६	डुङ्गेश्वर- ६

श्रोतः उद्योग बाणिज्य संघ दैलेख २०७४

१२८. सामुदायिक मेलमिलाप सम्बन्धी समिति गठन र क्रियाकलाप

साविकका गाविसहरुको संरचना रहेका बखत गाविस सचिवको संरकत्वमा सामुदायिक मेलमिलाप समिति स्थानीय मेलमिलाप कर्ता मध्येबाट एक जना संयोजक, एक जना उप सयोजक, एक जना सचिव, एक जना कोषाध्यक्ष र बाँकि स्थानीय मेलमिलापकर्ताहरू सदस्यर हने गरी यसको गठन गरीएको थियो । परियोजनाको कार्य अवधि सकिए संगै स्थानीय स्तरमा गठन गरीएको सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रहरु पनि साधन स्रोतको अभावले गर्दा निष्क्रिय रहन पुगेका छन् । यसको लागि गाउँपालिका र सरोकारवालाहरुले ठोस योजना बनाएर सुचारु गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१२९. प्राकृतिक श्रोत (खानी/खनिज आदि) :

नेपाल प्राकृतिक सम्पदाले सम्पन्न देश मानिन्छ भने यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकालाई विभिन्न खनिजका लागि सम्भावित क्षेत्रको रूपमा लिइन्छ । तर यहाँ अध्ययन र उत्खननको अभावले यस क्षेत्रमा पाइने खनिजको भने एकिन जानकारी हुन सकेको छैन । यस गाउँपालिका वडा न. १,२ र ६ स्थित लोहरेखोलामा प्रसस्त मात्रामा ढुङ्गा, गिट्टि र बालुवा रहको छ, जुन बिभिन्न गाउँपालिका तथा छिमेकि जिल्ला सुर्खेतसम्म समेत निकासी हुने गर्दछ । यस गाउँपालिका अर्न्तगतको वडा नं २ र ३ मा स्लेट खानी खानीको सम्भावना रहेको लामो समयदेखि चर्चा चलिरहेको बुढापाकाहरु बताउदछन् ।

१३०. पशुपंक्षी/वन्यजन्तुको विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका विभिन्न प्रकृतिका वन जंगालहरूमा वनसँग सम्बन्धित जैविक विविधता विद्यमान रहको छ । यस क्षेत्रको जैविक विविधताका हिसावले महत्वपूर्ण स्थानमा पाइने प्रमुख जनावर तथा चरा चुरूंगी सम्वन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ९८ : डुङ्गेश्वर गाउँपालिका उपलब्ध पशुपक्षि तथा बन्यजन्तुहरु

वडा नं.	गाउँको नाम	मुख्य जंगली जनावरहरूको नाम	मुख्य जंगली चराचुरूङ्गीहरूको नाम
१	बेलपाटा	भालु,जरायो,मृग, घोरेल, खरायो, थार,मलसाप्रो	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
२	लाँकुरी	चितुवा, भालु, मृग, घोरेल, खरायो, जरायो, स्याल, बाँदर, खरोयो	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
३	अवलपराजुल	मृग, दुम्सि, बदेल, खरायो, स्याल, बाँदर, गुना, चितुवा	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, डाँफे आदी

वडा नं.	गाउँको नाम	मुख्य जंगली जनावरहरूको नाम	मुख्य जंगली चराचुरूङ्गीहरूको नाम
४	अवलपराजुल	मृग, घोरेल, दुम्सि, बदेल, बाँदर, गुना, भालु	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
५	डाँडापराजुल	मृग, घोरेल, दुम्सि, बदेल, बाँदर, गुना, भालु	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी
६	डाँडापराजुल	मृग, घोरेल, दुम्सि, बदेल, बाँदर, गुना, भालु	कालिज, लुइचे, ढुकुर, काग, जुरेली, कोईली, तित्रा, आदी

स्रोत : लक्षित समुह छलफल, २०७४

१३१ सुकुम्वासीको तथ्याङ्क:

यस गाउँपालिका अधिकांश नागरीकहरूको आफ्नोघर जग्गा भएको तथा केही घरपरीवारहरूको घरजग्गा नभएको कुरा विभिन्न प्रतिवेदन तथा लक्षित समुह छलफलका क्रममा आएको छ। यस गाउँपालिका हाल सुकुम्वासीका एकीन तथ्यांक नआएकाले यसको विवरण समावेश गरीएको छैन ।

१३२. अल्पसंख्यक/सिमान्तीकृत बर्गको तथ्याङ्क:

नेपाल सरकारले राष्ट्रिय जनगणाना २०६८ मा कुल जनगणनाको (०.५) शुन्य दशमलव पाँच प्रतिशत भन्दा कम जनसंख्या रेहका जातिय समुदायहरुलाई अल्पसंख्यकको रुपमा तोकेको छ। यस गाउँपालिका अधिकाँस नागरीकहरू ब्राहमण,क्षेत्री, ठकुरी र जननातीहरु रहेको केही घरपरिवारहरू दलित तथा अन्य जातजातीहरूको रहेको कुरा विभिन्न प्रतिवेदन तथा लक्षित समुह छलफलका क्रममा आएको छ । यस गाउँपालिका नेपाल सरकारको अल्पसंख्यकको सुचीमा भएका जातिहरुको परिवारसंख्या विवरणलाई निम्न तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका नं. ९९: अल्पसंख्यक/सिमान्तीकृत बर्गको विवरण

वडा नं.	साविक गाविस	जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	**बेलपाटा**	बादी	१३	६	७
५,६	**डाँडापराजुल**	गाइने	४१	२३	१८
कुल जनसंख्या			**५४**	**२९**	**२५**

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१३३. घरभाडामा बस्नेहरूको विवरण:

यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने अधिकांश नागरीकहरूको बसोवासका लागि आफ्नोघर भएको तथा केही बाहिरबाट ब्यापार व्यवसाय तथा रोजगारको सिलसिलामा यस क्षेत्रमा अस्थायी बसोवास गर्ने नागरीकहरू मात्र भाडामा बस्ने गरेको पाइन्छ ।

१३४. गाउँपालिका भित्र रहेका विशेष, संरक्षित, स्वायत्त क्षेत्रको विवरण :

नेपाल प्राकृतिक सम्पदाले सम्पन्न देश मानिन्छ । यस गाउँपालिका भित्रका बिभिन्न स्थानहरू विशेष संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरी व्यवस्थापन गर्न जरूरी रहेको छ । यस गाउँपालिकाको संवेदनशिल क्षेत्रहरलाई राज्यले विशेष संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरी यसको व्यवस्थापन गर्न जरुरी छ । साथै यस पालिकालाई छोएर बगेको बिभिन्न खोलानाला किनार र भौगोलिक विकटता रहेका गाउँपालिकाका केहि वडाका टोल, बस्ती तथा स्थानहरुलाई लाई विशेष संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरी सोहि अनुरुपको कार्ययोजना ल्याउन जरूरी देखिन्छ ।

१३५. गाउँपालिका आफैले बनाएका नियम र विनियमहरूको विवरण

यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाकार्यसंचालन तथा सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त र ब्यबस्थित बनाउनका लागि निम्न बमोजिमका ऐन नियम तथा बिनयमहरु निर्माण गरी अनुमोदन समेत गरेको छ ।

१. गाउँ कार्यपालिका बैठक संचालन सम्बन्धि कार्यविधि -२०७४
२. गाउँ कार्यपालिका कार्यसम्पादन नियमावली -२०७४
३. गाउँ कार्यपालिका कार्यफछ्यौट नियमावली -२०७४
४. गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकारपत्रको प्रमाणिकरण कार्यविधि नियमावली -२०७४

१३६. गाउँपालिकाका संभावना, अवसर, चुनौति र समस्याहरू

वि.सं २०७३ साल फागुन २७ गते साविकका बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाडाँपराजुल गाविसलाई समेटेर घोषणा भएको यस गाउँपालिकाका प्रचुर संभावना र केही चुनौतिहरु रहेका छन् । प्राकृतिक, भौगोलिक, सामुदायिक सांस्कृतिक एवं पुरातात्विक विविधता जस्ता संभावनाहरु रहेको भए पनी व्यापारिक तथा औद्योगीक कृयाकलापमा आशातित प्रगती हुन नसक्नु आधुनिक व्यावसायिक कृषि प्रणाली तर्फ समन्वयात्मक अभ्यासको कमी, एकिकृत जग्गा विकासको अवधारणामा अघि बढ्न नसक्दा वसाईसरी जानेको उच्च दर हुनु आन्तरिक आय बृद्धीमा श्रोतको पहिचान तथा दायरा फराकिलो वनाउने सम्बन्धमा प्रयाप्त प्रयासहरु हुन बाँकी रहेकोले आन्तरिक आयको अवस्था निक्कै न्यून हुन गइ विकासको लम्कने सपना पुरा गर्न धेरै पहल गर्न बाँकी नै छ ।

लोकतन्त्रको उच्चतम अभ्यास र लाभ नजिकको सरकारवाट जनता समक्ष प्रदान गर्न विकेन्दीकरणको अवधारणा अनुसार स्थानीय तह संचालन आदेश २०७४ लगायत सम्वद्ध नियम कार्यविधी, निर्देशिका र आदेश परिपत्र मार्फत जवाफदेही उत्तरदायी र पारदर्शी सरकारको रुपमा स्थापीत गर्ने प्रयत्न गरीएको छ । गाउँक्षेत्र भित्रका प्रशस्त बनजंगलबाट काठ दाउरा निर्यात, ढुङ्गा गिटी, र बालुवा निर्यात बाट आन्तरिक आयमा बृद्धि गर्न सकिने प्रचुर सम्भावनाहरु रहेको यस गाँउपालिकामा मनोरम प्राकृतिक सुन्दरता र पर्यटकीय क्षेत्रकोपनि उत्तिकै सम्भावना रहकोले यि कुरालाई अवसरको रपमा लिएको छ । प्राकृतिक स्रोत र मानवीय स्रोत दुबैको समुचित संयोजन भएको यस गाउँपालिकाएक असल प्रभावकारी सरोकारवालहरूको संयन्त्रको निर्माण गरी डुङ्गेश्वरको समग्र विकासका लागि एक गुरूयोजना निर्माण गर्न नितान्त जरूरी देखिन्छ ।

पुर्वाधार विकासका मेरुदण्डका रुपमा रहेका विभिन्न स्थानलाई जोड्ने सडकहरु निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका छन् । स्थानीय निकायको अनुदान मार्फतका योजनाको अनुगमन र मूल्याङ्कन सही र प्रभावकारी रूपमा नहुनु, शैक्षिक क्षेत्रको उचित व्यवस्थापन गर्न नसक्नु र गुणस्तरीय शिक्षामा जोड नदीनु, सुरक्षाका क्षेत्रमा प्रहरी सेवा प्रभाकारी नहुनु जस्ता समस्या र चुनौतीहरूले गाउँपालिकाको स्रोत व्यवस्थापन र समग्र विकासमा बाधा पुर्‍याइरहेका छन् । त्यसैगरी विधुतिकरणका सवालमा सबै वडाहरुमा हालसम्म राष्ट्रिय बिद्युत लाइनले छुन नसक्नु , खानेपानिको स्रोत हुदाहुदै पनि त्यसको समुचित परिचालन र व्यवस्थापन हुन नसक्नु जस्ता विषयहरू यस गाउँपालिकाका चुनौतिहरू रहेका छन् । त्यस्ता खाले कैयन चुनौतीहरू बीचबाट पनि आफै धेरै काम गरेर गााउँपालिकालाई आत्मनिर्भर र समृद्ध बनाउन सक्ने सम्भावनालाई जिवितै राखेको छ । यस गाउँपालिकाका संवाभाना, ,अवसर र चुनौतीहरुलाई बुँदागतरुपमा निम्नानुसार उल्लेख गरीएको छ ।

➢ **गाउँपालिकाका संवाभनाहरु :**

- डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको सबैभन्दा अग्लो स्थानमा कुइँयाको ताल भएकोले पर्यटकीय क्षेत्र निर्माण गर्न सकिने ।
- चुप्रा, डुङ्गेश्वर जस्ता जिल्लाकै महत्वपूर्ण बजारहरु यसै गा.पा.मा रहेकाले उक्त स्थानहरुलाई औद्योगिक केन्द्रका रुपमा विस्तार गरी आर्थिक विकास गर्न सकिने ।

- लोहोरे, पराजुली र मटेला खोलाको पानीको उपयोग गरी मत्स्यपालन, तरकारी खेतीको पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गरी व्यवसायिक कृषिप्रणाली अवलम्बन गर्न सकिने ।
- डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रलाई स्याउ, सुन्तला, आँप जस्ता फलफुल र अलैंची, अम्रिसो,अदुवा जस्ता नगदे बालीको पकेट क्षेत्रको रुपमा घोषणा गर्न सकिने ।
- यस गाउँपालिकामा रहेका वनजंगलहरुमा रहेका प्रशस्त जडीबुटीहरुको पहिचान गरी संकलन र प्रशोधन गर्न सकिने ।

➢ **अवसर :**

- लोहोरे ,पराजुली, मटेला खोलामा जलविद्युत् आयोजना विकास गर्ने ।
- आर्थिक केन्द्रका रुपमा विकास गर्ने ।
- कृषि पकेट क्षेत्रको विकास गर्ने ।
- जातीय, भाषिक तथा कलासंस्कृति प्रवर्धन गर्ने ।
- पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्नका लागि तालतलैया,गुफाको खोजी तथा संरक्षण गर्ने ।
- रोजगारीको सिर्जना गर्ने ।
- प्राविधिक शिक्षामा जोड दिई दक्ष जनशक्ति निर्माण गर्ने ।
- काठ उद्योग संचालन गर्ने ।
- पुराना मठ मन्दिर, पाटीपौवा, गुम्बाको संरक्षण संवर्धन गर्ने ।

➢ **चुनौतीहरु :**

- सदियौंदेखि एकात्मक राज्य प्रणालीमा अभ्यस्त हामीलाई स्थानीय सरकार नौलो प्रयोग हो । भर्खरै गठन भएको यस गाउँपालिकाको संस्थागत , प्राविधिक र स्रोत परिचालन क्षमता बृद्धि गर्ने तथा यसको पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
- आयोजनाहरुको अपुरो तयारी, कमजोर व्यवस्थापकीय,वित्तीय र प्राविधिक क्षमता,कानुनी, नीतिगत र प्रक्रियगत जटिलताका साथै सरोकारवाला वर्गहरुको उदासिनताका कारण देखिएको कमजोर कार्यान्वयन क्षमतालाई कम गरी लक्ष्य अनुसार कार्यसम्पादन गर्नु ।
- यस क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको उपस्थिति नै नभएको सन्दर्भमा उत्पादनका क्षेत्रहरु पहिचान गरी सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको लगानी सहकार्यबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नुपर्ने चुनौती रहेको छ ।
- कानुनको परिपालना, सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता र सुदृढ र सक्षम संस्थागत सुशासन कायम गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउने चुनौती रहेको छ ।
- सार्वजनिक निर्माणमा गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने ।
- राजस्वका स्रोतहरुको पहिचान गर्ने, राजस्वको दायरा फराकिलो बनाउने र राजस्व चुहावट नियन्त्रण गरी आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्ने ।
- सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारलाई बैंकिक प्रणालिमा लैजान ,बैकंसम्म आम नागरीकको पहुँच पुऱ्याउने कार्य चुनौतिपूर्ण रहेको छ ।
- जन चाहनाबमोजिम आर्थिक, सामाजिक पूर्वाधार विकास गर्ने ।
- भष्ट्राचारको अन्त्य गरी सुशासन कायम गर्ने ।
- घरेलु हिंसा,बालविवाह,छाउपडी प्रथा न्यूनिकरण गर्दै जाने ।
- रोजगारीको सिर्जना गरी दक्ष जनशक्तिको विदेश पलायन रोक्ने ।
- सामाजिक विकृति विसङ्गति रोकथाम गर्ने ।

१३७. गाउँपालिकाको विकास सम्भावनाहरू (कृषि, पर्यटन, उद्योग, आदि)

यस गाउँपालिका विभिन्न जातजाति तथा धर्म संस्कृतिका मानिसहरूले बसोबास गर्दै आइरहेको भएता पनि नेपाल एक बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुजाति, बहुसाँस्कृतिक विविधता भएका मानिसहरूको बसोबास भएको एक साँस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण देश हो । यहाँ विभिन्न किसीमका भौगोलिक,राजनैतिक तथा साँस्कृतिक विविधतायुत्त पहिचान भएका विभिन्न स्थानहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिका कृषि,लघुजलविद्युत,वनजंगल,धार्मिक तथा सास्कृर्तिक सम्पदा,पर्यटन बिकास,उद्योग संचालन,शैक्षिक लगायतका सम्भानाहरू रहेका छन् ।

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका सम्भावनाका अवसरहरु रहेको गाउँपालिका भएता पनि दुर्गम गाउँपालिकाका रुपमा चिनिन्छ । साबिकका बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डडाँपराजुल गाविस मिलेर बनेको डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा न सडक सञ्जाल पुगेको छ, न सहज रुपमा स्वास्थ्य, शिक्षा, संचार र बिद्युत सुबिधा नै छ । पशुपालन र फलफुल खेतीका दृष्टिकोणले यस गाउँपालिका उर्वर भुमिका रुपमा रहेपनि उत्पादित बस्तुहरुको सहज रुपमा बजारीकरण हुन सकिरहेको छैन् । गाउँपालिका सबै वडाहरुमा वातावरणमैत्रि तवरले सडक सञ्जाल जोड्नु अबको प्रमुख आवश्यकता रहेको छ । शैक्षिक, व्यापारिक र व्यवसायिक हिसावमा पनि सडक अनिवार्य मानिन्छ तर सहज रुपमा निरन्तर यातायातका साधनहरु चल्न नसक्दा सम्भावनाका ढोकाहरु खुल्न सकेका छैनन् ।

सामान्यतया यस क्षेत्रको विकासका संभावनाहरुलाई निम्न बिषयगत क्षेत्रमा बिभाजन गरी अगाडी बढाउन सकिन्छ ।

१) आर्थिक विकास :

क) पर्यटनः

- कुइयाँतालालाई व्यवस्थित गरी संरक्षण र संवर्द्धन गर्न सकेको खण्डमा आन्तरिक र बाह्य पर्यटहरुको लागि पर्यटकिय गन्तव्य बनाउन सकिने ।

ख) कृषिः

- दैलेख जिल्लाकै प्रचुर सम्भावना रहेको कृषि क्षेत्र मध्ये पशुपालनको लागि प्रायाप्त जंगल तथा डाले घाँसको सम्भावना बोकेको यो क्षेत्र हो । खेतियोग्य जमिनहरुमा नगदेबालीको विकास बाट अर्गानिक बिऊ तथा तरकारि उत्पादन गरी जिल्ला भित्र र बाहिर बिक्री गरी आम्दानी भित्राउन सकिने ।
- तोरी तथा अन्य तेलहन बालिको सम्भावना रहेको ।
- फलफुलमा सुन्तला, अमिलो, कागती र अनार उत्पादनको लागि सुहाउँदो हावापानी रहेको ।
- टिम्मुर, अलैचि अदुवा,बेसार आलस, तिल, जस्ता हाइ भ्यालु बढाउने जस्ता मसलाजन्य बस्तुको उत्पादन बढाउन सके स्थानीयको आर्थिक बृद्धि गर्न सकिने ।
- व्यवसायिक कृषि क्षेत्र अन्तरगत बाख्रापालन, कुखुरापालन, बंगुर पालन, मौरिपालन, गाइ फार्म, भैसि फार्ममा जनतालाई लगानी गर्न उत्साहित गर्नको लागि अनुदान मार्फत आर्कषित गर्नसके रोजगारि श्रृजना हुने रोजगारिका कारण गाउँपालिकको आर्थिक गतिविधिमा बृद्धि हुन जाने देखिन्छ ।

ग) उद्योग :

- पर्याप्त खुला क्षेत्र अत्याधिक बनले ढाकेको क्षेत्र र पानी , बिजुलि, संचार, सडक, जस्ता उद्योगका लागि आवश्यक आधारभुत सेवाहरु यस गाउँपालिकामा हाल न्यून रहेको छन भने आगामी दिनमा यस क्षेत्रको विकास गर्दै जिल्ला भित्र वा बाहिरका लगानिकर्ता लाई कर छुट तथा अन्य आवश्यक सेवा सुविधाहरु प्रदान गर्न सकेमा बाहिर रहेका लगानिकर्ताहरु लाई आकर्षित गर्न सकिने
- स्थानीय कच्चापदार्थको प्रसोधन तथा बस्तु उत्पादनको लागि उद्योगको विकास गरी रोजगारि सृजना गरी आयआर्जन तथा समृद्धि हासिल गर्न सकिने ।
- जिल्लाकै व्यापारिक केन्द्रको रुपमा हालको डुङ्गेश्वर र चुप्रा बजारलाई विस्तार गर्न सकिने ।
- खानीजन्य उद्योग (स्लेट) को पहिचान र उत्खननका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने सकिने ।

घ) सहकारी :

- गाउँपालिकामा रहेका सहकारीहरुका सदस्य तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिबृद्धि गरी सरहकारी को मापदण्ड अनुसार सहकारीमा सबैलाई आवद्ध गराउन सकेमा स्थानीय स्तरमा व्यवसायिकता कायम गर्न सकिने ।

२) सामाजिक विकास :

- शिक्षा स्वास्थ्य लगायतका क्षेत्रको विकास गरी गुणस्तरिय शिक्षा र स्वास्थ्यको लागि मानिसहरुलाई पालिकामा नै विस्वस्त गराउन सकिने ।
- पानीजन्य रोगहरूको प्रकोपको न्युनिकरण गर्न स्वास्थ्य तथा सरसफाई गतिविधिहरू सञ्चालन गर्नसके स्वास्थको स्थितिमा सुधार आउन सक्दछ ।
- लक्षित समुदाय विशेष गरी महिला, दलित, बालबालिका र फरक क्षमता भएकाहरूका लागि सीपमूलक, आयमूलक तालिम सञ्चालन गर्न सकिने ।
- पुर्ख्यौली पेशालाई निरन्तता दिने पिडिहरुका लागि अनुदान र पेशाको सुरक्षाका उपायहरु अपनाउन सकिने ।
- यस क्षेत्रमा उपलब्ध बिभिन्न पानीकका श्रोत तथा मुहानहरुलाई संरक्षण गरी खानेपानीको गुणस्तर कायम रहने गरी स्वच्छ खानेपानीको वितरणलाई प्रभावकारी बनाउन सकिने ।
- हाल गाउँपालिकामा संचालनमा रहेको क्याम्पसको स्तरोन्ती गरी कृषि विषयको अध्ययन गराउन सकिने ।

३) भौतिक पूर्वधार :

- सडक सेवा विस्तर हुन नसेको यस गाउँपालिकामा सबै वडाहरुमा सडक विस्तर गर्नको लागि स्थानिको पुर्णरुपा सहयोग लिन सकिने ।
- गाउँपालिकाका बिभिन्न वडाहरुलाई राजमार्गमा सडक संजालमार्फत जोड्न सकिने ।
- बिभन्न खोलाहरुमा पुल निर्माण गरी सडक संजाल विस्तरमा सहज हुने ।
- परम्परागत उर्जाको उपयोगलाई न्युनगर्न वैकल्पिक उर्जाको बहुआयामिक श्रोतलाई प्रोत्साहन गर्न सकिन्छ ।
- ग्रामीण कृषि सडक र पर्यटन सडक निर्माण कार्यलाई क्रमागत योजनाको रुपमा सञ्चालन गर्न सकिने ।
- वैज्ञानिक भुउपयोगका मान्यतालाई आत्मसात गरी भुउपयोग, वस्ती तथा आवासको न्युनतम मापदण्ड तयार गरी भु-उपायोगलाई बैज्ञानिक र व्यवस्थित गर्न सकिने ।
- जनघनत्व कम रहेको यस गाउँपालिकालाई ग्रामिण शहरीकरणको रुपमा विकास गर्न सकिने ।

४) वन तथा वातावरण :

- डुङ्गेश्वर गाउँपालिका वन क्षेत्रको पनि विविधता रहेको पाइन्छ । यहाँ उष्ण प्रदेशिय वन देखि लेकाली वनस्पति समेत पाइन्छ । वनमा विविधता हुनुले यहाँ वनपैदावारमा आधारित उद्योगहरुको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थ सहजै प्राप्त गर्न सकिन्छ ।
- वनमा हुने टिमुर जस्ता मसला र जडिबुटिको संरक्षण, संवर्द्धन तथा उत्पादन गरी निकासि पैठारी बाट आम्दानी हुन जाने देखिन्छ ।
- एकातिर खोटोजन्य पदार्थको उत्पादन दिने सल्लाको बोटहरुको बृक्षरोपण गरी हालको वनक्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्दै खोटोको निकासी गर्न सकिने छ भने भने अर्कोतर्फ वन क्षेत्रको संरक्षण र विकास बाट वातावरण सन्तुलन हुन जाने देखिन्छ ।

५) संस्थागत विकास तथा सुशासन :

- पालिकामा सञ्चालन हुने योजनाहरूको अनिवार्य सार्वजनिक सुनुवाई, समिक्षा तथा जनलेखा परीक्षण गर्न सकेको खण्डमा पारदर्शि संस्कृतिको विकास गरी नागरिकहरुमा सूचना प्रवाह तथा सुशासनको संस्कार सुरु गर्न सकिन्छ ।

- लक्षित बर्ग तथा बिषयगत क्षेत्रको बजेट सही प्रयोजनका लागि लक्षित समुदाय र बिषयगत क्षेत्रमानै व्यस्थापन गर्न सकेमा लक्षित बर्ग र बिषयगत क्षेत्रको सशक्तिकरण गर्न सकिन्छ ।
- सुशासनका आधारभूत मान्यता स्थापित गर्दै सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो र सहज गराउन सकिने ।
- गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत कर, सेवा शुल्कको क्षेत्र र दर व्यवस्थापन गरी आन्तरिक आयलाई सुदृढ गरी स्रोत परिचालनलाई प्रभाबकारी बनाउन सकिने ।
- संघ संस्थाहरूको कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी गराउन आधुनिक सूचना प्रविधिको उपयोग र भौतिक सुविधा बृद्धिमा जोड दिन सकिने ।
- सहयोगि निकायहरुले संचालन गर्ने परियोजनाहरुलाई गाउँपालिकाको निति तथा कार्यक्रमसंग समन्वय गराई संचालित कार्यक्रमहरुलाई डुब्लिकेसन हुन बाट बचाई नतिजामुखि कार्यक्रमहरु संचालन गर्न सकिने ।

१३८. गाउँपालिकाको आ.व. २०७४/०७५ को लागि प्रस्तावित आयोजना तथा कार्यक्रम

"व्यावसायिक कृषि,शिक्षा स्वास्थ्य सुशासनको पूर्वाधार" "डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको मुल आधार" भन्ने नाराका साथ मिति २०७४ साल आषाढ २९ गते सम्पन्न भएको डुङ्गेश्वर गाउँपालिका कार्यपालिकाको पहिलो गाउँसभामा उपाध्यक्ष सीता ज्ञावलीले निम्न बमोजिमको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट प्रस्तुत गर्नु भएको थियो ।

क. आर्थिक क्षेत्र

१.कृषि

- यस क्षेत्रको प्रमुख पेसाको रुपमा रहेको कृषिको व्यावसायीकरण विना हाम्रो अर्थतन्त्रमा गुणात्मक सुधार हुन सक्दैन त्यसकारण कृषि प्रणालीलाई वैज्ञानिक, व्यावसायिक र वातावरण तथा जलवायु अनुकुलित बनाउँदै आर्थिक बृद्धिको दिगो आधार तयार गर्ने नीति लिइएको छ ।
- फलफुल बगैँचा स्थापना ,कृषकहरुलाई तालिमको व्यवस्था, कृषि मेला प्रदर्शनी,कृषक पाठशाला,उन्नत जातको बिउ वितरण ,कृषक भ्रमण, उन्नत जातको राङ्गा बोका खरिद वितरण, साना सिँचाइ पोखरी, भकारो सुधार,तरकारी नर्सरी जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरीने छ ।

२.उद्योग तथा वाणिज्य

- साना तथा घरेलु उद्योगहरु (अल्लो ,सिस्नो प्रशोधन,लोक्ता प्रशोधन ,मसला प्रशोधन,उद्योग)सञ्चालन गर्नका लागि विशेष प्राथमिकता दिइने छ ।
- खानीजन्य उद्योग(स्लेट) को पहिचान र उत्खननका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने नीति अवलम्बन गरीने छ ।

३.संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन,

- पर्यटकीय क्षेत्रहरुको पहिचान गरी पर्यटकीय पूर्वाधारहरुको निर्माण गर्दै लैजाने नीति लिइएको छ ।
- यस क्षेत्रमा रहेका पर्यटकीय स्थलहरु (कुइँया ताल,कोटदेवल,मालिका,पञ्चायन धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र)को संरक्षण र संवर्द्धन गर्दै लैजाने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरीने छ ।
- ऐतिहासिक, पुरातात्त्विक , धार्मिक, सांस्कृतिक महत्त्वका सम्पदाहरुको पहिचान , संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने नीति लिइएको छ ।
- यस गाउँपालिकाभित्र रहेका विभिन्न जातजातिहरुको मौलिक संस्कृति ,भाषा, भेषभूषा र सभ्यताको संरक्षण तथा सम्वर्द्धनका कार्यक्रम सञ्चालन गरीने छ ।
- आर्थिक सम्वृद्धिका लागि जनजाती भाषा तथा संस्कृती संरक्षण का विशेष कार्यक्रम संचालन गरीने छ ।

४.सहकारी

- सहकारीको पहिचान गरी एक वडा एक सहकारी निति अवलम्बन गरीनेछ ।
- सहकारी व्यवस्थापनकालागि प्रत्येक वडामा भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने अवधारणाको नीति लिईएको छ ।

- सहकारी क्षेत्रलाई कृषि क्षेत्रमा लागानी गर्न प्रोत्साहन गरीने नीति अवलम्बन गरीएको छ ।

ख. सामाजिक क्षेत्र

१.शिक्षा

- शिक्षा क्षेत्रमा बालशिक्षा सुधार, र कक्षा १ लाई विशेष कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- कक्षा १-८ संचालन भएका आधारभुत विद्यालय र माध्यामिक विद्यालयलाई कक्षा व्यवस्थापन गरीनेछ ।
- सीता मा.वि र सरस्वती मा.वि. लाई प्राविधिक शिक्षा संचालनका लागि पुर्वाधार विकासका लागि कार्यक्रम ल्याएको छु साथै आगामी वर्ष क्रमश अन्य माविहरुलाई आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी प्राविधिक शिक्षा संचालन गर्न जोड दिइनेछ ।
- कक्षा १० उर्त्तिण हुने उत्कृष्ट हुने एक/एक छात्र छात्रा लाई पुरस्कृत गरीनेछ ।
- शिक्षा सुधारका लागि गाँउ शिक्षा निति निर्माण गरीनेछ ।
- गरीब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीलाई सहयोगको निति ल्याइनेछ ।
- द्बष्टिविहिन ,अपाङ्ग,अशक्तको तथ्याङ्ग संकलन गरी प्रोत्साहन गरीनेछ ।

२.स्वास्थ्य

- स्वाथ्य सुधारका लागि नीतिगत तय भइ आएका कार्यक्रमलाई व्यवस्थीत गरीनेछ ।
- आयोडीनको कमीबाट हुने रोग नियन्त्रण गर्नका लागि प्रतिघर आयोडिन नुन बितरण गरीनेछ ।
- महिला स्वयमसेविका लाई प्रोत्साहन कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- पाठेघर खस्ने महिलाहरुको लागि शिवीर संचालन गरीनेछ ।
- एच.आइ.भी पहिचान सचेतना कार्यक्रम संचालन गरीनेछ ।
- रेडक्रम मार्फत मोतिबिन्द अप्रेशन शिविर संचालन गरीनेछ ।
- सबै नागरीकले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सुलभ दरमा सहज रुपमा प्राप्त गर्ने गरी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नै नीती लिईएको छ ।
- यस गाउँपालिकाको मातृ तथा बाल मृत्युदरमा कमी ल्याउन र दिर्घ कुपोषण घटाई उनीहरुको पोषण स्थितिमा सुधार ल्याउन बहुक्षेत्रीय पोषण योजनालाई निरन्तरता लिईनेछ ।

३.खानेपानी तथा सरसफाई

- आधारभुत स्तरको खानेपानी सेवामा पहुँच पुग्ने गरी खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीती लिईएको छ ।
- सञ्चालनमा रहेका खानेपानी आयोजना र मुहानहरुको मर्मत सम्भार र संरक्षण गरी उच्च क्षमतामा सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- एक घर एक धारा को अवधारणा ल्याइनेछ ।
- ग्रामीण तथा बजार क्षेत्रमा फोहार व्यवस्थापनका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- पूर्ण सरसफाइ कार्यक्रम नितिगत ढङ्गले अगाडी बढाइने छ ।
- गाँउपालिकाबाट सम्बोदन हुन नसक्ने खानेपानीका कार्यक्रम लाई नितिगत ढङ्गबाट अगाडी बढाइने छ ।

४.खेलकुद तथा मनोरञ्जन

- खेलकुद पूर्वाधारका लागि खेलकुद मैदान , कभडहल निर्माण गरीनेछ
- गाँउपालिका स्तरीय खेलकुद संचालन गरीनेछ ।

- डुङ्गेश्वर गाँउपालिका भित्र रहेका विभिन्न युवा क्लवहरु लाई शसक्त बनाइनेछ ।
- साथै क्षमता विकासका लागि खेलकुद प्रतियोगीता सञ्चालन गरीनेछ ।

५.लैगिंक समानता र समावेशीकरण

- अति गरीब महिलाहरुको लागि आर्य आजन कार्यक्रम लागु गरीनेछ ।
- एकल महिला तथा हिसां पिडित महिलाहरुको लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- दलित बिपन्न समुदायका लागि व्यवसाय पशुपालन कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- डुङ्गेश्वर गाँउपालिका भित्र रहेका जेष्ठ नागरीक सम्मान कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- अल्पसंङख्यक दलित तथा अन्य वर्गका लागि जनता आवास कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- दलित तथा टुहुरा बालबालिकालाई विद्यालयमा शिक्षाको पँहुज पुऱ्याउने निति लिइनेछ ।
- लैंगिक तथा घरेलु हिंसा न्युनीकरण र पिडित महिलालाई संरक्षण गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरीनेछ, यसका लागि हिसां पिडित महिला कोष स्थापना गरीनेछ ।
- बालश्रम, बालविवाह, छाउपडि प्रथा र जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत उन्मुलनका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।

ग. पूर्वाधार विकास

१.स्थानीय सडक, पुल तथा झोलुङ्गे पुल

- समग्र आर्थिक सामाजिक क्रियाकलापहरु विस्तार गर्ने गुणस्तरीय सडक निर्माणका लागि एक गाँउ, एक सडक निति ल्याइने छ ।
- निर्मित कर्ची सडकलाई क्रमश स्तरउन्नती गरीनेछ ।
- गाँउपालिकामा जोडिने सडकहरुलाई विशेष प्राथमिक दिइनेछ ।
- गाँउपालिकाबाट सम्बोधन हुन नसक्ने सडक,तथा पक्की पुलहरुलाई नितिगत ढङ्गबाट अगाडी बढाइने छ।

२.सिचाई

- कृषकको माग अनुसार साना सिचाईका आयोजनाहरु निर्माण गर्दै लैजाने र ठुला आयोजनाका लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्ने नीती रहेको छ ।
- सचालनमा रहेका सिचाई आयोजनाहरुलाई उच्च क्षमतामा सञ्चालन हुने गरी मर्मत सम्भार गरीने छ ।

३. भवन तथा सहरी विकास

- भवन आचार संहिता २०७२ अनुसार नीति निर्माण गरी भवन निर्माण र शहर व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीति निर्माण गरीनेछ ।
- भवन तथा सहरी विकास लागि भुकम्प प्रतिरोधात्मक घर निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरीनेछ ।

४.उर्जा तथा लघु जलबिद्युत :-

- लघु जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि आवश्यक पहल गर्ने नीति लिइएको छ ।
- संचालमा भएका वा जिर्ण भएका पेल्टटिक सेटलाई मर्मत गरी वैकल्पिक उर्जा स्रोतको पहिचान उर्जा प्रवर्द्धनको नीति लिइएको छ ।
- डुङेश्वर गाँउपालिका वडा न १ देखी ६ वडा सम्म विद्युत् लाईनको विस्तारका लागि .सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्न आवश्यक पहल गरीनेछ ।
- सरकारी, निजि र साझेदारी क्षेत्रलाई उर्जा प्रवर्द्धनका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

५.संचार

- यस गाउँपालिका का नागरीकलाई सूचना मा सहज रुपमा पहुँच पुऱ्याउन एफ.एम स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरीनेछ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र landline विस्तारका लागि नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणसँग सहकार्य सम्वन्य गरीनेछ ।

घ) वातावरण तथा विपद ब्यबस्थापन

- वन विनाश र वनको क्षयीकरण रोक्दै वनको सरंक्षण, व्यवस्थापन र वृक्षारोपणका साथै प्राकृतिक स्रोतको व्यवस्थापन गर्नै नीती अबलम्बन गरीनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरीनेछ ।
- भू:क्षयबाट प्रभावित यस गाउँपालिकामा वृक्षारोपण अभियान, तारजालीको व्यवस्था, तटबन्धका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरीनेछ ।
- वनजगंल संरक्षण र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ

ङ. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन :

- यस गाउँपालिका र यस **अर्न्त**गतका सरकारी निकायबाट हुने कामलाई नागरीकको जानकारीको लागि सूचना प्रवाह गर्न गाउँपालिकाको वेवसाईट निर्माण गरीनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्तालाई online पद्धतिबाट गर्न सबै वडाहरुमा ईन्टरनेट जडान गरीनेछ ।
- कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि तालिमको व्यवस्था गरीनेछ ।

च. विविध :

गैरसरकारी संघसंस्थाहरुले यस गाउँपालिकाभित्र विभिन्न किसिमका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने अनुमतीको लागि पेश गर्नु भएका प्रस्तावहरु गाउँसभाबाट पारित गरेर मात्र सञ्चालन गर्ने नीती रहेको छ ।

माथी उल्लेखित नीतिहरुका आधारमा चालु आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ सालको को संसोधित बजेट तथा कार्यक्रमहरु

- **आय तर्फ**

संघीय सरकारबाट प्राप्त : वित्तिय समानीकरण रकम रु १३ करोड ७५ लाख ५१ हजार र सर्शत अनुदान रकम रु ६ करोड ३९ लाख ७७ हजार रहेको छ भने अनुमानित आन्तरिक आम्दानी रकम रु २१ लख र गत आ.व.को मौज्दात रकम रु ४८ लाख रुपैंया रहेको छ ।

- **व्यय तर्फ**

सर्शत अनुदान तर्फको रु ६ करोड ३९ लाख ७७ हजार सोभै शिक्षा र स्वास्थ्यमा जाने,
चालु तर्फ रकम रु ३ करोड ९२ लाख ४४ हजार ४ सय ९० (२७ प्रतिशत) र पूजिँगत तर्फ रकम रु १० करोड ५१ लाख ८६ हजार ५ सय १०(७३) प्रतिशत) रहेको छ ।

१३९. गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरू

२०४६ सालको जनआन्दोलन पश्चात जब राजनैतिक दलहरू माथिको प्रतिबन्ध खुला भइ बहुदलिय प्रतिस्पर्धा र प्रजातन्त्रको उदय भए सँगै राजनैतिक दलको विकास द्रुत गतिमा बढ्दो र जनतामाझ राजनैतिक दलको छवि बलियो भएर स्थापीत हुन पुग्यो ।
नेपालको संविधान २०७२ ले परिकल्पना गरेका संघियता तथा विकेन्द्रीकरण शासन प्रणली अनुरुप यस गाउँपालिका बि.स.२०७४ बैशाख ३१ गते स्थानीय तहको प्रथम निर्वाचन सम्पन्न भएको छ । उक्त निर्वाचनबाट गाउँपालिकाका प्रमुख तथा उपप्रमुखमा नेपाली काङ्ग्रेसका तर्फबाट उमेद्वार बनेका प्रमुख (अध्यक्ष) तथा उप्रमुख (उपाध्यक्ष)

बिजयी भएका छन् भने वडा अध्यक्ष्य तथा सदस्यहरूमा नेपाली काङ्ग्रेस र नेकपा एमालको मिश्रित नतिजा आएको छ। यस गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरूको विवरण निम्न अनुसार उल्लेख गरीएको छ।

तालिका नं. १०० : गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरु को विवरण-२०७४

क्र.स	पदाधिकारीको नाम थर	पद	वडा नं.	ठेगाना	फोन नं.
१	नगेन्द्र बहादुर मल्ल	गाउँपालिका अध्यक्ष	३	डुङ्गेश्वर गा.पा. ३	९८४८०४९८५०
२	सीता ज्ञवाली	गाउँपालिका उपाध्यक्ष	५	डुङ्गेश्वर गा.पा. ५	९८६८०७२४३५
३	लोक बहादुर डांगी	वडाध्यक्ष	१	डुङ्गेश्वर गा.पा. १	९८४८०५३९७५
४	राजु कुमार खत्री	वडाध्यक्ष	२	डुङ्गेश्वर गा.पा. २	९८५११९३७५६
५	उदयराम न्यौपाने	वडाध्यक्ष	३	डुङ्गेश्वर गा.पा. ३	९८१९५६५१४०
६	खगेन्द्र बहादुर थापा	वडाध्यक्ष	४	डुङ्गेश्वर गा.पा. ४	९८४८२८५३७७
७	टेक बहादुर भण्डारी	वडाध्यक्ष	५	डुङ्गेश्वर गा.पा. ५	९७४८०१७२४४
८	बमबहादुर वि.सी.	वडाध्यक्ष	६	डुङ्गेश्वर गा.पा. ६	९८६८१२००५५
९	संचिता वि.क.	गा.का.पा.सदस्य	१	डुङ्गेश्वर गा.पा. १	९८४८३१९०६०
१०	दुर्गा कुमारी वि.क.	गा.का.पा.सदस्य	२	डुङ्गेश्वर गा.पा. २	९८६८११०९९४
११	कमला कुमारी के.सी.	महिला सदस्य	१	डुङ्गेश्वर गा.पा. १	९८६८०११७८९
१२	सुशिला खड्का	महिला सदस्य	२	डुङ्गेश्वर गा.पा. २	९८०४५४४६१५
१३	शान्ती कुमारी वली	गा.का.पा.सदस्य	३	डुङ्गेश्वर गा.पा. ३	९८६२२६९२४८
१४	यामुना चन	महिला सदस्य	४	डुङ्गेश्वर गा.पा. ४	९८१४५७५२७३
१५	मिना सिंह	गा.का.पा.सदस्य	५	डुङ्गेश्वर गा.पा. ५	९८४८२३१२५१
१६	खगिसरा थापा	गा.का.पा.सदस्य	६	डुङ्गेश्वर गा.पा. ६	९८६८०७३३१०
१७	प्रमिला सुनार	दलित महिला सदस्य	१	डुङ्गेश्वर गा.पा. १	९८४८१४०५७४
१८	कृष्णा नेपाली	दलित महिला सदस्य	२	डुङ्गेश्वर गा.पा. २	९८०९४३०२४७
१९	धना नेपाली	दलित महिला सदस्य	३	डुङ्गेश्वर गा.पा. ३	९८६८१८२१३८
२०	खगिसरा नेपाली	गा.का.पा.सदस्य	४	डुङ्गेश्वर गा.पा. ४	९८०४५६४२८४
२१	रमिता तिरुवा	दलित महिला सदस्य	५	डुङ्गेश्वर गा.पा. ५	९८४८१९०५२३
२२	मनसरा विश्वकर्मा	दलित महिला सदस्य	६	डुङ्गेश्वर गा.पा. ६	९८४४८५७४८४
२३	बखतबहादुर पराजुली	सदस्य	१	डुङ्गेश्वर गा.पा. १	९८४८०५६४५३
२४	चन्द्रबहादुर थापा	सदस्य	१	डुङ्गेश्वर गा.पा. १	९७४८०२०७६३
२५	रुद्रबहादुर विष्ट	सदस्य	२	डुङ्गेश्वर गा.पा. २	९८६८१७५९३५
२६	तेजबहादुर थापा	सदस्य	२	डुङ्गेश्वर गा.पा. २	९८४८०३२५९२
२७	बखत कुमार सापकोटा	सदस्य	३	डुङ्गेश्वर गा.पा. ३	९८५८०५०६६३
२८	लोक बहादुर रोकाय मगर	सदस्य	३	डुङ्गेश्वर गा.पा. ३	९८४४८९५११९
२९	प्रेमबहादुर सुनार	सदस्य	४	डुङ्गेश्वर गा.पा. ४	९८२२४८६५९७
३०	देव बहादुर थापा	सदस्य	४	डुङ्गेश्वर गा.पा. ४	
३१	प्रेमबहादुर पुनमगर	सदस्य	५	डुङ्गेश्वर गा.पा. ५	९८४८०३७१०६
३२	भक्त बहादुर शाही	सदस्य	५	डुङ्गेश्वर गा.पा. ५	९८५८०५५६३२
३३	कलम बहादुर शाही	सदस्य	६	डुङ्गेश्वर गा.पा. ६	९८४८१५६४१५
३४	तुल्सी प्रसाद आचार्य	सदस्य	६	डुङ्गेश्वर गा.पा. ६	९८०४५६६६५७

श्रोत : गाउँकार्यपालिका रेकर्ड,२०७४

१४०. गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

यस गाउँपालिकालाई १ देखि ६ वटा वडामा विभाजन गरीएको छ। प्रत्येक वडा कार्यालयको आफ्नै भवन छैन। हालै भएको स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात सबै वडा कार्यालयहरूबाट सेवा संचालन गर्नको लागि साविकका गाविस कार्यालयहरूबाट र केहि वडा कार्यालयलाई भाडाका भवनमा राखेर भएपनि सेवा प्रवाहको काम भैरहेको छ। यस गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशाशकिय अधिकृत तथा अन्य कर्मचारीहरुको विवरण देहाय बमोजिम दिईएको छ।

तालिका नं. १०१ : गाउँपालिका कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क.स.	कर्मचारी नाम	पद	कार्यरत कार्यालय	कैफियत
१	रामप्रसाद शर्मा	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	गाउँपालिका कार्यालय	प्रशासन
२	दिप प्रसाद ज्ञावाली	ना.सु	गाउँपालिका कार्यालय	प्रशासन
३	चन्द्र ब. बिष्ट	ना.सू	गाउँपालिका कार्यालय	प्रशासन
४	प्रम ब. हिरोजक	ना.सु	गाउँपालिका कार्यालय	प्रशासन
५	नबिन कुमार पाण्डेय	स.ले.पा	गाउँपालिका कार्यालय	प्रशासन
६	लिल बहादुर कार्की	खरिदार	गाउँपालिका कार्यालय	प्रशासन
७	इन्द्र प्रसाद उपाध्याय	बिद्यालय निरिक्षक	गाउँपालिका कार्यालय	शिक्षा शाखा, प्रमुख
८	दिपेन्द्रकुमार विसी	स्रोत व्यक्ति	गाउँपालिका कार्यालय	शिक्षा शाखा
९	पदम प्रसाद न्यौपाने	प्रास	गाउँपालिका कार्यालय	पशु विकास शाखा, प्रमुख
१०	गगनबहादुर हमाल	प्रास	गाउँपालिका कार्यालय	कृषि विकास शाखा, प्रमुख
११	गोमा के.सी.	महिला विकास निरिक्षक	गाउँपालिका कार्यालय	सामाजिक विकास .शाखा
१२	मधु सुधन केसी	ईन्जिनियर	गाउँपालिका कार्यालय	प्राविधिक शाखा, प्रमुख
१३	रजनी थापा	सब.ईन्जिनियर	गाउँपालिका कार्यालय	प्राविधिक शाखा
१४	देवि कुमारी न्यौपाने	असिस्टेन्ट सब ई	गाउँपालिका कार्यालय	प्राविधिक शाखा
१५	बन्धना थापा	कम्प्युटर अपरेटर	गाउँपालिका कार्यालय	प्राविधिक शाखा
१८	तिल बहादुर कार्की	खरिदार	वडा नं. १	वडा सचिव
१९	मोहन कुमार बस्नेत	खरिदार	वडा नं. ४	वडा सचिव
२०	मोहन गुरुङ	खरिदार	वडा नं. २	वडा सचिव
२१	गोबिन्द खत्रि	ना.सु	वडा नं. ५	वडा सचिव
२२	डण्डप्रसाद न्यौपाने	खरिदार	वडा नं. ६	वडा सचिव
२३	नेत्र बहादुर बुढा	खरिदार	वडा नं. २	कार्यालय सहायक
२४	हरिहर श्रेष्ठ	का.सहयोगी	गापा	
२५	टिकाराम पोखरेल	का.सहयोगी	गापा	
२६	गोबिन्द राना	का.सहयोगी	वडा नं. १	कार्यालय सहयोगी
२७	गंग बहादुर खत्री	का.सहयोगी	वडा नं. २	कार्यालय सहयोगी
२८	यामलाल आचार्य	का.सहयोगी	वडा नं. ५	कार्यालय सहयोगी
३०	दल बहादुर नेपाली	ज.स्वा.नि.	स्वास्थ्य संयोजक गाउँपालिका	

३१	लक्ष्मण खत्री	हे.अ.	सहसंयोजक गाउँपालिका	
३२	रामप्रसाद न्यौपाने	सि.अ.हे.ब.	स्वास्थ्य चौकी डाँडापराजुल	
३३	सुजाता राई	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी डाँडापराजुल	
३४	डम्मर कुमार शाही	अ.हे.ब.	स्वास्थ्य चौकी डाँडापराजुल	
३५	तुलसी कुमारी वली	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी डाँडापराजुल	
३६	दिपा कुमारी केसी	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी डाँडापराजुल	अस्थायी
३७	जगत कुमारी चन्द	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी डाँडापराजुल	परिवार स्वास्थ्य तर्फ
३८	थिर बहादुर वि.क.	का.सहयोगी	स्वास्थ्य चौकी डाँडापराजुल	
३९	बालकृष्ण बिष्ट	हे.अ.	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	
४०	हिक्मत बहादुर खत्री	अ.हे.व.	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	
४१	पदमकुमारी बिष्ट	अनमी	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	
४२	प्रभा खत्री	अ.हे.ब.	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	
४३	एलिना देवकोटा	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	
४४	ममता बिष्ट	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	परिवार स्वास्थ्य तर्फ
४५	इश्वरी मल्ल	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	अस्थायी
४६	होमबहादुर विष्ट	का.सहयोगी	स्वास्थ्य चौकी लाकुरी	
४७	लक्ष्मी खत्री	हे.अ.	स्वास्थ्य चौकी बेलपाटा	
४८	जयकुमारी घले	सि.अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी बेलपाटा	
४९	कबिता कोइराला	अ.न.मी.	स्वास्थ्य चौकी बेलपाटा	
५०	शुशिला कुमारी शाही	अ.न.मी.	स्वास्थ्य चौकी बेलपाटा	
५१	रत्ना रास्कोटी	अ.हे.ब.	स्वास्थ्य चौकी बेलपाटा	
५२	विपना कुमारी के.सी	अ.न.मी.	स्वास्थ्य चौकी बेलपाटा	अस्थायी
५३	अम्मर बहादुर थापा	का.सहयोगी	स्वास्थ्यचौकी बेलपाटा	
५४	दिपक रावत	हे.अ.	स्वास्थ्य चौकी अवलपराजुल	
५५	हैकली रावत	मा.सि.का.	स्वास्थ्य चौकी अवलपराजुल	
५६	अम्मर बहादुर सापकोटा	अ.हे.व	स्वास्थ्य चौकी अवलपराजुल	
५७	लक्ष्मी कुमारी थापा	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी अवलपराजुल	
५८	कल्पना थापा	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी अवलपराजुल	अस्थायी
५९	तिला गुरुङ	अ.न.मी	स्वास्थ्य चौकी अवलपराजुल	परिवार स्वास्थ्य तर्फ
६०	हरिलाल खत्री	का.सहयोगी	स्वास्थ्य चौकी अवलपराजुल	
६१	बीमल कुमार खत्री	ना प्रा स	वडा नं. २	कृषि
६२	बिनोद थापा	ना प्रा स	गा.पा	कृषि
६३	टिका कुमारी उपाध्याय	ना प्रा स	वडा नं. १	पशु
६४	आत्मकुमार तिमिल्सेना	ना.प्रा.स.	वडा नं. ५	पशु
६५	डम्वर कुमारी खत्री	सा.प	वडा नं. २	गरिबसँग विशेश्वर कार्यक्रम

श्रोत : गाउँपालिका कार्यालय रेकर्ड-२०७४

अनुसूचि

अनुसूचि १ः डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको नक्शा

आज मिति २०७४ फाल्गुन ४ गते शुक्रबारका दिन यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिका दैलेखका अध्यक्ष श्री नगेन्द्र बहादुर मल्लको अध्यक्षतामा यस डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण (Profile) [illegible] छलफल तथा प्रमाणिकरण कार्यशाला तपसिलको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय	दस्तखत
१.	नगेन्द्र बहादुर मल्ल	अध्यक्ष	गाउँपालिका	
२	मौक बहादुर डाँगी	वडा अध्यक्ष - वडा नं. १		
३	राजु कुमार खत्री	"	" २	
४.	उदय न्यौपाने	"	" ३	
५.	खगेन्द्र ब. थापा	"	" ४	
६	टेक ब. भण्डारी	"	" ५	
७	बम ब. वि.सी.	"	" ६	
८	मिना सिंह	गा.कार्य.पा. सदस्य		
९	खगीसरा थापा	"	"	
१०	सोभिता सोनी	"	"	
११.	दुर्गा वि.क.	"	"	
१२	दल ब. नेपाली (वि.क.)	नि.का.प्र.प्र.अ.		
१३	देवेन्द्र प्र. उपाध्याय	वि.नि.		
१४	दिपेन्द्र वि.सी.	R.P.		
१५	जनक ब. शाही	गा.स. सदस्य		
१६.	मधु के.सी.	ER.		
१७.	लक्ष्मण खत्री	[illegible]		
१८	गोविन्द के.सी.	वडा सचिव		
१९	तिलक कार्की	"	"	
२०	मोहन गुरुङ	"	"	
२१	मोहन बस्नेत	"	"	
२२.	रजनी थापा	सब-इन्जिनियर		
२३.	बन्दना थापा	क.अ.		
२४	गोमा के.सी.	स.म.वि.नि.		
२५	सावित्रा पाण्डेय	सूलेपा		
२६.	प्रेम ब. हिरोजक	ना.सु.		
२७	गगन हमाल	प्र.प्र.अ.		
२८	हरिनाथ पोखरेल	[illegible]		
२९	प्रेम ब. भण्डारी			
३०	श्याम कुमार विष्ट	[illegible]		
३१	गोविन्द खत्री	परामर्शदाता		
३२.	सूर्य प्रकाश कैडेल	परामर्शदाता		

अनुसूचि ३: गाउँपालिका वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशालाका सहभागिहरुको एक झलक

अनुसूचि ४: गाउँपालिका वस्तुगत विवरण प्रमाणिकरण कार्यशाला पछि सहभागिको सामुहिक तस्वीर

सन्दर्भ सामाग्री :

१. साविकका गाउँ बिकास समिति बेलपाटा, लाँकुरी, अवलपराजुल र डाडाँपराजुलको वस्तुस्थिति विवरण (VDC Profile)
२. जनगणना २०६८ का प्रतिवेदनहरू, केन्द्रीय तथ्याङ्क बिभाग, २०११,
३. विगत आर्थिक वर्षका गाउं परिषद निर्णयहरू,
४. विभिन्न अर्थिक वर्षका गाउँपालिकाकालेखा परिक्षण प्रतिवेदनहरू,
५. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५, नियमावली २०५६ तथा स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४,
६. स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन तथा व्यबस्थापन कार्यविधि २०६९,
७. स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९,
८. जिल्ला विकास समिति पार्श्व चित्र दैलेख
९. डिभिजन सहकारी कार्यालय,सहकारी सन्देश, वार्षिक पुस्तिका (२०७४)
१०. जिल्ला बन कार्यालय, दैलेख , बार्षिक प्रतिवेदन(२०७४),
११. जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, दैलेख, बार्षिक कृषि विकास तथा तथ्याङ्क पुस्तीका प्रतिवेदन (२०७४)
१२. जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, बार्षिक प्रतिवेदन (२०७३/०७४)
१३. जिल्ला शिक्षा कार्यालय , दैलेख
१४. अन्य विभिन्न प्रतिवेदनहरू
१५. इमेल तथा इन्टरनेट

यो वस्तुगत विवरण तयार गर्ने क्रममा तथ्यांक उपलब्ध गराइ सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण गाउँपालिकावासी आमाबुबा दाजुभाइ तथा दिदी बहिनीहरूमा हार्दिक आभार तथा कृतज्ञता व्यक्त गर्दै सदा सकरात्मक सहयोगको अपेक्षा गर्दछौँ ।

तथ्यांक नै स्रोतको आधार हो ।

धन्यवाद ॥

वडा नं. २ स्थित कुँइया ताल

चुप्रा बजारको दृश्य

डुङ्गेश्वर बजारको दृश्य